
Torsdagen den 23 november 2017

4. Göteborgs Stads krisberedskap

Karin Eriksson, avdelningschef samhällsskydd och beredskap

Tack för att jag har fått komma hit. Karin Eriksson heter jag och är säkerhetschef i Göteborgs Stad. Vi har under hösten haft en del större händelser i staden där vi har haft anledning att använda de riktlinjer ni har tagit fram och beslutat om. Jag börjar med att säga att jag tycker det har fungerat bra. Jag är glad över att riktlinjerna nu är ute i verksamheterna. Vi har testat dem både under NMR-demonstrationen och inte minst under förra veckans stora möte. Det finns alltid saker att justera och göra lite bättre men i stort tycker jag vi kan vara stolta över oss själva och alla medarbetare runt om i staden som har varit engagerade.

Vår krisberedskap bygger på att alla förvaltningar och bolag ska ha en egen krisledningsplan. Den har sin utgångspunkt i de lokala riskbilder de har i sina verksamheter. De ska också beskriva detta ända upp till om vi får en extraordinär händelse i staden. En sådan är när vi inte längre kan hantera det inom våra ordinarie verksamheter utan behöver bilda större arbetsgrupper och samordningsgrupper.

De ska också vara verksamhetsanpassade men även beskriva hur vi får tag på dem om vi från den centrala sidan behöver det. De måste också beskriva hur de ska bemanna sin krisledning vid behov.

Alla förvaltningar och bolag ska rapportera om något händer till stadens centrala tjänsteman i beredskap. Detta ska de göra inom två timmar om de går upp i en krisledningsgrupp. Sedan håller man löpande kontakt. Tjänsteman i beredskap är något vi har haft i ungefär ett och ett halvt år. Det är åtta tjänstemän på stadsledningskontoret som har rullande schema dygnet runt året runt. Vi tycker att detta också fungerar väldigt bra. Ibland är det lite svårt att hitta bland alla olika förvaltningar och bolag vem man behöver ringa för att få hjälp men än så länge har vi inte missat någon större händelse. Men jag ska villigt erkänna att ibland får vi reda på saker via media först och vi får nog acceptera att vi inte i vår egen organisation hinner utan media är väldigt snabba.

Förvaltningar och bolag ska också se till att de kan nå tjänsteman i beredskap. För detta har vi i samtliga förvaltningar och bolag en Rakel – en radiokommunikation effektiv ledning i samma modell som polis, räddningstjänst och blåljus har. Vi har alltså detta på ett eget nät så ifall mobilnätet eller de fasta telefonlinjerna slås ut har vi denna Rakel. Vi har väldigt god täckning i staden vilket bland annat beror på att vi har spårvagnstrafik för i alla spårbundna fordon krävs att det finns en Rakel. Detta innebär att vi har mycket god täckning runt om i staden. Så även under den senaste veckan hade vi täckning i staden trots att det var belastat då många använde sig av Rakel.

Detta är vad de gör ute. Vad gör vi då centralt? Jo vi har tjänsteman i beredskap. På uppdrag av stadsdirektören har vi också tagit fram en central stadenövergripande krisberedskap och personal som vi har utbildat under våren. Totalt har vi utbildat ungefär 100 personer på stadsledningskontoret och ute i förvaltningarna så att vi ska kunna använda oss av samma metodik om något händer. Det räcker självklart inte med 100 men det är en god start.

Denna färggranna bild beskriver de olika skeden som vi har valt att hålla i staden för att vi ska kunna veta vem som ska göra vad. Normalläget är det blå. Där är vi just nu det vill säga alla förvaltningar och bolag har någon form av beredskap. Vi har en tjänsteman i beredskap och vi har ständigt kommunikatör i beredskap. Det gröna, där det står läge 1, är om det händer något i en förvaltning men inga andra förvaltningar behöver bli involverade. Men vi får information, via tjänsteman i beredskap. Gången är då att stadsdirektören, kommunikationsdirektören och jag som säkerhetschef får ett sms om att något har hänt. Sedan görs bedömningen av stadsdirektören att hålla kommunstyrelsen informerad.

Om det blir lite mer så vi behöver hjälpas åt mellan olika förvaltningar, är det läge 2. Då går stadsdirektören in mer aktivt och leder tillsammans med tjänsteman i beredskap och den krisledning man bedömer behövs. Fortfarande är det stadsdirektören som håller kommunstyrelsen informerad.

Om det blir ännu värre så vi behöver ta in den centrala krisledningsgruppen, har jag uppdraget på mandat av stadsdirektören att ta det beslutet. Då går jag in och leder den samordning som sker från stadsledningskontorets krisledningssal. Det innebär också att då tjänsteman i beredskap lämnar den organisationen – för det kan hända andra saker i staden samtidigt, där tjänsteman i beredskap i så fall kan gå in.

Blir det ett ännu värre läge och vi får en extraordinär händelse kan kommunstyrelsens ordförande besluta att bilda krisledningsnämnd. Då plockar man hem mandatet från organisationen för att kunna ta snabba beslut i krisledningsnämnden. Vi har aldrig varit där och jag tror inte det kommer att hamna där för samverkan är god i staden. Så jag tror det räcker att vi har samtal om vad som behöver göras och så hjälps alla åt.

Jag vill bara nämna också att fördelen när det gäller krisledningsnämnden är att man har valt i staden att kommunstyrelsen också är krisledningsnämnd. Det är väldigt bra, för som ni ser på bilden har stadsdirektören redan i läge 1 informerat kommunstyrelsen. Det innebär att om vi skulle hamna i ett läge där vi måste ha särskilda politiska beslut så har vi inte tappat någon tid i informationen utan den politiska ledningen har redan fått information.

Under de två händelserna i höst som jag nämnde – NMR-demonstrationen och EU-mötet – valde vi att jobba utifrån dessa principer även om vi aldrig var i någon kris. Då hade vi personal tillsammans, en operativ stab, med räddningstjänsten, polisen, regionen med flera, och där fick vi en gång i timmen en rapport till den centrala krisledningen som därifrån informerade ut till ett tjugotal förvaltningar och bolag och sedan, också en gång i timmen, till kommunstyrelsen.

Med den lilla utvärdering vi har hunnit med tycker vi att det är ett bra sätt att arbeta. Vi har för avsikt att fortsätta arbeta på det sättet om det inte kommer direktiv att vi ska göra på annat sätt.

Så här är stadens verksamheter och stadens krisberedskap planerade. Men även andra kan bidra till en god beredskap, både privata och andra – jag tänker främst på våra medborgare. Och jag hoppas att ingen av er har missat att vi har haft en kampanj i staden som började för några år sedan – ”72 timmar”. Den har spridits ganska bra i landet och vi har delat med oss av detta material till ett femtiotal kommuner som också använder det. Enda skillnaden är att i stället för att det står Göteborgs Stad sätter de dit sin egen logga. För varje år blir igenkänningen större. Vi kör oftast vecka 42–43 under hösten.

Som av en händelse kunde vi inte låta bli att ställa en låda där nere med ett antal sådana här påsar. Det är sådana vi delar ut när vi är ute och träffar medborgarna. I påsen finns en broschyr som beskriver varför vi tycker att våra invånare ska förbereda sig, tips på vad man ska ha hemma, bra telefonnummer om något händer. Och eftersom vi kör kampanjen på hösten har vi med ett vuxet Kinderegg i tre delar där man får ihop en hängande reflex. För att man inte ska glömma något man behöver handla ligger det med ett magnetblock som man kan sätta på kylskåpet där man kan skriva upp om man behöver köpa en ficklampa.

Med detta tackar jag för att jag fick komma hit och ge lite information om hur vi jobbar med stadens krisberedskap.

5. Stadsrevisionens rapportsammandrag: Nämnden för intraservice – granskning av utlandsresor

Lars Bergsten, ordförande stadsrevisionen (M)

Fru ordförande, kommunfullmäktige! I rapporten som grundar sig på 20 slumpmässigt utvalda resor från perioden 2015–2017 har ett antal brister framkommit. Jag ska också poängtera att 4 av dessa stickprovsresor har infallit 2017, där man sammanlagt fram till dagens datum har gjort 19 resor. Vi har funnit att i samtliga av dessa resor bryter man mot något eller några av de regelverk vi har som paraply: statens, det vill säga Skatteverkets rättsliga anvisningar, kommunfullmäktiges policy om resor, mutor, representation med mera och nämndens egna riktlinjer.

Vad är då värst? – Jag måste faktiskt uttrycka mig så.

Ett – man har vid flera tillfällen deltagit i resor som arrangerats av en leverantör till Intraservice. Dessa resor har ett omfattande inslag av rekreation, nöjen med mera, med mera. Skatteverket anger att det inslaget ska vara ”försumbart”, och vi bedömer att det har det inte varit under dessa resor.

Två – Skatteverkets anvisningar för hur man ska se på resor i största allmänhet och resor på konferenser anger klart och tydligt att inslag av nöjen och rekreation ska vara försumbart. I flertalet av dessa – vare sig de är arrangerade av en extern leverantör till kommunen eller om man har gjort resorna i egen regi – bedömer vi att inslaget är omfattande. Det är heller inte så att Skatteverket har gett grönt ljus till dessa resor utan jag utgår ifrån att Skatteverket kommer att utföra en ganska noggrann granskning av vilka förmånsvärden det kan bli tal om här. Det är ju inte förbjudet att vara fem veckor extra på sådana här konferenser – men ett: man bör då rimligen ta semester och två: man ska då beskattas för förmånen av att någon betalar detta.

Tre – syfte och ändamål med många av dessa resor, för att inte säga alla, är ofullständig eller tveksamt. Ibland är det tomt på raden för syfte och ibland står bara: Syftet är att delta i en konferens. Det räcker inte, utan man ska förstå nyttan och nöjet.

Sist måste jag nämna att i en av resorna – den till Seattle – deltog politiker. Där har nämnden inte fattat beslut om resan utan beslutet har tillkommit genom ett så kallat ordförandebeslut. Som ni säkert läst i rapporten har ordföranden själv också deltagit i resan.

Tord Karlsson, biträdande kommunalråd (S)

Fru ordförande! Tack för rapporten. Stadsrevisionens rapport innehåller kritik kring flera frågor om hur förvaltningen och nämnden har hanterat resor. En stor del är bristande dokumentation och underlag och, andra punkter handlar om förhållandet till leverantörer. Relevanta rutiner och regelverk ska naturligtvis alltid följas och nämnden tar självklart kritiken på största allvar. Resor i allmänhet och utlandsresor i synnerhet är ett förtroendekänsligt område där vi måste vara särskilt noggranna och transparenta. Jag välkomnar därför stadsrevisionens rapport. Den ger nämnden nu en möjlighet att kunna åtgärda brister inom förvaltningens internkontroll och nämnden har nu tagit mått och steg för att stärka den interna styrningen och kontrollen.

Intraservice verkar inom området digitalisering, där teknikutvecklingen är enastående snabb. Göteborgs Stad har haft och ska ha ambitionen att vara Sverigeledande när det gäller digitalisering och teknikutveckling. Med den ambitionen blir det möjligt för oss att kunna höja kvaliteten i våra verksamheter och möta de utmaningar välfärden står inför. Denna högt satta målsättning kräver att förvaltningen håller sig uppdaterad vilket bland annat görs via utbildningar, konferenser och mässor. Men detta måste naturligtvis ske på ett sätt som nämnden i framtiden har en stor insyn i.

Så fort rapporten kom till allmän och min kännedom gick vi till handling. En enig nämnd fattade beslut om ett antal uppdrag till förvaltningen i syfte att reda upp det rapporten pekar på. Låt mig ge några exempel på det förändringsarbete som i detta nu pågår. Först och främst – beslut om utlandsresor fattas hädanefter direkt av nämnden. Förvaltningen har också fått i uppdrag att tydliggöra anvisningar om kringaktiviteter under en resa och alla de punkter som går igenom i rapporten har vi också pekat på. Det ska rättas till.

Utöver detta ska vi också utforma aktiviteter i internkontrollplanen rörande resor och utbildning av alla chefer så att ingen kan vara i ovisshet om vad som gäller. Vi kommer även att granska – själva såväl som genom en extern rapport – alla de resor som har skett från 2014 och framåt för att identifiera fel och hitta mönster.

Senast i går på nämnden fick vi en rapport om hur långt man har kommit, och vi kommer på fredag att teckna ett avtal med en extern revisionsbyrå – om nu beslutet inte överklagas. Det är ett omfattande arbete som nu är på gång för att förbättra rutinerna och riktlinjerna och bristande underlag ska återskapas. Vi vänder på alla stenar för att se hur vi kan rätta till detta. Nu fortsätter vi i nämnden att följa detta arbete.

Stadsrevisionens rapport och det arbete vi nu har satt i gång kommer att vara en stående punkt på våra möten framöver och vi avvaktar nu också den externa granskning nämnden har tillsatt. När vi får denna fristående granskning vet vi om ytterligare åtgärder kommer att krävas.

Helene Odenjung, kommunalråd (L)

”Det är skämmigt”, sade ordföranden Tord Karlsson när detta uppdagades. Det kan man verkligen hålla med om! När stadsrevisionens granskning av Intraservice görs i form av stickprovskontroller är det av 20 utlandsresor som har genomförts under denna mandatperiod. Jag tycker det är viktigt att understryka att det bara är ett begränsat urval av samtliga resor som har genomförts. Stadsrevisionen som vi hörde tidigare konstaterar att i 9 fall är resans syfte oklart för programmen är bristfälliga. Under ett par resor är inslaget av icke arbetsrelaterade aktiviteter stort. Delegationsbeslut saknas, liksom originalkvitto och reseräkningar. Under nästan alla resor till USA förekommer 2–4 dagar som inte är aktiv tid.

Det är mycket allvarligt och helt oacceptabelt! Men det kommenterar Tord Karlsson med ”skämmigt”. Det kunde varit synonymen ”pinsamt” eller ”genant” eller kanske åtminstone ”skamligt” – det hade varit mer relevant.

Men vad värre är – vilket revisionen också påpekar – har detta researrangemang arrangerats i samverkan med och konferensen köpts av en av leverantörerna av konsulttjänster och programlicenser. Fakturorna saknar i sin tur specifikationer. Det är ju fullständigt omdömeslöst!

Ordförande, jag är fruktansvärt trött på att man inte tar till sig. Trots vad staden har gått igenom skyller ledande socialdemokrater på förvaltningen. Det duger inte! Det finns ett regelverk man måste förhålla sig till. Och det handlar om vilken inställning man har – om man vill göra rätt eller om man vill göra fel. Det som har kommit fram är graverande.

Hur tänkte ni?

Jag tycker detta handlar om ansvar och tillit – och här har tillitens gräns passerats med råge.

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Ordförande, ledamöter! Detta är en väldigt allvarlig rapport som visar mycket omfattande brister, kraftigt bristfällig dokumentation och ett antal beslut som fattats utan mandat. Helene tog ett par av de exempel jag tänkte nämna här så jag går direkt in på den mest omtalade resan där man konstaterar att det är väldigt liten andel av resan som är programsatt. Ändå har man varit utrest i nio dagar med program för fyra dagar och fått traktamente och ersättning för alla fyra dagarna.

Denna resa har nämnden inte beslutat om vilket också framgår i rapporten. – när hela eller delar av nämnden genomför en resa ska beslut normalt tas i nämnden. Men beslut saknas för denna resa liksom det saknas då den förre ordföranden i nämnden 2015 beslutade om en resa till Orlando för sig själv. På motsvarande sätt har då Tord Karlsson nu fattat beslut om denna resa för sig själv med fyra dagars program och nio dagars resa.

Ni som har varit med ett tag här vet att efter en lång rad skandaler har vi inte råd att tappa mer förtroende. Jag tycker det är tydligt att man inte tar sitt ansvar här, och Ann-Sofie Hermanssons överslätande, nästan ointresserade kommentarer om detta tycker jag är rent genanta i sammanhanget.

Tord Karlsson har förbrukat sitt förtroende och vi tycker han ska lämna sitt uppdrag. Det kan inte vi besluta här i fullmäktige. Vi har ingen motsvarighet till riksdagens misstroendeförklaringar, så jag får nöja mig med att säga att det är vår åsikt.

Jag tycker ni bör ta i beaktande vilka signaler det sänder till alla andra som försöker sköta sina uppdrag och anställningar – om reglerna gäller alla andra utom er.

Marie-Louise Bergström (VägV)

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Efter att ha läst denna rapport från revisionen förstår man att arbetet med att komma till rätta med mutor och korruption i staden inte har gått så bra.

Det är nu många år sedan kommunstyrelsens förra ordförande Anneli Hulthén deklarerade att man skulle vända alla stenar. De enda stenar som har vänts är de små stenarna. Det visar sig efter denna rapport att det stora, omvälvande arbetet med att komma till rätta med denna mygelkultur inte har förändrat något bland de högst uppsatta i staden, medan de anställda ute på fältet har fått ta smällen för vad de har ställt till med. Vi har fått stora påbud om restriktioner, många gånger in absurda. Vi får ta sviterna av att höjdarna fuskar och inte följer lagar och regler.

Jag har väl aldrig känt mig så kontrollerad som jag gör just nu i min profession. Vilka som ätit av bullarna måste noggrant redovisas till minsta smula. Kör du två kilometer för fort med en kommunbil så ropar robotrösten: 50! 50! 50!

Hur svårt kan det vara att ta till sig det som gäller när man hamnar i de positioner som beskrivs här? Lever man i någon sorts hybridbubbla och tror att man är undantagen? Hur kan det bara vara möjligt att ignorera tio lagar, regler och rutiner och tycka att det är helt i sin ordning att roa sig på skattebetalarnas bekostnad?

Maken till trolöshet, girighet och arrogans har vi sällan skådat. Frågan är om det är okunnighet eller fräckhet som har gjort att man tror att det är helt i sin ordning att agera så som det beskrivs här i rapporten – och hur dumdrigt är det då, när vi har en revision som granskar?

David Lega, kommunalråd (KD)

Tack så mycket. Ordförande, fullmäktige! Det finns säkert många av oss som någon gång plockat ur tvätten och upptäckt att ett enda klädesplagg förstört alltihop. Ni vet, man slänger in en hel tvätt vita plagg och en stund senare plockar man ut en hel tvätt rosa plagg, därför att en röd strumpa förstört alltihop. Det är lite så det är här i Göteborg. Vi har på det stora hela en fantastisk organisation av människor, som varje dag gör sitt bästa för att Göteborg ska vara så bra som möjligt. Men ett fåtal strumpor förstör för alla andra.

Exakt så här sade jag i här fullmäktige den 8 december 2011. Det var den kvällen vi tog beslut om att inrätta en oberoende granskningskommission för att granska den kultur som innebar att Göteborg blev känt som Muteborg.

Men trots att orden är sex år gamla är de tyvärr lika aktuella i dag. Bara nu i höst har vi sett att vi har kommunala bolag som rent ut sagt skiter i domstolsbeslut om upphandlingar och att vi har en nämnd och en förvaltning som på mycket lösa grunder

reser över halva världen – flera gånger dessutom! Det är det senare som detta ärende handlar om.

För de enskilda som är ansvariga måste det få konsekvenser. Det går inte att fortsätta som om inget har hänt. Det enda rimliga är att nämndens ordförande avgår från sina politiska uppdrag. Förtroendet är förbrukat.

För samhället och kulturen som gör detta möjligt måste det också få konsekvenser. Bristerna visar återigen hur viktigt det är med värderingar i ett samhälle – värderingar som tydligt säger att det finns saker som är rätt och saker som är fel. Vi kan inte skapa system där det är omöjligt att göra fel, men vi måste skapa system som försvårar det. Människor som finns i systemen måste vilja göra rätt.

Jag är uppriktigt ledsen över att Göteborg bara står och stampar. Det är precis samma problem som vi hade för sex år sedan, och för åtta år sedan. Det förstör stadens rykte. Det förstör för alla de som varje dag kämpar för att göra Göteborg till en bättre plats. De människorna förtjänar bättre än så här!

Gunnar Ekeröth (MP)

Ordförande, ledamöter och åhörare! Tack för rapporten. Det är tråkigt, men det är uppenbart att vi har en bit kvar innan vi blir av med dåligt omdöme, medvetna övertramp och okunskap om regelverken – om vi någonsin blir av med det. Det är en svag kultur, som vi måste förbättra.

Det kan tyckas tråkigt – vi vill ju inte stoppa resor, konferenser och utbildningar. Vi vill kunna erbjuda dem och vara en attraktiv arbetsgivare. Vi vill också ligga i framkant när det gäller digitalisering till exempel. Men vi har enats här i fullmäktige om vissa saker, bland annat om hur resor ska dokumenteras och hur det ska beslutas, och det är osjyst mot invånare, direktörer, anställda och politiker att inte följa stadens policy och riktlinje – eller i detta fall även nämndens anvisning.

Vi måste tåla granskningar! Det är skittrist, det vet alla, att dokumentera resor och beslutsunderlag – men det är ännu mer trist när vi tappar förtroende från medborgarna eller när media skriver. Det spelar ingen roll att restiden hade varit längre och resepriserna hade varit dyrare om man hade åkt hem tidigare eller åkt ut senare, vi som stad är ändå förlorare. För hur kul är det med Muteborg, medias rubriker och invånarnas kommentarer? Det är inte roligt att gå till jobbet då, även om granskningen ”inte visar på fall av konkreta oegentligheter”. Hur kul är det på jobbet när kollegorna undrar?

Vi som politiker måste stå eniga och visa på vikten av rätt och riktighet. Vi måste följa samma riktlinjer. Alla har ett ansvar – förvaltningen har ett ansvar, hela nämnden har ett ansvar. Det kanske till och med är så att detta är det värsta stadsrevisorn sett, men det framkommer inte definitivt av rapporten. Så nu utreds detta vidare – det uppskattar vi i MP. Det sker också ett stort förändringsarbete på Intraservice – det uppskattar vi i MP också.

Så dokumentera, tänk efter, följ policy och anvisningar! Det är trist och det är jobbigt – men det är att vara sjyst på lång sikt, och vi måste tåla en granskning. Medvetna misstag eller ej – vi måste höja nivån, inte bara på Intraservice.

Björn Tidland (SD)

Tack för ordet, fru ordförande! Ja, vad händer när man är ny på jobbet som chef? 1. Var är ditt skrivbord? 2. Vad är lösenordet på datorn? 3. Vad är arbetsuppgiften? 4. Vilka regler gäller för representation och resor? Är det så svårt att klara av det? Behövs det en utbildning på detta? Nej, det tycker jag inte!

För övrigt instämmer jag i Ransgårds anförande.

Tord Karlsson, biträdande kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, fullmäktige! Ja, varför en resa till Seattle? Göteborgs Stad har nyligen fattat beslut om och nu även infört en helt ny digital plattform. Det är i sig faktiskt ett historiskt beslut. Den tidigare plattformen Notes fanns ju i kommunen i cirka 25 år. Det är således ett strategiskt beslut och oerhört viktigt för hur effektiva vi ska kunna vara som organisation, och att då ha en klar tanke med vad vi vill och hur denna plattform ska kunna utvecklas för att stödja stadens alla organisationer är högst väsentligt. Vi ville på plats träffa världens ledande experter på Office 365 för att få en möjlighet att se de framtida utvecklingsmöjligheterna – och det fick vi.

Några av de diskussioner som vi hade rörde exempelvis hur plattformen kan användas för att stödja digitalisering i skolan. Vi såg exempel från en liten ort precis utanför Seattle där Big Data har använts i syfte att skapa ett beslutsunderlag som kunde stödja pedagogerna varje dag.

Vi fick också möjlighet att diskutera hur vi kan förändra inloggningsproceduren och helt lämna lösenordshanteringen. Inse för en sekund fördelen för organisationen om vi kunde lämna administrationen runt lösenord helt och hållet bakom oss! Vi har redan i dag kunnat dämpa de problemen med det så kallade single sign on-projektet som både staden och Intraservice har bedrivit, men fortfarande är det för många yrkesgrupper ett oerhört stort problem. Vi har yrkesgrupper där det är 15 eller fler program som används varje dag. Inse då fördelarna om vi kan lägga detta bakom oss! Det här är inget utopiskt, det här är inte tio år bort – det väntar precis runt kröken, nu när vi har infört den nya plattformen.

För min del hoppas jag att Göteborgs Stad har en vilja att bli Sveriges ledande IT-kommun!

Det är i denna kontext som vi ska se resan till Seattle.

Helene Odenjung, kommunalråd (L)

Jag undrar lite vad som hände med vår talartid – vi brukar ha tre minuter men fick bara två. Men vi kan lämna det.

Frågan är alldeles runt hörnet, säger Tord Karlsson. Men varför åka till Seattle och studera detta i så fall, om det redan finns så nära? Och varför åka så många? Och varför ta ett ordförandebeslut om det?

Det finns så många graverande saker här, Tord. Jag förstår uppriktigt sagt inte varför det var så bråttom, varför du tog de besluten och sedan inte såg till att nämnden fick den informationen. Du har ju inte bara fört alla oss bakom ljuset, du har fört din nämnd bakom ljuset! Jag tycker faktiskt inte det håller.

Du borde lämna din post.

Tord Karlsson, biträdande kommunalråd (S)

Jag vill bara lämna en sakupplysning. Det här har inte varit att föra nämnden bakom ljuset på något sätt – det här har diskuterats i nämnden, och alla var medvetna om det. Det tror jag att också den dåvarande gruppledaren för de borgerliga partierna kan intyga, om ni har lust att prata med henne.

Det är ingen som har förts bakom ljuset på något sätt.

Marie-Louise Bergström (VägV)

Tack. Jag ska bara fortsätta där jag slutade.

Precis så som vi ute på fältet kontrolleras ska dessa höga personer kontrolleras. Samma sak ska gälla för alla, annars blir det ojämnt – i en stad som sätter jämlikhet som sitt främsta mål! I en jämlik stad ska samma regler och rutiner följas av hög som låg.

Frågan är om det någonsin kan gå. Som ni alla vet är det svårt att lära gamla hundar sitta.

Ann-Sofie Hermansson, kommunalråd (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Ja, stadsrevisionen har gjort sitt jobb och resultatet är problematiskt. Hanteringen av de här resorna har genomgående varit otillfredsställande. Stadsrevisionen har, som de uttrycker det, inte konstaterat några fall av konkreta oegentligheter – jag ber alla notera att det är revisionen själv som valt att formulera sig så – och finner därför ingen anledning att i formell mening rikta allvarlig revisionskritik.

Men låt mig vara tydlig: Nämndens hantering av utlandsresorna är helt oacceptabel. Så här får man inte på några villkor arbeta, det får inte se ut så här någonstans i Göteborgs Stad. Jag har ärligt talat svårt att förstå varför det har utvecklats en sådan här bristfällig intern kultur i de här frågorna, och det här duger absolut inte!

Jag kan inte göra någon annan bedömning än att nämnden nu är väg att gå till botten med hela problematiken. Jag utgår ifrån att nämnden i enlighet med stadsrevisionens rekommendationer kommer att etablera precis den interna styrning och kontroll som är nödvändig.

Så långt sakförhållandena. I den politiska debatten om rapporten riktades det väldigt snabbt avgångskrav mot nämndens nuvarande ordförande. Jag har inte kunnat uppfatta något annat än att de kraven i huvudsak varit politiskt motiverade. De har till stor del varit frikopplade från det faktiska sakläget och har inte tagit hänsyn till det genomgripande förbättringsarbete som nämnden utan dröjsmål har satt i gång. Nämndens ordförande har i den uppkomna situationen valt att ta sitt ansvar genom att mycket aktivt initiera och driva detta förbättringsarbete. Det finns en tydlig beslutsamhet att städa upp och att rätta till de brister som finns.

Det här är en typ av ansvarstagande som jag respekterar. Givet sakläget är det rimligare att agera på det här viset än att avgå.

Jag gör bedömningen att förbättringsarbetet är på rätt väg samt att ordföranden och hela nämnden har goda förutsättningar att lyckas i sina föresatser.

Helene Odenjung, kommunalråd (L)

Ja, det är klart att avgångskravet är politiskt! Jag tar det politiska ansvaret att utkräva ansvar av en person som jag inte tycker har levt upp till mina förväntningar, det kvittar om han var socialdemokrat eller vilket annat parti – det här duger inte!

Man måste ta sitt ansvar. Gör man inte det, då har man förbrukat mitt förtroende.

Lars Bergsten, ordförande stadsrevisionen (M)

Tack, fru ordförande! Jag ska naturligtvis inte gå in i någon debatt, men jag vill klarlägga en sak. En sådan här rapport som levereras under innevarande revisionsår föranleder aldrig revisionen att lämna kritik; vi lämnar rekommendationer ibland. Frågan om kritik, ansvarsfrihet med mera avgörs efter revisionsårets slut, då man sammanväger alla faktorer för Intracare, för en stadsdelsnämnd eller vad det nu är för någonting, och så får alla 22 revisorsgrupperna granska detta och göra en bedömning: kan det vara anledning att ge kritik eller inte?

Mycket tydligt: Man kan inte dra några slutsatser av rapporten huruvida detta kommer att leda till kritik eller inte av Intracare. Det avgörs någon gång i januari-februari-mars, i våra interna diskussioner, och fullmäktige ser väl detta i april någon gång.

Däremot använder media ofta termen att stadsrevisionen har lämnat kritik. Jag recenserar naturligtvis inte media, men det kommer aldrig kritik i våra rapporter under året som är resultat av en så kallad fördjupad granskning.

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Ordförande, fullmäktige! Jag tycker det är rätt uppseendeväckande, Ann-Sofie, när du säger att kritiken mot ordföranden är frikopplad från rapporten. Jag citerade rakt ur rapporten: ett ordförandebeslut som man inte hade mandat att fatta, som omfattade en resa för sig själv, där majoriteten av restiden är ledig tid och där beslutet inte är återkopplat till nämnden. Det är precis taget ur rapporten, och det är precis det vi kritiserar. Stå inte här och hitta på annat!

Vad är det som har utvecklat den här interna kulturen? Ja, det kan man diskutera. Men man kan inte svara på det genom att berätta vad innehållsrika och värdefulla de här resorna var – för det har inte revisionen kritiserat! Revisionen har kritiserat hanteringen av underlagen. Revisionen har kritiserat att man regelmässigt har lediga dagar, före och efter, eller före eller efter, nästan varje gång.

Och samtidigt som ordföranden Tord Karlsson säger att han lägger sig platt lägger han sedan all energi på att skylla allt detta på förvaltningen – trots att politikernas resa också innehöll, faktiskt flest, lediga dagar. Visst ska Intracare vara ledande – men inte på ledighet under arbetstid!

Det är nog faktiskt så att här finns det väldigt mycket saklig grund.

Den signal som du skickar ut nu, Ann-Sofie, är att reglerna gäller alla – utom er.

Ann-Sofie Hermansson, kommunalråd (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Ja, men precis som har anförts här: Stickproven visar att hanteringen haft uppenbara och systematiska brister. Nämnden har definitivt inte haft den ordning och reda som man självklart borde ha haft. Stöket och de tveksamma

rutinerna gör att det finns en uppenbar risk för förtroendeskada, precis som tidigare har sagts här.

Hur har då nämnden reagerat på revisionsrapporten? Det är ändå värt att konstatera att på det stora hela har man agerat väldigt tydligt och snabbt. Ett grundläggande förbättringsarbete sattes väldigt snabbt i gång – och med en väldigt bred samsyn, ska sägas. Vissa justeringar har redan gjorts, bland annat beslutsordningen, och anvisningarna har rättats till. Nödvändiga genomlysningar av den sammanlagda resehanteringen pågår eller är på gång.

Jag kommer naturligtvis att följa väldigt noga nämndens förbättringsarbete, det kan jag lova! Det måste ge goda resultat, bristerna måste rättas till.

Stadsrevisionens rapport är viktig och bra. Först när nämnden fullt ut har gjort sin hemläxa kommer jag att vara nöjd.

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Jag tror faktiskt inte man behöver en stadsrevisor för att inse om man jobbar eller är ledig när man är bortrest – det tror jag man kan inse själv, och jag tror inte att man behöver reagera på det först när man har sett rapporten om det.

6. Val av ledamot i Förbundsfullmäktige i Göteborgsregionens kommunalförbund i stället för Yasmine Posio Nilsson (V)

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Ordförande! Då föreslår jag Sara Lindalen.

9. Val av ledamot i Förbundsfullmäktige i Göteborgsregionens kommunalförbund i stället för Tom Heyman (VägV)

Theo Papaioannou (VägV)

Ordförande! Vi nominerar Marie-Louise Bergström.

10. Göteborgs Stads Uppföljningsrapport 2 2017

Lars Bergsten, ordförande stadsrevisionen (M)

Tack, ordförande, fullmäktige! Jag har lite olika roller – det är ju ett stort arbetsfält stadsrevisionen har. Nu går vi in på det som enligt kommunallagen är obligatoriskt. Vi ska granska delårsrapporten och framföra det vi noterar. Det är en översiktlig granskning, inte revision i den bemärkelsen – det kallas ibland på fackspråk för review, vilket lite bättre täcker vad det handlar om.

Vi ska alltså uttala oss om huruvida de av fullmäktige uppsatta målen blir verkställda. När vi läser kommunstyrelsens analys, den som står i del 1, så kan vi först konstatera: Stadsrevisionen kan inte uttala sig om verksamhetsmålen är uppfyllda, den analys som finns är inte tillräcklig. Vi konstaterar dock att av de 18 målen anses 17 ha en viss måluppfyllelse – detta är inte vår åsikt utan kommunstyrelsens. För det 18:e, bostadsbyggande, har man ingen måluppfyllelse alls. Viss måluppfyllelse grundar sig på det faktum att man från nämnder och bolag ser aktiviteter som har genomförts och gör då bedömningen att det nog har lett till viss måluppfyllelse. Vi gör inte den bedömningen. Vi kan inte uttala oss om måluppfyllelse.

Vi ska även uttala oss om de finansiella målen, och där är det tyvärr lika illa. Vi kan inte finna, i budgetbeslut och i den beredning som KS har gjort, att det finns några finansiella mål. Det finns finansiell inriktning, vilket är något helt annat – det är ett långsiktigt, treårigt arbete. Men finansiella mål finns inte, och vi skriver alltså att vi inte kan uttala om uppfyllelsen av de finansiella målen, av det enkla skälet att det finns inga. Varken i de rödgrönas budgetförslag eller i Alliansförslaget för 2017 finns det några uttalade mål. Där är det lika illa oavsett parti.

Nummer 3: Jag undviker att säga att jag är berömmande, men vi kan konstatera att arbetet med att få en rättvisande redovisning på koncernnivå – vi har påpekat i ett antal år att det är svårt när man ska foga in bolagen i det kommunala redovisningssystemet med RKR, Rådet för kommunal redovisning – har pågått rätt bra. Man är inte i mål, bedömer vi i delårsrapporten, men man har gjort mycket arbete med K3-redovisning, komponentavskrivning och så vidare. Så utan att vara berömmande konstaterar vi att det går åt rätt håll där.

Man har också kommit en bit på väg med verksamhetsmål. Från början skrev man att det löser vi efter mandatperiodens slut, det vill säga nästa år. Så man har kommit en bit på väg.

Men som sagt, vi kan inte uttala oss om måloppfyllelse där, och inte om finansiella mål.

Ann-Sofie Hermansson, kommunalråd (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Ja, det händer nu en hel del i Göteborg, och det mesta är positivt. På det övergripande planet är trenderna klart positiva. Tillväxten är hög, företagen är framgångsrika och exporten växer. Besöksnäringen blomstrar och arbetslösheten sjunker.

I stadsutvecklingen har vi nu gått in i det stora utvecklingssprånget. Det byggs mer än på mycket länge. Jag tror att jag för egen del börjar vara uppe i tio första spadtag, det senaste för Lundby Park nu på förmiddagen.

Trygghetsarbetet går också från klarhet till klarhet. Trygg i Göteborg-modellen fungerar alldeles utmärkt och snart inleds en mycket lovande Purple Flag-satsning som handlar om en mer levande kvällsekonomi i centrum.

Försörjningsstödet fortsätter att minska. Nettokostnaden har minskat med 5,8 % jämfört med samma period förra året. Antalet hushåll i behov av försörjningsstöd har minskat och många göteborgare har gått från bidrag till jobb och egen försörjning. Detta är väldigt glädjande.

Samtidigt finns det självfallet utmaningar. En finns på våra arbetsplatser. Jag noterar att sjuktalet ligger kvar på relativt höga nivåer. Det här är inte alls bra. Men jag konstaterar också att i nu på allvar är inne i en process där arbetsmiljöarbetet förstärks till stora delar över hela staden. Vi är på väg åt rätt håll i det avseendet, menar jag.

En annan utmaning är den strukturella ekonomiska utvecklingen. Göteborg befinner sig, precis som många andra kommuner i landet, i ett läge där det behöver göras ett aktivt jobb för att säkra den långsiktiga balansen. Även på den punkten skulle jag säga att vi rör oss i rätt riktning. Budgeten för 2018 är generellt sett stramare än tidigare år, och nu startas också övergripande effektiviseringsarbeten inom IT, inköp och administration. Där finns en stor potential för rimliga och rejäla budgeteffektiviseringar.

När det gäller frågan om att sätta tydliga mål och att mäta måluppfyllelse finns det helt klart en del utvecklingsarbete kvar att göra, men också där sker kontinuerliga förbättringar. Tydligheten har helt klart ökat.

Så Göteborg går bra och är snabbt på väg att utvecklas till någonting ännu bättre. Det är nu vi tar det där utvecklingssprånget, och det är absolut inte illa!

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Tack, ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi har ju diskuterat den ekonomiska utvecklingen i staden rätt många gånger, både på bokslutsdebatter, i samband med budgetdebatter och i samband med uppföljningsrapporterna. Det vi i den här rapporten kan se är att det strukturella resultatet för kommunen är ungefär 400 miljoner kronor sämre än för förra året, så den vändning i det underliggande resultatet som vi förutspådde förra året och som vi oroar oss för framöver ser vi nu kommer – men den kommer att accelerera under kommande år. Det tydliggör ju hur viktigt det är att vi i god tid gör riktiga prioriteringar i fullmäktiges budget – oavsett parti – och tar höjd för de utmaningar som väntar de kommande åren.

Bostadsbyggandet är ett sorgebarn fortsatt. Trots kraftansträngningar ser vi att den ökning som sker är otillräcklig och att den är långsammare än i Stockholm och Malmö. För närvarande är det kanske framför allt trafikkontoret som inte hinner med sina lösningar i samband med byggprojekten, men det ökar trycket ytterligare på att vi behöver komma till skott med hur vi får facknämnder och fackförvaltningar att jobba bättre ihop för att få en bättre leverans av bostadsbyggandet.

Sjukfrånvaron var Ann-Sofie Hermansson inne på. Jag skulle vilja peka på en sak som är väldigt oroande i sammanhanget, och det är att den ökar i åldersgrupperna under 30. Den minskar i de äldsta åldersgrupperna men ökar alltså i de yngsta. Den utvecklingen måste vändas fort, för annars har vi långt mänskligt lidande och stora kostnader att vänta där.

Jag vill ändå avsluta med någonting positivt. Vi har ju här i församlingen beslutat att skicka ut underlaget i lagen om valfrihet, så nu väntar vi på att företag, föreningar, stiftelser och andra som vill erbjuda hemtjänst i Göteborg ska kunna göra det. Införandet är på gång. Det är en glädjande del i rapporten att läsa om.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Ordförande, fullmäktige och alla åhörare! Jag ska komma till ekonomidelen sedan men för att inte chocka er alltför mycket vill jag först lyfta klimatet, för uppföljningsrapporten handlar faktiskt också om detta. Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. De flesta håller med om detta i dag. Ändå verkar det vara svårt för många att förstå vad det innebär. Det är helt avgörande för stadens och planetens framtid hur väl vi lyckas i våra ansträngningar att hejda vår klimatpåverkan och hur väl vi lyckas anpassa staden efter de förändringar som kommer av den situation vi redan har försatt oss i. Det finns inga alternativ.

Och vi behöver så klart också jobba med en rad andra miljöproblem – luftföroreningar, miljögifter, buller. Vi har svårt att nå de lokala miljömålen, vilket framgår av rapporten, liksom vi på nationell nivå har svårt att nå de nationella målen och precis som det globala samhället nu sliter för att genomföra de ansträngningar man kom överens om att

göra i Paris 2015. Detta är inget nytt utan en konsekvens av hur vårt samhälle ser ut nationellt och globalt.

I Göteborg har vi valt att formulera miljömålen utifrån kunskap om vad naturen och ekosystemen tål. Vi har valt att inkludera hela kommunens geografiska område. Detta innebär att staden behöver samverka med företag, föreningar, privatpersoner och delar av den kommunala organisationen som finns här i det geografiska området Göteborg.

Jag ska också prata om bostadssituationen. Bostadsbristen är stor i Göteborg, vilket främst drabbar dem som har svårt att ta sig in av egen kraft. Därför har vi tagit krafttag för att bygga bort bostadsbristen och framför allt riktat in oss på att få fram fler bostäder med rimliga hyror, för det är där vi ser att krafttagen behöver tas. Byggnadsnämnden kommer i år att anta detaljplaner med närmare 13 000 bostäder. Det är mångdubbelt fler än på väldigt många år. Den kraftiga ökningen av planeringen beror både på att vi ökar den ordinarie planeringen och på satsningen Bostad 2021 där 7 000 bostäder kommer att byggas utöver den ordinarie produktionen. Vi har 50 000 bostäder i konkreta projekt under utbyggnad och det byggs mer än på 40 år. Det har ni hört mig säga förut och det är fortfarande sant.

Precis som det står i underlaget har alla dessa bostäder inte blivit inflyttningsklara och måluppfyllelsen finns inte. Det är viktigt och allvarligt och det måste vi jobba hårt med. Jag ser fram emot att vi inom kort kommer att komma loss med dessa saker och att människor ska kunna flytta in i boende med bättre miljöprestanda i Guldheden, hyresrätter eller bostadsrätter i Gårdsten eller i någon av alla de andra bostäderna som byggs runt om i vår stad.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! För er som kanske inte läst uppföljningsrapporten eller som inte återkommande lyssnar på dessa debatter kan jag informera er om att det brukar låta precis så som Jonas Ransgård inledde sitt anförande. Det är lite som en skiva som har hakat upp sig där man ständigt återkommer till att borgarna försöker påvisa hur det rödgröna styret är ekonomiskt oansvarigt på ett eller annat sätt. Själv tänker jag att de ska byta skiva eftersom man nu har framfört samma kritik år efter år efter år. Hade det som den borgerliga kritiken konstant säger infriats föreställer jag mig att någon gång 2011 hade kommunen gått i konkurs. Men som en Fågel Fenix fortsätter kommunen att gå som tåget år efter år trots denna ständiga kritik. Jag brukar traditionsenligt påpeka just det, att på något magiskt sätt går det ändå rätt bra – och tvärtom: trots den malande retoriken fortsätter vi åtnjuta ett rätt stort förtroende och höga ekonomiska betyg när vi provas som låntagare eller av finansmarknaden.

Jag brukar också traditionsenligt läsa lite ur rapporten för er som inte har läst den. Jag ska göra det igen. Så här står det när resultatet diskuteras: Resultatet för koncernen Göteborgs Stad uppgick per augusti 2017 till drygt 2 400 miljoner kronor jämfört med de 1 350 miljoner kronor plus som var för budgetperioden i den förra rapporten. Prognosen för koncernens samlade resultat för 2017 har justerats upp något i förhållande till prognosen i mars och uppgår nu till 1 850 miljoner kronor.

Helene Odenjung, kommunalråd (L)

Att ha ett jobb, att kunna ta ansvar för sin egen ekonomi är grunden för ett självständigt liv. Det är också genom att människor jobbar och betalar skatt vi har råd att ha en bra skola med arbetsro, en fungerande omsorg med valfrihet och en värdig funktionshinderpolitik. Det ska löna sig att arbeta, att starta företag, utbilda sig och ta

ansvar. Det ska löna sig att ta risker, vara entreprenör och tänka nytt. Människor ska försörja sig själva så långt som möjligt. Mot den bakgrunden är jag faktiskt oroad över den ekonomiska utvecklingen som tecknas i delårsrapporten. Det blir liksom inte bättre av att resan är budgeterad och planerad. Kostnadsutvecklingen är för hög i förhållande till skatteintäkterna och den utvecklingen måste faktiskt dämpas.

Nu har kommunstyrelsen efter initiativ från Alliansen utrett stadens ekonomiska förutsättningar fram till 2035. Så vi behöver inte gå tillbaka till 2011, Daniel. Rapportens slutsats är att kostnadsminskningar kommer att behövas i form av minskade servicenivåer, ambitioner eller effektiviseringar motsvarande 0,8 % per år eller en skattehöjning med 3:25 för att nå balans mellan intäkter och kostnader när vi kommer fram till 2035. Det är lika mycket pengar som park och natur har varje år.

Frågan om stadens ekonomiska utveckling kommer inte att lösa sig av sig själv. Man måste ge den högsta prioritet och den måste vara ständigt närvarande när politiska beslut fattas. Då är det ett faktum att den rödgröna styrande minoriteten också måste inse det. Detta är en fråga om ledarskap. Men i stället för att axla det ledarskapet sätter man sig mitt i en brinnande högkonjunktur och satsar som om det inte fanns någon morgondag. Just nu räddas stadens ekonomi faktiskt tack vare reavinster och utdelning från Stadshus AB – inte för att man rättar mun efter matsäck eller bedriver en ansvarsfull ekonomisk politik.

Liberalerna kommer alltid att prioritera välfärden och skapa förutsättningar för att fler ska kunna få ett jobb och kunna växa.

Med detta sagt vill jag också påminna om att vi också brukar få höra att vi aldrig har byggt så mycket under de senaste 40 åren. Och mycket riktigt sade Ulf Kamne just detta. Men tyvärr säger det mer om hur lite vi har byggt de senaste 40 åren än om att hjulen snurrar snabbt nu. Göteborg har de senaste tio åren ökat med mellan 6 000 och 8 000 invånare per år. Det är ett stort glapp mellan hur mycket bostäder vi bygger och hur många som vill bli göteborgare. Och jag tycker att många, många fler ska få chansen att bli göteborgare.

Theo Papaioannou (VägV)

Ordförande, fullmäktige! Det är intressant hur vi läser de olika rapporterna. För vad vi åter kan konstatera är att resultatet för staden inte är tillfredsställande. Det går ju tvärt emot vad Daniel Bernmar sade här. Jag läser samma rapport. Enligt stadsledningskontoret hamnar det strukturella resultatet på endast 100 miljoner kronor vilket är 400 miljoner kronor sämre än föregående år. God ekonomisk hushållning innebär ett resultat på 600 miljoner, vilket man inte uppnår. Och åter varnar stadsledningskontoret för att kostnadsutvecklingen är för hög och inte hållbar på längre sikt. Man kan undra varför vi har rapporter om vi inte lyssnar på dem?

Måluppfyllelse är heller inget att glädja sig över, då de flesta är ”viss måluppfyllelse”, och för bostads målet bedöms ”ingen måluppfyllelse”. Detta spiller över på befolkningsutvecklingen. Göteborg tappar invånare till kranskommunerna – framför allt unga vuxna och barnfamiljer flyttar ut. Det är skattekraft Göteborg är beroende av. Därför borde staden se över småhusbyggandet och ta signalerna på allvar. Det är ett allvarligt läge eftersom bra bostadsförhållanden också bidrar till att hitta rätt kompetens vilket är något som påpekas vara väldigt svårt.

Göteborg har gått miste om utbyggd tågtrafik på sträckan till och från Borås. Den ligger långt fram i den nationella planen nu – och det är ganska självförvällat. Kassen är inte full med pengar. Vi har en stor satsning på Västlänken som just nu slukar alla pengar som skulle kunna användas till annat som vi faktiskt har nytta av. Nu får Göteborg stå sitt kast helt enkelt.

Det är väldigt tråkigt att läsa om sjukfrånvaron som är ett stort problem bland stadens medarbetare. Det är ingen skillnad i omfattning jämfört med föregående år – 8,8 %. Detta var under uppseglade redan när jag satt i trafiknämnden 2011 – att vi har stora problem med personalen som faktiskt inte orkar med den arbetsbelastning som råder. Precis som Jonas Ransgård fyllde i förut ökar den mest i åldersgruppen under 30 år vilket är ett jätteproblem – unga, friska människor sjukskriver sig. Det bör man ta tag i omedelbart.

Det hållbara resandet ska öka – det vill säga fot, cykel och kollektivtrafik. Men målet uppfylls inte. Är det konstigt? Nej, eftersom, som jag flera gånger innan har påtalat har inga alternativa lösningar producerats under två mandatperioder. Vad är lösningen? Jo, då skriver man högre trängselskatt enligt resonemanget på sidan 23, bilaga nr 2. Och det är kanske dags att berätta att det är det ni vill göra – nu i valtider?

Något positivt som även Jonas Ransgård påpekade och som jag tycker är viktigt att lyfta fram är att man nu förbereder för att införa LOV och det är skönt att se att den obstruerande rödgröna minoriteten inte förfogar över den frågan längre utan att kommunen nu kan genomföra det som en majoritet vill.

David Lega, kommunalråd (KD)

Ordförande, fullmäktige! Daniel Bernmar inleder med att säga att Alliansen låter som en gammal skiva som hakat upp sig – när det faktiskt är ert ledarskap som fullständigt har hakat upp sig. Titta på personalfrågorna! Det finns fortfarande lika mycket som oroar här i Göteborg som förut. Många har sagt det och som så många gånger förr är sjukfrånvaron fortsatt hög – 8,8 %. Samtidigt ser vi att utvecklingen ser lite olika ut i förvaltningarna. Sjukfrånvaron minskar i några men ökar i andra. Göteborg behöver mer personal inom bland annat förskolan och äldreomsorgen. Då är det fullständigt ohållbart att vi har en sjukfrånvaro på 11–12 % bland dessa yrkesgrupper.

Situationen har knappast blivit bättre av att de rödgröna under lång tid har avvecklat många äldreboendeplatser. Detta har ökat otryggheten för Göteborgs äldre och det har förvärrat stressen för personalen.

Situationen har heller inte blivit bättre av att de rödgröna inte har byggt ut förskolan i den takt som krävs. Därför har vi nu en mycket stor brist på förskolelokaler vilket leder till större barngrupper. Detta slår givetvis mycket hårt mot barnen, men också mot personalen som får en sämre arbetsmiljö. Och det är skrämmande att det rödgröna styret inte har valt att prioritera dessa områden.

Från Alliansens sida valde vi i vår budget att satsa på ett nytt äldreboende med 100 platser och 90 miljoner kronor på att öka kvaliteten och minska barngrupperna i förskolan. De rödgröna väljer exempelvis i stället att lägga pengar på rabatterade busskort och gratis entré på museer. Det är en felprioritering! Vi måste på allvar arbeta för att göra Göteborg till en attraktiv arbetsplats och då måste vi lägga ännu större fokus på sådant som faktiskt fungerar – friskvård och hälsa, arbetsmiljö, att ge chefer rätt verktyg för att kunna hantera det ansvar de har för arbetsmiljön och se till att den

enskilde chefen inte har ansvar för alltför många anställda för då hinner de inte med medarbetarna.

Men vi måste också ge verksamheterna de resurser de behöver för att personalen ska kunna göra det jobb de vill, kan och har rätt att göra utan att gå in i väggen. Det är helt nödvändigt för att vi ska kunna möta de stora utmaningar Göteborg står inför.

Stina Svensson (Fi)

Ordförande! Jag vill tacka för uppföljningsrapporten. Detta är alltid intressant läsning och det är en del jag vill prata om men jag vill helst lyfta arbetet med mänskliga rättigheter som ska genomsyra stadens verksamheter. Det verkar som att det till viss del har varit bra på vissa håll. Men det är inte tillräckligt menar vi.

Jag vill lyfta två saker jag tyckte var bra. Det var insatserna som genomförts som utbildningar och metoder med fokus på normkritik och normmedvetenhet och att de flesta förvaltningar och bolag har tagit fram likabehandlingsplaner. Man har systematiskt arbetat med detta och fört in rutiner och prioriteringar som är rättighetsbaserade med rättighetsbaserade beslut. Detta är bra men vi behöver se till att alla verksamheter ska arbeta med detta. Vi behöver alltså bli bättre.

Vi behöver bli tydliga med att det handlar om olika maktstrukturer – för det är just vad normkritik innebär. Vi i Feministiskt initiativ menar att staden behöver vara mer tydlig med hela arbetet. Vår satsning i 2018 års budget på normkritisk rekryteringsprocess gör att vi kan bredda kompetensen att innefatta fler områden. Det handlar om att vi ska kunna öka anställningar vilket är livsavgörande för många. Vi som arbetsgivare måste öppna upp arbetsmarknaden för fler och då behövs en normkritisk rekryteringsprocess.

När vi nu också läser om #metoo-rörelsen som visar att det patriarkala pansaret krackelerar behöver vi stärka den normkritiska kompetensen överallt. För det handlar om makt och kontroll, att män anser sig ha rätt att dominera över en kvinna, att tycka sig ha rätt till tillgång till kvinnors kroppar. Nu kan vi inte säga att detta är en enskild företeelse utan ett maktmönster som genomsyrar hela samhället – även här inne i maktens korridorer.

Mänskliga rättigheter är inte oss givet. Det finns partier, nationalistiska partier, här i Göteborg som i Europa, som vill inskränka mänskliga rättigheter. Det ligger i deras ideologi och då behöver vi stärka arbetet med mänskliga rättigheter hela tiden.

De kan snabbt tas ifrån oss.

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Jag tänkte bara ta upp två korta områden – eller viktiga områden men korta frågor. Det ena är bostadsbristen. Vad blir det? 2 100 bostäder i år. Det går ordentligt neråt igen. Vi har en mängd projekt som vi nu ser fallerar ett efter ett. Man kan undra varför? Vi kommer säkert att ha mycket diskussion. Frihamnen skjuts på framtiden, ett sjukhus flyttar. Skeppsbron kommer aldrig i gång. Ni vet allt bråk som har varit där hela tiden, helt i onödan, helt orsakat av internbråk inom ett rött parti på den sidan. Vi kommer inte i gång med småhusbebyggelse i någon större omfattning. Utflyttningen fortsätter, segregationen ökar i Göteborg. Skattekraften flyr. Detta är jätteallvarliga frågor och det är konstigt att det inte tas större krafttag. Vi har ju gått igenom recepten och väldigt många här inne har varit ödmjuka från båda håll om vilka recept som finns. Men det genomförs inte.

Sedan har trafikkontoret i Göteborgs Stad organiserat fel eller gör fel saker eftersom de bromsar bostadsbyggandet så mycket hela tiden. Hur många tjänstemän är det? 30, 40, med konsulter som sitter och utreder en linbana. Hur många håller på med en Västlänk som kommer att stoppas 25–27 januari nästa år? Ja, det är brist på folk att aktivera för att bygga fler bostäder och vi kommer inte i gång.

Så jag hoppas ni skärper till er lite och prioriterar upp för att få ut de bostäder som ligger i pipelinen och färdiga för byggnation oavsett om det beror på att man inte bygger allmän platsmark i tid eller att man sitter och bråkar mellan höga potentater i stora kommunala bolag på S-nivå.

Jag har kanske inte jätteförhoppningar – men jag har stora förhoppningar på att vi har ett val nästa år 2018.

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Fru ordförande, stadsfullmäktige, göteborgare! Jag vill lyfta två frågor utifrån uppföljningsrapporten och det är kulturen och jämställdheten. Som kulturkommunalråd är det oerhört glädjande att det långsiktiga arbetet med att bryta strukturell könsdiskriminering i Göteborg särskilt har slagit igenom inom kultursektorn. Under mandatperioden har till exempel en lika stor andel verk av kvinnliga och manliga konstnärer anskaffats av Göteborgs Konstmuseum. Kulturförvaltningen, Göteborg & Co, Liseberg och inte minst Got Event har arbetat verkligt målmedvetet så att andelen kvinnor och män på stadens scener nu är jämlik. Så har det inte alltid varit.

Vårt arbete att främja en jämlik representation av artister och konstnärer har bidragit till att minska den strukturella könsdiskrimineringen mot kvinnor inom kultursektorn. Det är bland annat detta jämställdhet handlar om. Min förhoppning är att detta också kan bidra till att det jämställdhetspolitiska målet om ekonomisk jämställdhet kan förverkligas. En viktig del är också jämställda löner. Här har vi ett politiskt mål om att osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska minska. Vid jämförelse mellan år 2015 och 2016 har kvinnors medellön ökat med 1,3 procentenheter i förhållande till mäns medellön. Efter genomförd löneöversyn 2016 var kvinnors medellön som andel av mäns medellön 94,5 % och 2015 var motsvarande andel 93,2 %. Vi rör oss åt rätt håll.

Samtidigt flyttar kulturen fram positionerna ännu mer i jämlikhetsarbetet. För Socialdemokraterna är jämlikhet själva kärnan i vår idé. Den viktigaste utmaning vi har framför oss är att se till att den positiva utvecklingen kommer alla göteborgare till del. Detta vinner alla på. Därför gör vi den långsiktiga och stora satsningen Jämlikt Göteborg. Kulturen har alltid varit en viktig del i arbetet för ökad jämlikhet. Vare sig det gäller bildning, konstupplevelser eller att försvinna in i böckernas underbara värld öppnas möjligheter och världar som skapar nya perspektiv på tillvaron och raserar klassbarriärer.

En av dessa avgörande jämlikhetsinstitutioner är våra bibliotek. De barn och ungdomar som besöker biblioteket minst en gång per månad har ökat med 12 % under två år. Det är betydligt färre barn och unga som aldrig har satt sin fot på ett bibliotek. Besöken på till exempel Muminutställningen har faktiskt också ökat med 22 %. Vårt mål att öka tillgänglighet till kulturen har gett fantastisk effekt. Detta är vad jämlikhet handlar om.

Jag tänkte kommentera Stina Svenssons inlägg om mänskliga rättigheter men jag får återkomma.

Catarina Pettersson (VägV)

Ordförande, göteborgare och ledamöter! Jag ska ägna en liten stund åt att prata skola. Jag har tidigare kritiserat detta men nu är det med i uppföljningsrapporten så jag tar upp det en gång till. Det gäller att Göteborgs Stad inte har åtgärdat alla påtalade brister i skolan. Nu har Skolinspektionen ansökt om vite som kan utkrävas. Totalt omfattar ansökan 4,2 miljoner kronor och sju skolor. Men inte nog med detta utan beloppet kan dessutom öka eftersom uppföljningen ännu inte är klar för fem skolor. När får vi en förklaring till varför bristerna inte tas omhand i tid? Det är så onödiga pengar.

För att nämna något kan dessa pengar i stället användas för att underlätta arbetet i förskolan genom att sätta in åtgärder för minska sjukfrånvaron som – det har vi hört tidigare i kväll – ligger på hela 11–12 %. Det skulle aldrig accepteras i den privata näringen! Eller för den delen kompetensförsörja yrkeskåren som i dag behöver bli kunnigare. Därmed inte sagt att de inte gör sitt jobb bra.

Dessutom ska vi nästa år stå redo i Göteborg med förskolan för nu har riksdagen beslutat att förskoleklassen ska bli obligatorisk från och med höstterminen 2018. Frågan är om vi står redo för detta när personalen är borta. Var tionde person är borta. Kompetensen finns inte och rekryteringsbehovet är stort.

Tyvärr får vi åter läsa i rapporten om andelen elever som klarar att nå målen i grundskolans ämnen. Det är en minskning i år med en procentenhet jämfört med 2016. Positivt måste jag ändå säga i sammanhanget att skolorna jobbar med andra aktiviteter för att stödja eleverna som inte är målsatta och därmed inte med i rapporten. Den lägsta nivån finns i Östra Göteborg och Angered. Här är nivån 45 % vilket inte är okej – att vartannat barn inte klarar ämnena. Men positivt ska sägas att de jobbar hårt där ute. Det är den andelen i Östra Göteborg jämfört med förra året som ska premieras, för de har ökat 5 procentenheter mot föregående år. Det är väldigt bra jobbat.

Jag önskar er lycka till med skolorna – och så hoppas jag att ledningen tar tag i dessa brister i skolan när det gäller Skolinspektionens utvärdering.

Anders Åkvist (VägV)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! Stor bostadsbrist råder i Göteborg. Det tror jag vi alla kan skriva under på. Fler hyresrätter, bostadsrätter, studentlägenheter och småhus behövs. De rödgröna har under många år satt upp stora och ambitiösa mål för att öka byggandet. Men målen har aldrig uppnåtts. De har aldrig uppnåtts! Nu har de rödgröna löst detta på ett smart sätt: man har helt enkelt tagit bort de mätbara målen för bostadsbyggandet. Då kan man ju inte misslyckas! Rapporten beskriver att ingen måluppfyllelse finns när det gäller att bygga bort bostadsbristen. Ingen måluppfyllelse! Finns det inga mätbara mål går de ju inte att uppfylla!

Även revisionen ger kritik att det är svårt eller till och med inte möjligt att bedöma måluppfyllelsen av verksamhetsmålen. Trots alla ambitioner och satsningar på bostadsbyggande beskriver rapporten att det finns en risk att det planerade bostadsbyggandet inte kommer till stånd. Brist på personal och onödig administration och tidsåtgång mellan nämnder nämns som begränsande faktorer. Just nu vill den här staden göra allt samtidigt. Vi vill bygga broar, vi vill bygga tunnlar, vi vill bygga linbanor och vi vill bygga bostäder. Det är inte konstigt att det blir halvmesyurer av allt, med fördyringar och förseningar som resultat. Vi måste bestämma oss för vad som är viktigast för göteborgarna. Är det bostäder eller är det järnvägstunnlar? Vi klarar uppenbarligen inte av allt samtidigt.

För mig är det självklart att bostäder står högst upp på agendan för göteborgarna.

Karin Pleijel, biträdande kommunalråd (MP)

Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Catarina Pettersson nämnde några saker om skolan och jag tänkte ta tag i det först. Skolinspektionens granskning visar att vi har vitesföreläggande på sju skolor som nämnts här. Dessa gäller gamla synder. På en skola, Burgården, har Skolinspektionen inte gett respons på de senaste åtgärderna. Annars har tre av dessa grönt ljus på alla sex områden och tre har fortfarande brist på något område men inte med viteskrav. Så arbetet har pågått med full kraft.

Du nämnde också förskolan. Där finns utmaningar, vilket vi vet, med sjukfrånvaro och rekrytering. Men jag får också positiva signaler från den nya metoden vi arbetar med för att minska barngruppernas storlek mitt på dagen – det som kallas Kungsbackamodellen. Jag tycker det är väldigt roligt att jobba med den. Det bådär gott för framtiden.

Några andra nedslag inom skolan tänkte jag göra. På sidan 39 står det om våra nyanlända elever. Våra handlingslinjer har faktiskt börjat ge resultat. Även om vi har flest nyanlända elever i de tre stadsdelarna där vi brukar ha mest nyanlända, är fördelningen jämnare än tidigare så det har jämnat ut sig något. Man kunde önska mer, men det går åt rätt håll där.

Sedan kan man säga att betygsresultaten har minskat. Det sade du. Det stämmer – om man tar bort de asylsökande. Tar man med dessa har resultaten faktiskt ökat med 1,5 %. Om man tar bort de asylsökande är det fortfarande inte så att man tar bort dem som har kort tid i skolan. Det är alltid komplext att göra något. Men om man ser till alla elever har det faktiskt ökat med 1,5 %. Om vi tittar på gymnasiet har resultaten under de senaste tre åren ökat med 3 procentenheter varje år och är nu uppe i 79 % som får sin gymnasieexamen.

Så det finns mycket kvar att jobba med och det finns väldigt mycket kunskap om vad skolorna behöver göra. Man har bara inte nått hela vägen fram överallt – men vi sätter tändarna i detta och jobbar med full kraft.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Det har talats om annat men jag vill återföra diskussionen till ekonomin. Inledningsvis nämnde många den ekonomiska situationen och jag vill peka på – som några har lyft in – att Göteborgs Stads ekonomi är fortsatt stark. För 2017 prognostiseras ett plusresultat. Det vet vi. Delårsrapporten visar på ett resultat som överstiger det budgeterade resultatet. Vi ser att det planerade uttaget från bolagskoncernen nu används för bättre skola, fler bostäder och ett starkare miljöarbete. Jag menar att det är rimligt att ha utdelning från bolagskollektivet till skattekollektivet, som vilken ägare som helst. I dag är uttaget på en högre nivå än vad som är långsiktigt möjligt att hålla. Det är jag väldigt medveten om. Men det är ett aktivt beslut, bland annat för att det innebär att koncernen med detta betalar tillbaka en del av de medel som kommunen tidigare har fört över från skattekollektivet till bolagskollektivet under kanske framför allt 90-talet och 00-talet.

På så sätt kommer framgångarna för kommunens bolag alla medborgare och invånare till del genom bättre skola, bättre boende och mer hållbar miljö och gårdagens skuld till kommunen betalas tillbaka.

På 90-talet hade vi rekordlångt bostadsbyggande ungefär de år vi hade ett Alliansstyre med stöd av Miljöpartiet. Så alltid när man pratar om hur bostadsbyggandet har gått över åren påpekas att vi har byggt för lite bakåt i tiden och så får jag påpeka att när det var som sämst var när Alliansen var med och styrde. Det finns många förklaringar och konjunktursvängningar bakom det. Men det är ett faktum.

Axel Darvik (L)

Tack, ordförande! Ulf Kamne tog upp frågan om miljömålen och resultaten för Göteborg. Miljöfrågorna är någonting som oroar oss alla, tror jag, och det är naturligtvis inte bra att vi inte når bättre resultat i Göteborg.

En del av de saker som gör att man inte når de lokala miljömålen i Göteborg skylls på att det inte händer tillräckligt mycket på den nationella nivån. Likaså kan man säga att en del av de mål som vi faktiskt når till stor del beror på nationella beslut också, så inte heller där gör kommunen någon skillnad till det bättre. Snarare är det så att vi till och med går åt fel håll på vissa områden. Antalet miljödiplomerade skolor minskar. Vi ska förhoppningsvis ha en interpellationsdebatt om det senare. Det tycker jag är väldigt oroväckande.

Sedan är det en uppgift här som jag faktiskt måste fråga om. Det står att i de bostäder och lokaler som vi har så har den fossila användningen minskat med 80 respektive 60 % för bostäder och lokaler. Det låter ju helt fantastiskt – men jag undrar om det verkligen kan vara sant. 15 % av fjärrvärmens är fossilfri, resten är fossil på något sätt, enligt Göteborg Energis egen undersökning. Så jag undrar: Hur har man lyckats få fram de här siffrorna?

Jonas Attenius, biträdande kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande och fullmäktigeledamöter! Det har framkommit lite kritik här kring sjukfrånvaron, och jag tänkte kommentera det med några korta kommentarer. Bland annat har det sagts att vi inte arbetar med sjukfrånvaron, och det stämmer givetvis inte – det är klart att vi arbetar med sjukfrånvaron och arbetsmiljöfrågan. Det är en av de mest prioriterade frågor vi driver just nu – den och kompetensförsörjning. Jag skulle säga att vi är tämligen överens, i varje fall i personalutskottet, kring den frågan.

Ett antal områden som vi har haft extra fokus på och där vi har haft en extra hög belastning är socialtjänsten, förskolan och äldreomsorgen. När det gäller det sistnämnda har vi dessutom i den potten som vi kallar Hållbart arbetsliv satt av extra medel som ansökningsbara för bland annat våra nämnder.

Och när det gäller sjukfrånvaron har vi som sagt ett extra fokus. Vi har ett nära samarbete med Försäkringskassan, som vi förstärker och fördjupar kopplat just till frågan om sjukfrånvaro.

Ett positivt exempel som sticker ut, som jag vill lyfta, är Angered. Vad har de gjort då, kan man fråga sig. Det kanske låter rätt tråkigt, men de har jobbat med vad vi kallar det systematiska arbetsmiljöarbetet, och de har lyft det genom hela sin organisation, ända upp på förvaltningsnivå.

Det sista jag nämnde är en viktig del som vi kommer att få återkomma till vid nästa KF-möte, i december – det är väl om två veckor – då vi förhoppningsvis antar en plan här i fullmäktige som det vad jag vet råder politisk enighet om och där en av de viktiga punkterna är just hur vi lyfter arbetsmiljöfrågan på en rent organisatorisk nivå. Vi har

också en arbetsmiljöföreskrift som är ganska ny, som handlar just om det sociala och organisatoriska arbetsmiljöarbetet. För att förtydliga, handlar det om hur vi får upp frågan på ledningsnivå i förvaltningar och bolag, och ytterst hela vägen upp till våra styrelser och nämnder – alltså vi i politiken, som sitter med det yttersta ansvaret. Men mer om det som sagt på nästa kommunfullmäktige.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag hade egentligen inte tänkt gå upp i den här diskussionen, men eftersom trafikkontoret och trafikinämnden har nämnts vill jag säga detta. Ja, trafikinämnden och trafikkontoret har resursbrist. Det är inte så att vi bara ägnar oss åt bostadsbyggande, vill jag påpeka. Vi har oerhört stora uppdrag.

Till Martin Wannholt, som tycker att vi håller på med fel saker, vill jag säga följande. Jag ser inte om det är någon revisor kvar här, men jag tror att revisorerna skulle bli misstänksamma och tycka att det var dumt om vi inte genomförde det som fullmäktige har sagt till oss att göra när det gäller de uppdrag du rabblar upp, Martin. När det gäller både linbanan och Västlänken finns det politiska beslut, som vi följer och genomför, och det finns också en hiskeligt stor majoritet i den här församlingen – om jag inte har räknat fel runt 85 % – som har gett oss de uppdragen. Det vore väl väldigt konstigt om vi inte jobbar med det och kommer att leverera, beroende på hur uppdragen ser ut? Det tror jag är viktigt att ha klart för sig – även om jag vet att Martin Wannholt inte delar någon av ambitionerna i de två uppdragen.

Vi får väl se vem som får rätt när det gäller vad vi ska genomföra eller inte, Martin. Det får vi återkomma till. Vi vet ju att vi tycker olika.

Som ett exempel kan jag säga att Martin och jag gemensamt har suttit både i presidiet och i trafikinämnden, och volymökningen sedan du lämnade trafikinämnden är ungefär 700–800 miljoner i investeringar utöver vad det var när vi satt och hanterade detta, så det är klart att det har hänt mycket och görs väldigt mycket.

Jag kan också säga att jag i veckan var och besökte Hisingsbron och det imponerande bygge som den innebär. Det är klart att det går åt resurser! Det är ju inte så att vi bara bygger bostäder, vi bygger också den största infrastrukturen vi någonsin har gjort i den här staden, nämligen en helt ny bro till Hisingen. Sådant har Trafikverket och andra byggt tidigare, men vi har aldrig gjort det. Jag tycker att ni ska besöka den verksamheten, knalla upp på bron och titta.

Till sist vill jag också säga att det är viktigt att komma ihåg att byggmarknaden, som vi måste ha som vår samarbetspartner att bygga, är ordentligt överhettad. Vi har svårt att få in anbud. Vi har svårt att få arbetskraft till att bygga en del saker. Som ett exempel på det utanför staden fick jag häromdagen en uppgift – jag kan inte verifiera att den är sann. Vi har ett stort möbelföretag i det här landet som varje vecka säljer 300 nya kök, så nog är det tryck både i byggandet och försäljningen av saker och ting! Det påverkar också marknaden, att det byggs åt alla håll. Det vill jag ha sagt.

Allra sist, Theo Papaioannou: Jag är tydlig när det gäller trängselskatten. Den finansierar just nu Västsvenska paketet på ett oerhört bra sätt. Det finns ingenting från Socialdemokratiska Arbetarepartiet – vi har inte på något sätt ställt oss bakom eller förordat någon höjning. Vi har tagit det beslut som ligger. Det ska finansiera Västsvenska paketet. Det gör det. Det finns alltså ingen anledning till annat. Det står vi socialdemokrater för.

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Ja, Johan Nyhus förklarade ju själv varför det inte byggs bostäder i tillräcklig omfattning. Alltihopa sade du – men du glömde ett ord: ansvaret som politiker att prioritera.

Linbanan blir inte färdig till 2021, det vet alla. Det blir ingen invigning 2021. Detaljplanen kommer att överklagas nu när man har flyttat hållplatsen till Folkets hus – vilket är bra om man ska bygga den, men det kommer att leda till överklaganden och kanske till och med överprövning av Trafikverket med hänvisning till vibrationer i Götatunneln.

Det blir ingen linbana, Johan. Pausa den då, om du ändå inte får den till jubileet, och använd de resurserna! Du stod här och sade att det är överhettat, det är brist på resurser och vi får inte in anbud till att göra det du och ditt kontor laggar så många bostäder i Göteborgs Stad nu.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Trafiknämndens presidium har enligt gjort en prioritering. På första plats ligger att genomföra Västsvenska paketet. På andra plats ligger bostadsbyggande, på tredje plats ligger framkomlighet under byggtiden och på fjärde plats ligger cykelutbyggnaden. Den prioriteringen har vi i presidiet gjort och den står vi för, Martin.

Ja, ibland prioriterar vi att genomföra de infrastruktursatsningar som vi tycker är en del av vårt kontors ansvar.

Jag håller med dig om att vi kan göra mer. Framför allt håller jag med om att vi kan göra mer i samarbetet mellan våra olika kontor och mellan bolag i staden för att få fram ytterligare bostäder. Ja, det kan vi göra.

Men ni får inte bara tänka på staden och kommunen. När jag säger att byggmarknaden är chokad så är den det. Och det är inte bara staden. Vi har ett trafikeringsbolag som har svårt att få folk att bygga hållplatser, och då dröjer Åkareplatsen. Det är inte trafikkontorets fel utan det beror på att ingen vill bygga hållplatsen!

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Tack så mycket. Ja, nu sade du det själv igen – ni behöver uppenbarligen hjälp att prioritera, för ni prioriterar ju fel i trafiknämndens presidium! Ska du smeta ut ansvaret nu?

Jag tänker ta upp en fråga i kommunstyrelsen och hjälpa er. Lägg linbanan på paus tills ditt kontor, Johan Nyhus, har kommit ikapp med all gata, cykel, allmän platsmark etcetera som ni ska bygga ut i de olika detaljplaner som nu står still för att ni är överhettade.

Åse-Lill Törnqvist, förste vice ordförande (MP)

Innan jag släpper in Johan Nyhus ber jag er tänka på nivån. Ni pratar väldigt högt och lite aggressivt. Varsågod, Johan – tala på ett trevligt sätt!

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Det ber vi verkligen om ursäkt för! Då ska vi prata lite annorlunda, förstås.

Jag säger till Martin att jag står för den prioriteringen. Vi har ihop med staten ett avtal, att genomföra ett västsvenskt paket, och jag står för att genomföra det, Martin. Jag står för den prioriteringen. Det finns all möjlighet för andra politiska partier om man vill ändra på den.

Jag hör vad du säger, Martin, men jag står för denna prioritering. Jag ser det som trafikkontorets främsta uppgift att genomföra Västsvenska paketet. Jag vet att du inte gillar paketet.

Jag vill också upplysa dig om att linbanan ligger inte i det paketet, så den kan vi gärna diskutera vid tillfälle. Jag vet att du inte gillar den heller, vad jag har förstått av vad du har skrivit. Vi får väl se.

För mig är det viktigt att stå för den prioriteringen, som jag har gjort ihop med presidiet och gett till kontoret. Det är fullt möjligt att riva upp den, men jag står för den.

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Tackar. Johan Nyhus, jag stod ju och tog upp linbanan flera gånger, men sedan hoppar du tillbaka till Västsvenska paketet.

Tänker du pausa linbanan då? Den blir ju inte färdig till 2021. Det är en liten sekt som driver det här, 30–40 resurser skulle kunna direkt gå över och börja jobba med utbyggnad av allmän platsmark, Johan.

Om du hade lyssnat! Ingen här inne var med på miljöförhandlingarna i Mark- och miljödomstolen – framför allt saknade jag dig, Johan Nyhus. Då hade du kunnat bli upplyst om ett antal saker. Du kunde också ha läst i ETC. Alla fastighetsägare i Göteborg som var där sade nej till varje form av igångsättningstillstånd. Vi har beslut från högsta domstolsbeslut på att man inte kan göra det i det här fallet. Det blir inget! Och som rådmannen sade i ETC, det blir överklagat hela vägen upp.

Vi hade kunnat ha kvar Åkareplatsens parkeringar i två år till.

Du vet ju detta. Bygg bostäder nu!

Åse-Lill Törnqvist, förste vice ordförande (MP)

Så vill jag också påminna om att det i uppföljningsrapporten finns andra roliga saker man kan diskutera. Replik går till Johan Nyhus.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Fru ordförande och ledamöter! Då vill jag säga till Martin Wannholt att så länge den här församlingen har beslutat att vi ska göra en linbana så gör vi en linbana, och om jag har räknat rätt är det väldigt stor procentsats. Jag uppfattar det namn du har valt på det parti du eventuellt bildar, och det är väl ändå så att vi följer de demokratiska spelreglerna? Därför genomför vi det och gör den studien. Det är det uppdrag vi har fått av den här församlingen, och då tänker jag att vi försöker göra det.

Vi har många andra uppdrag och vi ska genomföra dem. Det tycker jag är väldigt viktigt.

Men nu kanske vi ska låta andra diskutera andra saker. Tack, fru ordförande!

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, stadsfullmäktige och åhörare! Ja, andra saker – det handlar om mänskliga rättigheter. Jag begärde ordet för att jag ville ge en kort kommentar till Stina, som bland annat talade om mänskliga rättigheter och det prioriterade mål vi har i stadens budget.

I ljuset av #metoo-kampanjen är det nu jätte viktigt att våra styrelser och nämnder jobbar mycket mer strukturellt med likabehandlingsplaner. Och vi ser att det går åt rätt håll, vilket är oerhört positivt.

Hur vi tar oss an det framtida arbetet med mänskliga rättigheter är avgörande om vi som stad vill möta den växande rasismen, populismen och inte minst de ökande klyftor vi ser i staden och i Sverige. Därför är det oerhört viktigt att vi har ett väl fungerande arbete med mänskliga rättigheter, som ska genomsyra allt vi gör i staden.

Om vi tar skolan som exempel, ska det finnas ett rättighetsbaserat sätt i skolan. Det ska också finnas ett rättighetsbaserat sätt i socialtjänsten, inom kultur och fritid – inom alla verksamheter. Det ska vara en skola som arbetar på ett sätt som ser alla, som fördelar resurser efter behov och som behandlar alla med respekt.

Så jag tror – nej, jag tror inte, jag tycker! – att vi går åt rätt håll i Göteborg i arbetet med mänskliga rättigheter.

För att avsluta vill jag citera Eleanor Roosevelt, som sade någonting väldigt klokt: ”bring rights home”. För det är vad det handlar om. Det är lokalt, nära, i vardagen, i hemmet, i skolan som MR förverkligas på riktigt!

Catarina Pettersson (VägV)

Tack så mycket, ordförande, ledamöter och göteborgare! Jag tänkte gå in i uppföljningsrapportens sista tabell så att säga. Det handlar om ett faktiskt ganska nytt ämne: demokrati och inflytande. Det har ju förekommit ett Göteborgsförslag på Göteborgs hemsida, där man kan lämna in sina förslag till förbättringar i staden, och det har ett sådant röstningsförfarande som sorterar ut de förslag som delas av många. För oss i Vägvalet är det ett mycket bra initiativ. Frågan är om det här verktyget har den effekt som önskas och om medborgarna kan vara med och påverka och få inflytande.

Jag har gått igenom förslagslådan och följt den under året – den startade ju i början av året – och har gjort en egen liten analys. Uppföljningsrapporten gav bara lite statistik, så jag satte mig att titta igenom detta. Av 570 förslag är det ungefär en tiondel som har gått vidare, där mer än 200 har röstat för, och 14 av de 57 som har fått 200 röster har kommit till kommunstyrelsen. Det innebär att nästan vart fjärde av de förslagen har nått stadens högsta politiker. Vad jag har kommit fram till är att tio av de förslag som har varit uppe i kommunstyrelsen har fått nej, fyra återstår att besluta om, så jag kan konstatera att hittills har inget förslag från göteborgarna fått något gehör. Jag undrar om det beror på att göteborgarnas förslag är så dåliga eller så svåra att hantera.

Jag kan konstatera att inga förslag gällande infrastruktur har gått vidare för bearbetning. Samtliga fyra förslag om Västlänken har avslagits. Inte ens förslag om att få en öppen debatt om Västlänken har bejakats, vilket ju var en grundstomme. Det är liksom grundstommen för demokrati, att vi diskuterar ämnen som människor vill diskutera.

Det visar också att intresset finns för att få en öppen debatt, i synnerhet om Västlänken. Vi läser om det i media; vi har fått det som Göteborgsförslag. Det är fejt att inte vilja ta den dialogen!

Det ska bli intressant att få ta del av utredningen när den kommer – den görs väl troligtvis när året är slut – och se hur resultatet kommer att bli, om varje förslag till kommunstyrelsen efter en lång tids utredning avslås, eller om de går vidare. Framför allt är det ett mycket effektivt sätt att kväva göteborgarnas inflytande och faktiskt minska ett hedervärt engagemang.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande – jag kände att jag var precis på knappen där.

Jag vänder mig lite grann mot beskrivningen, för det vi har sagt till göteborgarna är att man är hjärtligt välkommen att bli den där personen extra vid bordet som har förslagsrätt – det är förslagsrätt vi har gett. Sedan har förslag av olika karaktär kommit in, men 200 göteborgare har en förslagsrätt. Det är inte att strypa debatten. Det är inte att strypa göteborgarnas kreativitet. Tvärtom! Det är att ge 200 göteborgare en röst i en beslutande församling – något som väldigt få kommuner gör.

Vi stryper ingenting, utan vi har utökat möjligheten för fler att komma till tals vid sammanträdesborden.

Catarina Pettersson (VägV)

Det är riktigt. Jag inledde också med att det är ett mycket bra initiativ, och vi står bakom det. Det är bara resultatet så här långt som jag tycker man ska reflektera över.

Om tre eller fyra förslag handlar om att man vill diskutera Västlänken, och de bara avslås – då har man också tagit ställning till att man inte vill lyssna på den frågan eller ta debatten. Jag kan inte utläsa något annat när det resultatet kommit upp.

Sedan hoppas jag innerligt att det kommer andra förslag som kan få genomslag. Vi får väl se – det är ju fyra under beredning på olika sätt.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Jag debatterar gärna Västlänken. Jag tänker att vi är väl fria människor, och om ni bjuder in till en debatt så ser jag till att någon från Miljöpartiet är med och debatterar. Framför allt vill jag att den ska börja byggas, för den behövs.

Jag tänkte gå tillbaka till miljöfrågan och säga att vi gör faktiskt ganska mycket bra i staden. Först tar jag det jag kan ta direkt av Axels frågor om hur vi har kunnat minska den fossila användningen i fjärrvärmens så mycket. Det handlar om några saker. Dels har vi fasat ut någon lokal oljepanna – det var möjligen innan, kanske förra året; det har i varje fall hänt ganska nyss – dels har vi något som kallas för Bio Prio inom Göteborg Energi, det vill säga att man i stället för att som tidigare optimera för det mest kostnadseffektiva så optimerar man för minsta fossil användning.

När det sedan gäller dina frågor om vad som är fossilt så finns det en EU-standard för hur man anger vad som är fossilt. Det finns till exempel återvunnen värme från avloppsreningsverken, som ju inte är fossil.

Så jag tror att siffrorna stämmer, men jag kan inte gå in djupare än så på det.

Vad jag egentligen vill säga nu är att vi tar steg framåt tillsammans. Vi ser, som jag var inne på tidigare, problemen att nå miljömålen inte bara i Göteborg utan runt om. Men 9 av 37 lokala delmål är uppnådda. Precis som du var inne på, Axel, är många av dem tack vare nationellt arbete och nationella beslut. Det tycker jag på ett sätt är ganska uppmuntrande, att kloka beslut faktiskt gör skillnad. Luftkvaliteten i Göteborg förbättrades avsevärt när svaveldirektivet infördes.

Vi kan också se en positiv trend i arbetet med att minska avfallsmängderna och öka skyddad yta, alltså naturområden. Det måste vi fortsätta jobba med, liksom med konsumtionsperspektivet, som Göteborg har varit en föregångare i och drivit hårt.

Jag har en liten lista på saker som vi är duktiga på: Vi har 51 % ekologisk mat i våra måltider. Det är högt nationellt – inte högst men bland de bättre. Göteborgsmodellen för mindre matsvinn har minskat svinnet med över 70 %. 80 % av alla kök är med i det arbetet, och det är en nationell förebild, någonting att vara stolt över. Fastighetsnämndens jordbruksarrenden styr mot mer ekologisk livsmedelsproduktion. Park och natur förbättrar livsmiljön för olika biotoper, Krogabäcken till exempel. Kemikalieplanen ger ett bra stöd för kontinuerligt arbete med att fasa ut utfasningsämnen.

Det är bra och positiva exempel.

Axel Darvik (L)

Tack, ordförande! Jag tycker ändå det är viktigt i en sådan här uppföljningsrapport att man är noggrann med vad det är man följer upp.

När man säger att vi i princip har slaktat de fossila utsläppen från bostäder och lokaler i kommunen med 80 respektive 60 %, låter det som en fantastisk förbättring. Bostadssektorn står ju för en av de största andelarna av de fossila utsläppen, och då låter det som om det skulle vara löst – men det är inte sant! 15 % är förnyelsebart i vårt uppvärmningssystem.

Vi liberaler har kämpat för att ställa om Göteborg Energi, att man skulle ha tydliga investeringar där man avskaffar den fossila uppvärmningen i form av eldning av plastpåsar, olja från raffinen och inte minst Rya kraftvärmeverk. Det kallar man elproduktion, men Ryaverket var ju för uppvärmning, eller hur?

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Det är så uppfreskande med lite miljödebatt här i uppföljningsrapporten, så jag kan inte motstå det.

Jag tycker att du har helt rätt, och jag tar det som en invit från Liberalerna att jobba mera för att fasa ut fossil energi ur det som Göteborg Energi gör fjärrvärme av.

Men du har lite fel när det gäller mixen i dag. Att vi använder spillvärme från raffinaderierna betyder ju inte att i eldar olja för att värma fjärrvärme. Alternativet för raffinen är att kyla med havsvatten, och det ger ju ingen positiv klimateffekt.

Dessutom vet vi att raffinaderierna jobbar stenhårt med att ställa om sin produktion till förnybart. Preemraff – om man får säga sådana namn här inne – har redan i dag en andel tallolja i sin produktion, så det finns positiva tendenser där och då blir ju även mixen bättre.

Axel Darvik (L)

Jag vill bara mycket kort säga att jag naturligtvis tycker det är bra att Preemraff och andra jobbar för att ställa om sin produktion till förnyelsebart, men man ska nog också problematisera lite grann och fundera på vad det är för värme vi köper in. Kommer den från fossil olja så är det problematiskt. Ja, det kanske finns andra alternativ, men vi ska inte heller förlänga den tiden vi är beroende av fossila källor. Det tycker inte jag är rätt.

Theo Papaioannou (VägV)

Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte replikera lite till Johan Nyhus om det här med trängselskatt. Det är inte så att jag skannar alla dokument efter ordet trängselskatt, men jag läser ju målen. Och i målen kommer det fram en diskussion som är ganska intressant eftersom målet handlar om att det hållbara resandet ska öka och måluppfyllelsen är ”viss”. Läser man vad trafikstrategin säger om effektmålen så ska minst 35 % av resorna i Göteborg ske till fots eller med cykel 2035 – hisnande långt fram i tiden! Minst 55 % av de motoriserade resorna ska 2035 ske med kollektivtrafik. Då står det här, att ska vi nå målen måste resmönstren förändras radikalt med utgångspunkt från 2011 och till 2035 måste resorna till fots öka med 25 %, resorna med cykel öka med 225 % och resorna med kollektivtrafik ska öka med minst 80 %, medan bilresandet måste minska med 23 %. Ja, då är det någon tjänsteman som ser att vi har trängselskatt, och även en förändring av trängselskatten kan behövas.

Ändå sitter man med stora utredningar som Koll2035. Är det här det bästa man kommer på? Det är lite fascinerande i så fall.

Samtidigt vänder jag mig till Ann-Sofie Hermansson, för jag läser vad du skriver också. Det är en stor bilindustri vi har. Du verkar värna bilen. Vi bygger bilarna – de försvinner inte till 2035! De blir elektrifierade. Hur ska det här målet uppnås?

Vi kan inte dra de lätta lösningsalternativen som att höja trängselskatten, då löser vi ju inte problemen för medborgarna över huvud taget.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Ja, Theo, det var därför jag ville understryka det som jag i ett tidigare anförande sade. Jag kan bara svara för mitt parti, Socialdemokraterna, i det avseendet, men när vi fattade beslut om att vara med om att införa trängselskatt så var det för att finansiera Västsvenska paketet. Vi ser att den finansieringen går bättre, och det beror också på att trafiken har ökat. Vi kommer inte att medverka till att genomföra en ökning av trängselskatten.

Jag vill också säga så här. Vi har ju Sverigeförhandlat, och några av er kanske vet vad budet från Stockholm var. Det var att höja trängselskatten i Stockholm. Där var vi från Göteborgs Stad väldigt tydliga när vi inledde den förhandlingen med att det finns inget diskussionsutrymme i Sverigeförhandlingen för att göra satsningar på spårväg, Martins linbana med mera via trängselskatt. Där har Göteborg varit och är tydliga: Så länge den finansierar och täcker den kostnaden, och i dag gör den det väldigt väl. Det är helt rätt att någon tjänsteman har skrivit detta och att det står där, men då får den diskussionen komma från annat håll. Vi är inte intresserade av det.

Theo Papaioannou (VägV)

Det är bra att du säger det, för här står också i måluppfyllelsen att processägarskapet ligger hos trafiknämnden. Då är det konstigt att ett sådant mål innefattar dessa bitar – när ni ändå inte vill! För det är ändå ni som styr trafiknämnden.

Det är ett bra klargörande.

Bo Anderssen (L)

Det byggs mer än på mycket länge sade Ann-Sofie Hermansson förut. Det gäller inte vanliga bostäder, men i ännu mindre grad bostäder med särskild service. På grund av att det byggs så lite sådana – andra kvartalet var det 253 ej verkställda beslut för personer som sökte denna bostadstyp. Nästa år ser det tyvärr ännu värre ut. Netto kommer bara att byggas 27 nya BMSS-boenden. 27 stycken! Då ska man samtidigt ha klart för sig att behovet ökar med ungefär 50 varje år. Vi kommer alltså att få en ökad kö. Jag tycker detta är väldigt, väldigt allvarligt.

Förutom lidandet för den enskilde innebär det ökade kostnader för köpta korttidsboenden och kostnader för särskilda avgifter för beslut som inte kunnat verkställas. Om man inte kan verkställa beslutet får man ofta betala en tilläggsavgift.

Detta var vad jag ville säga. Jag vet att det på längre sikt är planerat för flera BMSS-boenden men så har det också varit om man backar fem år i tiden. Nästa år byggs det lite men om ytterligare några år kommer det att byggas jättemycket. Men det blir ju inte så! Det vet vi alla här. Vi måste på något sätt strategiskt verkligen försöka komma i mål med de olika planer vi har. För detta håller inte. Kön ökar hela tiden.

Stina Svensson (Fi)

Ordförande! Jag tycker det är lite anmärkningsvärt att det pratas så extremt lite om mänskliga rättigheter här. Men det kan vara olika prioriteringar.

Jag vill hoppa på uppföljningsrapporten igen och prata om tillgänglighetsfrågan. Rapporten visar på att ett arbete för mer tillgänglig stad pågår i syfte att förbättra livsvillkoren för människor med funktionsnedsättning. För att uppnå full delaktighet är det viktigt med kunskap om mänskliga rättigheter och normkritisk kompetens. Att många av stadens anställda deltagit i utbildningar i detta är bra. Kunskapen behöver pågå och vara en självklar fortbildning genom hela arbetslivet för att nå likvärdiga villkor.

Rapporten visar också att vi som stad har mycket kvar att göra på detta område. Arbetet med enkelt avhjälpna hinder pågår och flera facknämnder har fokus på detta. Samtidigt visar rapporten att 80 % återstår att göra i skolan. Detta är en brist eftersom man behöver åtgärda enkelt avhjälpna hinder för att skapa en mer likvärdig skola och bra förutsättningar för alla elever.

En annan förbättringsåtgärd som vi ser är att staden ökar möjligheterna för att alla invånare ska kunna bli medarbetare i staden. När vi ställer krav på företag och andra arbetsgivare måste vi själva öppna upp våra anställningar för människor med olika funktionsvariationer för att även arbetsmarknaden ska bli mer tillgänglig.

Vi har i stadens budget för 2018 ett uppdrag om en rapport som ska göras om livsvillkor för personer med funktionsnedsättning. Detta är nödvändigt också i stadens arbete med mänskliga rättigheter.

12. Redovisning av uppdrag att initiera en översyn av Boplats Göteborg AB

Robert Nyström (SD)

Fru ordförande, kommunfullmäktige! SD har lite kommentarer angående tjänsteutlåtandet. Det betonas att samtliga bostadssökande ska likabehandlas i bostadskön. Detta är något SD stödjer. Vi anser dock att det är problematiskt när många bostäder går direkt till nyanlända och på detta sätt sätter kösystemet helt ur spel. Detta faktum har inte belysts i tjänsteutlåtandet.

Problemet härrör från den förda migrationspolitiken samt anvisningslagen, som inte kan påverkas på kommunal nivå. SD anser dock att ärendet ska återremitteras för att utreda hur kötiden påverkas av tilldelningen av bostäder till nyanlända.

Jag yrkar på återremiss enligt yrkandet i kommunstyrelsen.

Derya Tumayer (MP)

Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till stadsledningskontorets förslag. I dag ägs Boplats AB av Göteborgs Stad, Poseidon, Familjebostäder, Bostadsbolaget och Göteborgs Fastighetsägarförening. Förslaget från stadsledningskontoret innebär bland annat att ägandet går helt och hållet till stadens regi och Göteborgs Stadshus AB:s paraply. Så länge det finns privat ägande i Boplats AB finns hinder för Göteborgs Stad och dess bolag att direkt tilldela kontrakt till Boplats då det skulle betyda att bryta mot upphandlingslagstiftningen. Att staden blir ensam ägare i bolaget tar bort detta hinder.

Samtidigt öppnar förslaget från stadsledningskontoret upp för privata aktörer som inte annonserar via Boplats att finnas med på webbplatsen med kontaktvägar. Detta skulle förenkla till exempel för Stiftelsen Robert Dickson där jag sitter som ordförande. Vi vill ha kontroll över vilka de hyrestagande blir eftersom vi är strikt styrda av våra stadgar som skrevs på 1850-talet. Då skulle vi fortfarande kunna ha den kontrollen med hjälp av marknadsföringssättet via Boplats.

När det gäller källkoden till IT-systemet bör den inte säljas vidare då det skulle leda till parallella system och försvåra för bostadssökande. Källkoden har finansierats av oss göteborgare och bostadssökande och därför bör den även fortsättningsvis komma göteborgare och bostadssökande till gagn.

Bifall till stadsledningskontorets förslag.

Ann-Sofie Hermansson, kommunalråd (S)

Jag tycker det är mycket glädjande att det nu finns en bred och riktigt bra lösning på plats, Boplats. Det är efter en lång och bitvis krånglig process vi nu har lyckats få till en välavvägd kompromissöverenskommelse. Detta är väldigt viktigt för staden. Att ha en väl fungerande bostadsförmedling är absolut nödvändigt. Med denna nya lösning får de bostadssökande två bra saker. De får en rättvis och transparent bostadsförmedling där kötiden avgör vem som tilldelas den lediga lägenheten. Detta ger en överskådlighet och en förutsägbarhet som är mycket värdefull. Detta är ett stort steg framåt.

De får också en samlad bild av hela utbudet med länkar även till privata värdar som eventuellt väljer att stå utanför. Det blir alltså smidigt att skaffa sig en överblick över marknaden i sin helhet.

Det finns ett minus i att medlemsavgiften kan komma att höjas. Men eftersom tjänsten förbättras ordentligt finns en logik i den höjningen ändå. Det mesta talar också för att medlemsavgiften kommer att bli lägre än i både Stockholm som har 200 kronor och Malmö där man betalar 300 kronor.

Denna breda kompromissuppgörelse har kritiserats för den del som innebär att en källkod till IT-systemet som har utvecklats gemensamt av fastighetsägarna och staden kan komma att säljas till fastighetsägarna till marknadspris. Jag uppfattar den kritiken som osaklig och ideologiskt driven snarare än relaterad till de praktiska omständigheterna. Med dessa skarpa krav på kötid inom Boplats skulle det hypotetiskt kunna bli så att några av de privata fastighetsägarna väljer att ställa sig utanför. I Stockholm och Malmö har detta inte hänt. Där har i stort sett alla aktörer valt att gå in i de kötidsbaserade bostadsförmedlingarna. Om detta ändå sker i Göteborg är det inte orimligt att dessa privata fastighetsägare etablerar något slags förmedlingssystem i mindre skala. I ett sådant scenario skulle källkoden för Boplats eller någon annan av de mjukvaruprodukter som finns på marknaden kunna utnyttjas.

Och jag ser inget konstigt eller dramatiskt i detta. Det viktiga för min del är att totalupplägget blir så bra som möjligt för de bostadssökande. Ju mer ordning och reda på marknaden – desto bättre!

Så sammantaget känns det mycket positivt att ha kunnat driva processen kring Boplats i hamn. Detta är riktigt bra för Göteborg.

Helene Odenjung, kommunalråd (L)

Jag tycker också det är bra att vi nu har fått fram en lösning av den juridiska situationen kring Boplats. Den modell vi har haft i Göteborg med en marknadsplats för hyresrätter har fungerat bra och förmedlat lägenheter via Boplats – fler än vad Stockholm har gjort med sitt kösystem. En framgångsfaktor har varit att det har varit en väg in för bostadssökande. Därför är det viktigt att vi kan fortsätta det samarbete som har funnits med de privata fastighetsägarna. Med den kompromiss vi nu har nått där en kopia av källkoden kan förvärfvas av fastighetsägarna finns en bra utgångspunkt för att fortsätta det samarbetet.

Men med detta sagt har väldigt många länge sökt en lägenhet utan att få någon. Det är klart att man undrar: Varför får inte jag en lägenhet? Om det finns fall där man kan misstänka diskriminering är det så klart oacceptabelt. Därför är det helt centralt att det finns transparens och öppna kort.

Ordförande, fullmäktige! Det måste byggas fler bostäder så att det finns några bostäder att förmedla. För man kan ju inte bo i en kö! Det är pudelns kärna. Under decennier har det byggts alltför lite bostäder i Göteborg, i synnerhet hyresrätter. De rödgröna slår sig för bröstet och säger att det byggts som aldrig förr. Men det säger mer om hur lite som har byggts bakåt i tiden. Det pratade jag och Ulf om alldeles nyss. Ni har aldrig varit i närheten av de mål ni själva har satt upp och som ni har lovat göteborgarna – faktiskt aldrig! Det är er bostadspolitik som har misslyckats och det är er politik som har gjort orättvisorna ännu större. Därför finns också kritik mot hur Boplats fungerar.

Det byggts bostäder. Men antalet inflyttningsfester har tyvärr inte ökat. Under årets första tre kvartal färdigställdes 1 673 bostäder vilket är färre än 2016 och 2015. Jag tror inte någon är helnöjd med detta förslag. Men det är det bästa vi kan göra just nu. Det är bra att vi fortsätter ha en sammanhållen modell och med en ingång och att det ges

möjlighet för fastighetsägarna med hyresrätter att finnas med på Boplats även om de inte annonserar sina bostäder.

Det finns på något sätt en tanke om att det mest rättvisa är om man står i kön och så tar man från den. Den tanken är väldigt konstig! Om man plötsligt inser att man måste skiljas och skaffa sig en bostad och aldrig hade funderat över att man måste anmäla sig på en bostadsplats som Boplats är – är det då mest rättvist att den som redan har ett ordnat boende ska komma först? Jag är inte så säker på det. Men jag tror att Boplats fyller den funktion som finns i dag. Vi kan dock bara lösa problemet genom att se till att det finns fler bostäder.

Bobbo Malmström (V)

I dag förmedlas allmännyttans lägenheter på Boplats efter kötid när övriga krav är uppfyllda. Det är ett rättvist och öppet system där det är tydligt varför man får en bostad eller inte. För de hyreslägenheter som de privata fastighetsägarna lägger upp är situationen en annan. De väljer själva hur lägenheterna fördelas och kan i praktiken välja och vraka bland de bostadssökande. För den som inte får en lägenhet är det svårt att veta om det beror på att man har för kort kötid, fel efternamn eller något annat. Den skillnaden sätter detta förslag stopp för. Alla lägenheter på Boplats ska förmedlas efter kötid. Det är bra. Men det har tydligen gjort en del av de privata fastighetsägarna nervösa. De vill fortsätta att handplocka sina hyresgäster.

Samtidigt har det varit väldigt bekvämt för dem att använda den IT-plattform Boplats har byggt upp. Men då kommer Högern tillsammans med Socialdemokraterna till fastighetsägarnas hjälp. De föreslår att de privata värdar som väljer att lämna Boplats för att de vill kunna välja och vraka bland de bostadssökande ska erbjudas att köpa ut en kopia av den IT-plattform som Boplats byggt upp. De vill alltså underlätta för de fastighetsägare som inte vill förmedla sina lägenheter på ett rättvist och öppet sätt.

Det är framför allt skattebetalarna och de bostadssökandes avgifter som har byggt upp Boplats IT-plattform. Den tillhör göteborgarna – inte de privata fastighetsägarna.

Jag yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag.

Johan Pettersson (KD)

Ordförande, fullmäktige! Att ha en bostad är ett grundläggande mänskligt behov och också en rättighet. Den som inte har bostad har svårt att få något annat i livet att fungera. Vi har diskuterat bostadsbristen och byggandet väldigt många gånger här i församlingen. Det är positivt att planerandet av bostäder och även byggandet har ökat kraftigt på senare år även om det fortfarande är en lång, lång väg kvar tills vi kan säga att vi inte har några problem med bostadssituationen i Göteborg.

Men denna debatt handlar inte om det utan snarare om förmedlingen av hyresrätter i Göteborg. Det finns många både små och stora aktörer på hyresmarknaden och så ska det naturligtvis fortsätta vara. Kristdemokraterna ser gärna att det blir en ännu större mångfald av aktörer. Däremot är det värdefullt att hålla ihop förmedlingen av hyresrätter och ha en samlad plats för detta. Det vore därför mycket negativt att skapa ett system där en del av aktörerna drivs bort från Boplats exempelvis. Det skulle leda till att Boplats tappar sin viktiga funktion. Kommunstyrelsens förslag till beslut är därför välavvägt och syftar till att behålla Boplats som en samlingsplats där det finns mängder av aktörer. Det är mycket bra och jag yrkar därför bifall till detta förslag.

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Ordförande! Detta ärende har tagit jättelång tid och är lösningen på ett problem som inte fanns. Här har vi alltså en fungerande marknadsplats för förmedling av bostäder där de som söker en bostad kan anmäla sig, där de som vill hyra ut en bostad kan anmäla sig, dit alla har sökt sig frivilligt. De som vill hyra ut lägenheter har lagt ut dem frivilligt och de som vill hyra en lägenhet har anmält sig frivilligt och frivilligt åtagit sig att betala en årsavgift därför att man tycker att denna tjänst är värd den peng man betalar för att få tillgång till denna marknad.

Allt kunde alltså ha varit frid och fröjd – om det inte vore för att det finns en klåfingrig lagstiftning som säger att en sådan avgift får man inte ta ut om inte lägenheterna förmedlas enbart efter kötid. Där började hela problemet och där klev juristerna in. Politiken och marknaden klev ur. Och sedan har vi fäktat med detta under lång tid, för vårt mål har varit att kunna behålla denna samlade marknadsplats som underlättar kontakten mellan den som vill hyra ut en lägenhet och den som vill hyra en lägenhet och där vi tror att det blir svårare att hitta rätt lägenhet och rätt hyresgäst om detta sprids på flera olika marknadsplatser, vilket blir följderna om de privata hyresvärdarna lämnar platsen.

Så hela den här konstruktionen bygger på ambitionen att vi fortsatt i Göteborgsregionen ska ha en samlad marknadsplats för förmedling av lägenheter som underlättar mötet mellan hyresvärd och hyresgäst. Det är vad detta ärende handlar om.

Att laddningen i det blir så stor beror på att vi har en så skriande bostadsbrist efter decennier av för låg produktion. Flera har tidigare varit inne på det. Men jag tycker det är intressant att vi alla – från vänster till höger – är så mentalt inne i bilden att för att få en bostad ska man ställa sig i en kö. Jag tycker ni ska ifrågasätta den bilden lite. Den beror inte på något annat än att bostadsproduktionen har varit så väldigt otillräcklig. Då ska andra åtgärder till. Det är bostäder man ska bo i. Som Helene sade – det är inte kön man bor i.

Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! Detta är en spännande debatt, som jag från början inte hade tänkt ge mig in i. Men jag hör Jonas Ransgård – bara några punkter efter att ha stått uppe och kritiserat Tord Karlsson i en revisionsrapport – här hänvisa till ”klåfingrig lagstiftning”, när Göteborgs Stad sedan decennier inte har följt svensk lag. Det är väl bra att komma ihåg det citatet nästa gång vi har en revisionsrapport och Jonas Ransgård ska kritisera andra, när han uppenbarligen tycker att det just vid det här tillfället finns en klåfingrig lagstiftning.

Ann-Sofie kallar dem osakliga som kritiserar denna så kallade breda kompromiss och kritiken för ideologisk. Låt mig då konstatera vad detta handlar om. Det handlar om att vi har en olaglig bolagskonstruktion. Vi har en olaglig kommunal bostadsförmedling som inte följer svensk lagstiftning. Det ska nu korrigeras. Vi behöver inte göra en bred kompromiss – helt enkelt därför att det inte finns något att kompromissa om. Vi ska följa svensk lag.

Detta ärende har valsat fram och tillbaka i kommunstyrelsen för att de borgerliga partierna vägrar acceptera att vi ska följa svensk lag. Den kom upp första gången våren 2016 då två juridiska utredningar hade konstaterat att på två separata punkter bryter

denna konstruktion mot lagen. I stället för att acceptera det skickar de tillbaka hela ärendet för att utreda en gång till, så vi får en tredje utredning som berättar för oss att denna konstruktion är olaglig och att vi måste fatta ett beslut om att den inte ska vara olaglig. Då behöver man tydligen kompromissa med det privata näringslivet för att lagstiftningen är ”klåfingrig”.

Jag vet inte riktigt hur ni tänker. Men nästa gång vi bryter mot lagen – vilka andra delar av näringslivet behöver vi då kompromissa med för att bli lagliga?

Jonas Ransgård, kommunalråd (M)

Ja, Daniel, jag tycker lagstiftningen är klåfingrig för här fanns en fungerande marknadsplats som faktiskt människor anmälde sig frivilligt till. Det betyder inte – den tolkningen du gör är felaktig – att jag tycker att lagstiftningen inte ska följas. Jag tycker den ska ändras! Men så länge den inte är ändrad ska den självfallet följas. Och då har vi haft ett ganska stort jobb med att hitta ett sätt som kombinerar att följa lagstiftningen med att fortsatt erbjuda en samlad marknadsplats. Det är detta som kräver denna kompromiss.

Sedan utelämnar Daniel rätt mycket av den här beskrivningen när han säger att de borgerliga partierna vägrar acceptera detta. För du ser ju liksom alla vi andra som tittar i protokollen att de flesta bordläggningarna här inte är Alliansens utan Socialdemokraternas, och hade du hjälpt till lite med att få till en lösning som håller kvar en samlad marknadsplats hade det kanske inte behövt bli så många bordläggningar. Men nu blev det det och här har vi ett resultat som både följer lagstiftning och bidrar till att vi kan fortsätta ha en samlad marknadsplats.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! Jag skulle vilja att Jonas Ransgård förklarar för mig hur man genom att sälja den enda riktigt viktiga tillgången, själva marknadsplatsen som då är en digital plattform – det är det som är marknadsplatsen, ni vet en hemsida och ett system – håller den samlad? Hur håller man den samlad genom att sälja den tillgången till en annan aktör?

Kan du förklara det för mig?

Mats Arnsmar (S)

Ordförande, fullmäktige! Äntligen, kan man verkligen säga i detta ärende. Det har varit en lång lidandets historia som till och med började före 2015 när det var uppe i kommunstyrelsen med hela bolagsöversynen. Det här har varit med som en del i detta. Jag får ge både Jonas och Daniel rätt här. Det bryter faktiskt mot lagstiftningen och det måste vi förstås rätta till.

Jag är ganska glad över denna lösning. För det låter i debatten som att alla privata små byggmästare och andra har varit med i systemet, men det är inte sant. Det är mängder som inte har varit med i systemet. Men jag tror att om vi gör detta och det verkligen blir transparent och bra – då finns en poäng med att även många som inte har varit med i systemet i dag vill vara med i konstruktionen. Många av de små privata som inte har möjlighet och som inte är med i Fastighetsägareföreningen kan komma att gå med.

Så jag är glad att detta ligger på bordet i dag. Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! Eftersom Jonas Ransgård inte svarar på hur detta att försöka sälja själva systemet skapar en större chans att fler kommer till Boplats system kanske Mats Arnsmar, som också tror på detta, kan svara på frågan: Hur tänker man sig att om man säljer systemet till en privataktör så ska det leda till en mer samlad plats för Boplats? Hur går det ihop?

Johan Zandin (V)

Om man på allvar tror att detta kommer att leda till att företag stannar kvar hos Boplats blir det om möjligt ännu konstigare att man anstränger sig så för att belöna företag som lämnar Boplats och underlättar för dem att hitta en annan lösning. Så hur ska ni ha det egentligen? Är det så att de flyr därifrån och då behöver kommunens hjälp med att åstadkomma en egen webbsida och marknadsplats, eller kommer detta att leda till att de stannar kvar?

Alla verkar vi vara överens om att stadsledningskontorets del av förslaget är bra. Men jag förstår inte denna iver att hjälpa hyresvärdar att godtyckligt välja hyresgäster. Varför är det viktigt för staden? De som inte är beredda att ställa upp på en transparent och förutsägbar förmedling av hyresrätter – man kan för all del diskutera om man ska ha andra kriterier än kötider, om man kanske ska låta barnfamiljer gå före och så vidare – men varför stödja detta godtycke från hyresvärdarnas sida?

Jonas Ransgård pratar här om frivillighet. Det är ganska typiskt att man från högern helt bortser från den maktskillnad som finns mellan den som äger en fastighet och bara vill maximera sin avkastning på det och den som saknar ett eget hem. Juridiskt, visst, frivilligt i bägge fallen – men den som inte har någonstans att bo har inte så många alternativ. Så frivilligheten är en chimär.

Varför ska vi stödja de hyresvärdar som väljer ett icke-transparent godtyckligt system för att fördela sina hyresrätter? Det har jag inte riktigt förstått.

13. Antagande av detaljplan för bostäder och förskola vid Merkuriusgatan inom stadsdelen Bergsjön, en del av BoStad 2021

Roshan Yigit (S)

Ordförande, fullmäktige, göteborgare! Som Bergsjöbo är jag stolt över denna detaljplan och välkomnar byggplanerna till vår stadsdel. Det är en tydlig signal att Bergsjön och vi som bor i Bergsjön är en angelägenhet för hela staden och att en satsning på Bergsjön också är en satsning på hela Göteborg. Det bidrar till ökad framtidstro för de boende i stadsdelen, öppnar upp för fler möjligheter till boendekarriär och välkomnar fler till Bergsjön.

En viktig del med detaljplanen är att den med både hyresrätter och bostadsrätter, men med övervikt på det senare, bidrar till ett mer blandat boende i Bergsjön, vilket minskar boendesegregationen i Bergsjön och i Göteborg. De nya bostäderna byggs också in i bostadsområdet, inte utanför, vilket också är väldigt viktigt.

Att minska boendesegregationen är i sin tur avgörande för att minska skolsegregationen och på så vis ge våra barn och unga bättre förutsättningar att lyckas i skolan och därmed i livet.

Jag välkomnar även att en del av bostäderna är avsatta för åldersgruppen 16–30 år.

Nu tar vi byggkranarna till Bergsjön! Vi fortsätter att höja byggtakten och vi bygger en stad för alla.

14. Antagande av detaljplan för bostäder vid Valskvarnsgatan inom stadsdelen Sannegården i Göteborg, en del av BoStad2021

Marcus Silverbåge (SD)

Tack, ordförande! Denna detaljplan innehåller nybyggnation av cirka 250 välbehövliga bostäder. Sverigedemokraterna vill dock anmärka på följande saker.

Det råder stor brist på förskolor och skolor i Göteborg. Det kan inte hålla på så, att brist på sådant skjuts vidare och ska lösas i andra detaljplaner. Antingen måste det finnas genomgripande planer för större områden, eller så måste varje detaljplan vara självförsörjande på skolor och förskolor.

Det föreslås ett hus som är 24 våningar högt. Det får väldigt stor inverkan och kanske inte passar in i stadsbilden. SD vill därför att huset anpassas till omgivande bebyggelse.

Visserligen finns det kollektivtrafik alldeles i närheten, men den är hårt belastad och frågan är om den klarar av det ökade resebehovet.

Länsstyrelsen hotar som flera gånger tidigare att pröva detaljplanen om den antas och befarar att bebyggelsen blir olämplig för människors hälsa och säkerhet.

Sverigedemokraterna föreslår därför kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att återremittera detaljplanen och ta hänsyn till ovanstående synpunkter.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Jag instämmer i vikten av att vi ser till att det byggs förskolor. Alla har lämnat snarlika yttranden i ärendet om behovet av förskolor i plan eller i anslutning till plan. Jag tycker inte att man kan säga att det är så enkelt att det alltid ska ingå i en plan, för av olika skäl kanske det ska vara i en angränsande plan. Men vi måste säkerställa att det byggs förskolor, det finns ingen tvekan om det. Och det finns ett sedan länge pågående arbete med att få till det.

När det gäller själva bebyggelsen, är den ju på en plats där den gamla silon har präglat stadsbilden under en väldigt lång tid. Det här blir liksom en motsvarighet till det, och ett väldigt snyggt hus faktiskt. Det är kanske inte så mycket en politisk uppfattning som en mer personlig estetisk uppfattning, men jag passar på att säga det för jag tycker verkligen att det blir väldigt bra – i alla fall så som det är gestaltat hittills i ritningar och renderingar.

Med vetskap om att vi jobbar med planer för förskolor i närheten, att det är en plats som är väl försörjd med kollektivtrafik och centralt belägen är jag jätteglad för det här förslaget, trots de invändningarna, och yrkar bifall till förslaget från kommunstyrelsen.

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande, ledamöter och göteborgare där ute! I stort sett delar jag Ulfs beskrivning. Detta är en plan som kommer att tillföra en hel del bostäder för oss. Vi har utmaningar, inte enbart i denna planen utan på hela Lindholmen, när det gäller skolor och förskolor, att få plats med detta.

Jag tänkte bara få församlingen att förstå att om vi skulle göra en återremiss på det här ärendet och genomföra de krav som nu föreslås, så kommer vi att stoppa upp den här produktionen. Det innebär att vi måste gå ut på samråd, vi måste gå ut på granskning och det kommer att ta ett till två år innan vi har den uppe igen. Om man vill göra justeringar i de här planerna så är det absolut i senaste laget att göra det just nu.

Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

15. Försäljning av fastigheten Lerum Ryd 1:79, Lerums kommun

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Varför vill fastighetskontoret sälja Ryd 1:79, en lokal på hela 1 600 kvadratmeter, belägen på bästa läge i ett attraktivt område vid Mjörns strandkant?

SD har tidigare kritiserat den politiska majoriteten och fastighetskontoret för sin hantering av boende för nyanlända. Hittills har arbetet kantats av skandaler, korruptionsanklagelser, fördyringar, lokala folkuppror samt ett antal misslyckade projekt med tillfälliga modul bostäder. I dag ser vi ytterligare ett exempel när logiken och det sunda förnuftet helt lyser med sin frånvaro. Att avyttra en fastighet som i dag hyrs av Lerums kommun är mycket spektakulärt och väcker många frågor.

I dag hyser Lerums kommun nyanlända i lokalen och kontraktet med Göteborgs Stad går ut nu i november. SD anser att det vore mer kostnadseffektivt och logiskt att Ryd 1:79 kunde utnyttjas som boende för nyanlända, eller andra bostadslösa, av Göteborgs Stad. Genom att utnyttja lokalen effektivt kan man reducera stadens kostnader. Varför bygga nya, dyra tillfälliga bostäder, när vi redan förfogar över en lämplig lokal?

Fru ordförande! Jag yrkar bifall av följande tre att-satser som lades av SD i kommunstyrelsen:

1. att avbryta planerna att sälja Ryd 1:79,
2. att efter att Lerum kommuns kontrakt går ut i november 2017 utnyttja lokalen som boende för nyanlända alternativt andra bostadslösa istället för nybyggnation
3. att på ett kostnadseffektivt sätt anpassa lokalen för optimalt antal boenden.

Jahja Zeqiraj (S)

Ordförande, fullmäktige! Det är mycket riktigt att fastighetsnämnden äger den här fastigheten, och den ligger mycket riktigt i Lerums kommun. Det är roligt att läsa det yrkande som SD har i kommunstyrelsen, där de vill ta ansvar för bostadsförsörjningen även för nyanlända. Nu är det så att Lerums kommun använder den här fastigheten just för nyanländas behov, vilket är riktigt och bra.

Utifrån att vi äger den här fastigheten i en annan kommun så har vi avyttrat en del andra fastigheter tidigare, och i diskussionerna mellan lokalsekretariatet och fastighetskontoret gör vi bedömningen att den här fastigheten kan avyttras till Lerums kommun. Det innebär att Lerums kommun fortsatt kan använda fastigheten för sin bostadsförsörjning. Det finns egentligen ingen anledning att vi i Göteborgs Stad äger fastigheter i andra kommuner, och dessutom sätter bosättningslagen käppar i hjulet för att vi skulle kunna använda den just för ändamålet nyanländas behov. Det är väldigt roligt att Lerums kommun kan använda fastigheten för sina kommunala behov.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Björn Tidland (SD)

Tack för ordet. Men vi tänker oss också en ekonomisk aspekt på detta. Taxeringsvärdet är väldigt lågt, i och med att det är en speciell typ av lokal, så frågan är hur mycket vi får ut av detta. Vi har ju våra intressen att se till här i Göteborg och vi ska inte sälja något till underpris.

Jahja Zeqiraj (S)

Tack så mycket. Nej, jag är inte lika orolig som du, Björn Tidland. Vi har principer för värdering av fastigheter, så där tror jag att staden genom fastighetskontoret kommer att göra en korrekt värdering. Det spelar egentligen ingen roll vad taxeringsvärdet är, utan det kommer att vara ett marknadsmässigt pris som fastigheten avyttras för. Jag är inte lika orolig.

Fortsatt bifall till kommunstyrelsens förslag.

17. Hemställan från Göteborg Energi AB om avyttring av Partille Energi AB

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Tack så mycket, fru ordförande, stadsfullmäktige! Det är så att i ägardirektivet för Göteborg Energi står det att verksamheterna ska samlas i Göteborg, och det har gjort att man har sett över verksamheter man har haft utanför Göteborg. Bland annat har man tittat på Partille Energi AB. Eftersom detta är en viktig fråga kommer det också upp till kommunfullmäktige för beslut.

Det händer mycket nu i Göteborg. Äntligen ökar byggtakten och Göteborg Energi måste vara med i detta när det gäller stadsutveckling. Man måste finnas med på många områden. Alltså måste man fokusera på Göteborg.

Vi talade tidigare under uppföljningsrapporten om Bio Prio, en stor satsning som är väldigt rolig. Man prioriterar alltså om från fossil användning till bioanvändning i stället. Det är en stor satsning, på 70 miljoner faktiskt. Där utmärker sig Göteborg Energi ganska mycket och gör avtryck ute i Norden i varje fall kring detta.

Det är också så att man har fört diskussioner med Partille Energi när det gäller prissättningen, och det finns även lite andra frågor där man inte har blivit riktigt överens.

Med de punkter jag säger nu vill jag alltså att vi ska bifalla förslaget från Göteborg Energi att hemställa om att avyttra aktierna i Partille Energi AB.

18. Hemställan från stadsdelsnämnden Lundby till kommunfullmäktige om deltagande i individutskottets sammanträden på distans

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Jag ska vara kort här och bara yrka avslag, med hänvisning till vårt avslagsyrkande i KS.

Kristina Palmgren (L)

Tack, fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Som liberal tror jag starkt på öppenhet och transparens. Jag tycker också det är viktigt att värna om och ta vara på IT-tekniken och de möjligheter som den ger. Jag tycker det är positivt med den här motionen och jag vill

yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, för jag tycker den väcker väldigt intressanta tankar.

Jag är vice ordförande i individutskottet i stadsdelsnämnden Centrum, och för två år sedan lyfte jag liknande frågeställningar där. Det var utifrån att det under en viss period var svårt att säkerställa att alla deltagare i utskottet skulle kunna närvara för att kunna fatta beslut.

Området är komplicerat – det handlar om väldigt stark lagstiftning, LVU, LVM. Det handlar också om myndighetsutövning och berörda. Det är särskilt en sak som jag vill lyfta fram här. Rättssäkerheten är jätteviktig att få med i den utredning som kommer att göras för att se över detta.

Sedan vill jag lyfta fram att vi inte får glömma bort att det handlar om berörda och beslut som fattas kring de här personerna, och alla de personerna har enligt lagstiftningen rätt att föra sin talan, att komma och ha företräde inför socialnämnden.

Det är vad jag vill skicka med i detta framöver.

Tomas Nilsson (M)

Tack så mycket, ordförande, kommunfullmäktige! Utmärkt att frågan kommer upp – detta är ju någonting som sker redan i dag i mängder av företag, organisationer, myndigheter och annat, att man kan genomföra möten utan att behöva lägga mycket tid på resor, lokaler och annat.

Jag vill instämma med föregående talare, att det är viktigt att man tar rättssäkerhetsaspekterna på allvar. Jag instämmer också i yrkandet om bifall till kommunstyrelsens förslag.

Aslan Akbas (S)

Tack så mycket, ordförande, ledamöter! Jag instämmer i det som har sagts. Jag tänker: Äntligen kommer den här frågan upp!

Med tanke på den tekniska utveckling som sker, hur fort det går och den förändring som vi gör i Göteborgs Stad är det rätt tid att stadsdelsnämnden Lundby lyfter upp den här frågan, men jag tror inte bara det är Lundby som det handlar om utan alla nämnder.

Men å andra sidan ska man inte glömma rättssäkerhetsbiten som Kristina lyfte upp. Jag tänker så här. Den undersökning som kommer att göras kommer att möjliggöra för enskilda ledamöter som ibland har svårigheter att närvara på möten. Det är inte den fysiska närvaron jag tänker på i första hand utan mera att ge möjligheten till den förtroendevalda att utföra det förtroendeuppdrag man har, genom att kunna ta del av mötena på distans.

Självklart är säkerhet en viktig aspekt, men å andra sidan har vi redan sekretessansvar om man sitter i ett individutskott, att vara varsam och inte lämna papper. Principerna är desamma om man är fysiskt närvarande eller om det är på distans. Jäv, sekretess och hela den biten är ju lagstadgad.

Så jag välkomnar det här. Jag tycker det är bra att undersöka möjligheterna och förutsättningarna att kunna göra det. Det finns en del kommuner som redan har det nu. Jag instämmer och yrkar på kommunstyrelsens förslag.

Maria Berntsson (KD)

Tack, ordförande, fullmäktige! Även vi kristdemokrater tycker att det här är en bra hemställan från SDN Lundby, då vi kan få möjlighet att diskutera frågan lite i dag men framför allt lyfta frågan och titta på möjligheterna till distansmöten även för nämnder och styrelser. Att kunna delta på distans skulle möjliggöra för fler grupper att delta i vårt demokratiska arbete med att styra staden och skapa ett gott liv för alla göteborgare. Både småbarnsföräldrar och personer med funktionsnedsättningar skulle då ha större möjligheter att vara med. Jag ser också möjligheter, typ vid snöstormsdagar eller kanske kommande EU-toppmöten, som gör att i då kan ha möten ändå.

Så jag ser fram emot när utredningen kommer tillbaka och vi kan ge möjlighet till fler att vara med och fatta kloka och bra beslut här i Göteborg.

Monika Djurner (V)

Tack, ordförande, fullmäktige och göteborgare! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jag sitter som förste vice ordförande i stadsdelsnämnden Lundby. Jag satt under två år i individutskottet, men min tid räckte inte till när det var så otroligt många möten, så jag fick faktiskt hoppa av. Hade tekniken funnits så hade jag kanske kunnat fortsätta och sitta kvar.

Jag tycker att flera, framför allt Kristina Palmgren, har lyft många bra och viktiga aspekter – framför allt det här med öppenheten och rättssäkerheten. Jag tycker det är jättebra att vi har en bred samsyn om detta.

Återigen: Bifall till KS.

Karin Pleijel, biträdande kommunalråd (MP)

Tackar. I denna digitala tid har det kanske blivit ännu mer uppenbart för oss vilka kvaliteter och fördelar som det verkliga fysiska mötet faktiskt har, så jag tycker det är bra att vi får en utredning som ser när teknikens möjligheter är av godo. Det är ju verkligen så att det finns fantastiska möjligheter att öka människors möjligheter att delta i möten och minska transporter genom tekniken. Men det är också viktigt att tänka på att det fysiska mötet ibland är precis det som behövs för att kunna fatta vissa beslut. Samtalet som man för mellan människor är svårt att helt ersätta med det digitala.

Så jag välkomnar och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag, att vi får en utredning om när vi ska välja och när vi ska välja bort tekniken från våra möten.

20. Göteborgs Stads riktlinje för personsäkerhet

Jonas Attenius, biträdande kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Ja, tyvärr är det så att alltför många regelbundet utsätts för hot, våld och trakasserier på sina arbetsplatser. Inte minst inom välfärdsyrken är problemet utbrett. Ser man till undersköterskor och vårdbiträden så uppger två av tre att de någon gång har blivit utsatta för hot eller våld, och var femte person har blivit utsatt den senaste veckan, enligt en undersökning. Inom socialtjänsten har man larmat om att det förekommer systematiska hot och trakasserier mot enskilda socialsekreterare, många gånger i syfte att påverka beslutsfattandet.

Det här är givetvis ett direkt hot mot individen, men också mot rättssäkerheten, och det är naturligtvis helt oacceptabelt.

Därför är det av stor vikt att vi nu röstar igenom ett förslag till nya riktlinjer för personsäkerhet i Göteborgs Stad.

Varje förvaltning och bolag kommer att få tydliga rutiner att tillgå, hur man konkret agerar när det uppkommer en situation kopplad till hot eller våld. Det är också viktigt att betona att det i grunden handlar om att personsäkerhetsarbetet ska bedrivas förebyggande, då detta är en viktig del av det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilket exempelvis innebär att kontinuerliga riskbedömningar ska genomföras och dokumenteras. I den här riktlinjen understryks också vikten av samverkan, där arbetsgivaren ska erbjuda skyddsombuden möjlighet att delta i det förebyggande arbetet.

Ytterligare ett område som är värt att betona är att särskilt utsatta verksamheter ska ta fram rutiner för hur de avser hantera de risker som förekommer. Det rör i synnerhet den del av stadens medarbetare som befinner sig i vad man kallar ensamarbete och utanför kommunens lokaler, exempelvis inom hemtjänsten.

Med det sagt skulle jag avslutningsvis vilja säga att det är glädjande att KF nu fastställer de här riktlinjerna. Det är ett viktigt steg på vägen framåt mot att fler ska kunna känna sig tryggare på stadens arbetsplatser.

Stina Svensson (Fi)

Tack, ordförande! Jag hoppas att vi inte tar beslut om den här riktlinjen i dag. Nu blev ni förvånade! Nej, Feministiskt initiativ är naturligtvis för att arbeta mot hot och våld – det är en oerhört viktig fråga, som genomsyrar hela samhället. Men i kölvattnet av #metoo måste jag säga att den är undermålig i det så kallade barn-, jämställdhets- och mångfaldsperspektivet, särskilt när vi vittnar om hot och våld på platser i samhället. Och det är inte enbart yttre hot, utan det är kolleger emellan.

Stadsledningskontoret har skrivit under Barn-, jämställdhets- och mångfaldsperspektiven: ”Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter utifrån dessa perspektiv då stadens säkerhetsarbete omfattar alla, allmänheten och verksamma i Göteborg, oberoende av ålder, kön, sexuell läggning och/eller etnisk bakgrund.” Här har man helt brutit i en maktanalys, som vi vill ha till den här riktlinjen. Utan en maktanalys kan vi inte heller göra ett gott arbete, som jag vill att Göteborgs Stad ska göra.

Så jag uppmanar er att göra en återremiss, där vi kan belysa maktordningar som gör att olika personer råkar ut för hot och våld – kolleger emellan också.

Jonas Attenius, biträdande kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande! Med riktning mot det viktiga ämne som Stina tog upp precis vill jag bara säga så här. Vi för nu samtal bland annat med de fackliga parterna i staden kring just den frågan du lyfte, kopplat exempelvis till #metoo-kampanjen. Där är vi inte framme vid någonting än, men vi har för avsikt att återkomma med särskild bäring just på det ämnet.

Mer som information vill jag passa på och säga det, för det kan vara viktigt att poängtera i en så pass viktig fråga.

Stina Svensson (Fi)

Tack. Jag förstår fullkomligt att man tar det här på allvar. Det gör vi också, naturligtvis.

Men jag saknar en maktanalys i riktlinjen i de här perspektiven. Det är inte okej att lämna en sådan handling utan att belysa problematiken här, för om det inte ligger med i den här handlingen är det svårt att det efterföljs därefter.

Jag är säker på att alla gör ett väldigt bra jobb, men vi måste belysa de olika maktordningarna. Därför yrkar jag återremiss.

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Jag håller helt och hållet med dig, Stina, att det finns inte en fullkomlig analys från stadsledningskontoret under perspektiven. Jag såg faktiskt detta först nu.

Jag vill understryka, som Jonas Attenius var inne på, att vi har träffat de fackliga representanterna och vi tar #metoo och det som händer – kanske även i Göteborg – på största allvar. Om du har synpunkter på själva riktlinjen så kan vi ha diskussionen.

Men jag håller helt med dig om att tjänsteutlåtandet brister vad gäller barnperspektivet, mångfaldsperspektivet och jämställdhetsperspektivet. Vi i kommunstyrelsen måste verkligen ta detta på allvar och läsa noga.

Stina Svensson (Fi)

Jag ska fatta mig kort. Det blir lite absurt att jag begär återremiss på någonting som är superallvarligt. Jag vill återigen poängtera att jag är säker på att alla gör ett väldigt bra jobb i detta. Vi har en massa andra handlingsplaner att gå efter. Nyss pratade vi till exempel om normkritiskt tänkande och så vidare, där maktfrågorna ligger.

Men den här handlingsplanen är bristfällig i det att man pratar om alla – vi ska inte ha hot och våld, och det gäller alla. Det blir lite tunt, när man inte pekar på var problemet ligger.

Så jag yrkar fortfarande på en återremiss där man genomsyrar hela riktlinjen med att belysa var maktbalansen finns.

23. Revidering av ungdomsfullmäktiges arbetsordning

Catarina Pettersson (VägV)

Tack så mycket, ordförande, ledamöter och göteborgare! Det bidde en tummetott! Enligt yrkandet från 2015 skulle nio viktiga punkter utredas för att ungdomsfullmäktiges arbetsordning skulle främja demokrati och de unga skulle få större inflytande. Några av punkterna var ökat valdeltagande, hur kandidatupplägget skulle vara, ökad samverkan och att tydliggöra de politiska referensgruppernas roll. I dag beslutar vi endast om att dialogmöten ska genomföras inom redan befintlig budget.

Nyligen var det val i kommunfullmäktige. Resultatet för valdeltagande är sjunkande, och underlaget för valet är inte helt representativt. Totalt representerar kandidater från 60 skolor av 266 möjliga – Centrum har enbart tre skolor med och det var ett katastrofalt valdeltagande, under 10,5 %. För hela ungdomsfullmäktige är valdeltagandet runt 25–30 %.

Är det så att Göteborg inte lyckas fånga upp de unga att engagera sig? Eller stöder vi vuxna inte de unga tillräckligt – och då speciellt just 17-åringar, som inte i så speciellt stor utsträckning deltar i valet? Enbart 4 % av 17-åringarna har deltagit. Det här är en trend som har pågått under en sjuårsperiod.

Samtidigt vet vi att åttondeklassare har mycket goda kunskaper i demokrati och samhällsfrågor. Inget av länderna i den internationella undersökning som ISS 2016 har säkerställer bättre resultat än Sverige – där ligger vi i topp. Detta till trots har valdeltagandet sjunkit från 21 % till 17 % i årets val, 2017, till göteborgarnas ungdomsfullmäktige.

Svenska 14-åringar har också visat ett stort intresse att delta i framtida val. Mer än nio av tio elever tror att de definitivt skulle vara med och rösta i ett riksdagsval framöver, och då får vi även hoppas och tro att de kommer att rösta i kommunalvalet.

Kommunstyrelsen initierade en utredning med väldigt höga ambitioner. Resultatet blev som ett beslut i dag om att ändra arbetsordningen för ungdomsfullmäktige genom att endast införa dialogmöten. Som sagt: Det bidde en tummetott!

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, stadsfullmäktige, göteborgare – och tack, Catarina, för dragningen! Jag tycker att du har poäng i en del du säger. Den här rapporten, som initierades 2015, pekar på en del förbättringsområden vad gäller ungdomsfullmäktige.

Vi är några stycken här som sitter i ungdomsfullmäktige, och vi har sett att mötena mellan politiker och ungdomar funkar inte fullt ut. Det är ju lite granna som ett diskussionsforum, där ungdomarnas röster inte kommer vidare mot de politiska partierna. Den plattformen för dialogdagar som föreslås i dag är ett sätt att bredda dialogen mellan politiker och ungdomar.

Jag vill också påminna att den här församlingen har fattat en del beslut vad gäller ungdomsfullmäktige – det här är förmodligen det sista beslutet innan vi äntligen kan börja jobba gemensamt med våra ungdomar.

Vad gäller valdeltagandet håller jag med. Vi ser också att det brister ganska mycket vad gäller ansvaret hos vissa stadsdelsförvaltningar, hur man hanterar ungdomsfullmäktiges val. När jag satt i stadsdelsnämnden Västra Frölunda en gång i tiden, satt jag bland annat i forumet ungdomsrådet, och där följde jag väldigt mycket på nära håll just ungdomsfullmäktiges val. Då såg jag tydligt att vissa stadsdelar gör inte det på samma sätt. Det läggs olika prioriteringar och kanske olika resurser på detta.

Min förhoppning är att efter detta beslut, och även det förra beslutet vi fattade här i kommunfullmäktige, och beslutet innan dess – det är ju tre beslut som vi har tagit här i församlingen – kommer det att bli en stor förbättring både vad gäller valdeltagandet men också att skapa en plattform där ungas röster kommer fram till politikerna.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Catarina Pettersson (VägV)

Tack så mycket. Ja, jag tror vi delar det behovet. Men jag kan också se, både i det här beslutet och tidigare när det gäller Göteborgsförslaget och på vilket sätt man behandlade folkomröstningen 2014 – vi har ett demokratiutskott, och jag tycker faktiskt att vi måste

jobba mera på inflytande. Givetvis stöder vi i dag förslaget från kommunstyrelsen. Jag ville bara lyfta frågan för att verkligen visa på det låga valresultatet. Det är ju oerhört viktigt att vi skapar förtroende för politiker och för att jobba med att styra staden, så att säga, hos unga. Jag tror inte att bara vi politiker här måste hjälpa till utan också skolan, som är så duktig på att lära ut om demokrati, måste supporta och peppa de yngre att vara med. Det är ändå de som ska leva och bo här i staden!

Bifall till kommunstyrelsens förslag.

19. Avveckling av Vårt Göteborg som papperstidning

Lena Malm, ordförande (S)

Så här är det. Vi har fått ett mejl ifrån en politisk sekreterare för M, L och KD med en önskan om att det här ärendet ska bordläggas. Vill man ha bordläggning av ett ärende får man gå upp och yrka det! Det räcker inte att man mejlar.

Så någon måste begära ordet på det här ärendet och yrka på bordläggning, och då ska vi se om det finns något annat yrkande i samband med den frågan.

Hampus Magnusson, biträdande kommunalråd (M)

Tack, fru ordförande! Då yrkar jag på Alliansens vägnar att vi bordlägger detta ärende.

24. Motion av Staffan Levinsson (SD), Lars Hansson (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Björn Tidland (SD) om att minska antalet stadsdelsnämnder

Björn Tidland (SD)

Fru ordförande! Jag yrkar bordläggning.

25. Motion av Björn Tidland (SD) om justering i reglementen för Göteborgs Stad

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Här var jag ensam motionär, så den kör vi på.

Fru ordförande! Vill vi ha en transparent organisation där kommunstyrelsens partier är representerade i utskott, råd, beredningar med mera? Nej, uppenbarligen vill inga andra partier än SD ha det, eftersom motionen röstades ner av samtliga partier i kommunstyrelsen. Vi misstänker att man helt enkelt har riggat reglementena enbart för att stänga ute SD.

Hur tänker man egentligen? Motionen är ju allmänt skriven – jag citerar motionen: I utskottet ska finnas en politisk representant från respektive parti i kommunstyrelsen. Varför vill man inte ställa upp på det? Vi vet ju inte vilka partier som sitter i kommunstyrelsen efter nästa val, så rent juridiskt eller demokratiskt är detta en korrekt formulering – en från varje parti i kommunstyrelsen.

Syftet är att komma bort från taktik och fulspel. Skriver man reglementena så allmänt som jag föreslår, så är det redan innan valet givet vilka partier som får finnas med: alla partier i kommunstyrelsen. Solklart, enkelt, demokratiskt, juridiskt hållbart.

Ni pratar så vackert om medborgardialog och medborgarförslag, men när det gäller våra råd och utskott gäller inte detta. Då ska det inte vara transparent eller demokratiskt – då ska det vara slutet och exkluderande!

Nej, det finns inga argument som håller emot denna motion. Ni här inne har helt enkelt gjort en felbedömning. Ni borde överväga att bifalla motionen – och om så inte är fallet, borde ni i alla fall följa förslaget när reglementena ska upprättas efter valet 2018. För vi alla i denna församling vill väl ha transparens och demokrati?

Fru ordförande! Jag yrkar på bifall till motionen i enlighet med yrkandet i kommunstyrelsen.

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, stadsfullmäktige och åhörare! Jag ska hålla mig ganska kort. Sverigedemokraterna lägger fram en motion i en fråga som övriga partier inte anser är aktuell att diskutera i nuläget.

I de flesta av de utskott och råd som Sverigedemokraterna hänvisar till finns reglementen som reglerar sammansättningen och hur representanter ska utses. Under den nuvarande perioden har vi hunnit se över en del reglementen, vilket också har gett Sverigedemokraterna en plats. Så det stämmer inte riktigt fullt ut, det du säger, Björn Tidland. Exempelvis har ni fått plats i sverigefinska rådet, och ni har också fått plats i rådet för nationella minoriteten romer.

Men att hantera sammansättningen av alla utskott, råd med mera som hänvisas till i motionen ett år före valet är inte aktuellt för oss rödgröna. Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Jo, anledningen att jag tog upp alla var bara för att få samlat vilka råd det gäller, så man har en likvärdig bedömning för alla. Jag är medveten om att vi numera finns med i vissa.

Men det viktiga är arbetsutskottet, där inte vårt kommunalråd är med. Det innebär att vi inte får insyn och får vara med och fatta kloka beslut, som vi kanske hade gjort, med er. Det gör vi givetvis ändå, men vi hade kunnat få mer insikt i arbetet. Och det är väl meningen när man sitter i kommunstyrelsen, att man ska få vara med och få insyn i ärendena? Det absolut viktigaste är arbetsutskottet i KS. Varför är då inte vi med där? Det är ett väldigt konstigt upplägg.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande, fullmäktige, göteborgare! Jag ska inte upprepa vad Mariya Voyvodova sade, men jag vill ändå påpeka att det är anmärkningsvärt att en person som höll denna församling gisslan i fem timmar – när resten av församlingen följde lagen så ville de hålla resten av församlingen gisslan och utnyttja en lång, lång rad formaliahinder för att de minsann skulle ha särskild insyn, mer än gällande lagstiftning – nu påstår att vi andra har ”riggat” någonting!

Vi har en organisation, vi sätter den före valet, det ska vi göra om den här mandatperioden. Men nu ska vi inte hålla på och diskutera den frågan utan det gör vi inför valet och det gör vi i en bred överenskommelse.

Är det någon som riggade ett helt fullmäktige och höll oss andra fångade i fem timmar så är det Björn Tidland och hans partikamrater.

Björn Tidland (SD)

Ja, man lär så länge man lever. Vi var nya i kommunfullmäktige. Syftet med det här är att vi inte ska upprepa detta. Det ska finnas tydliga regler innan för hur det här ska vara, så vi slipper detta. Vi har lärt oss nu och vi försöker undvika det igen genom att komma med de här förslagen.

Vi har även en annan motion om att vi ska ha 13+5-nämnder. Själva syftet är att ha en transparent och demokratisk organisation.

Och om inte vi kommer in så har vi i alla fall kommit fram till det, och då har vi gjort något demokratiskt och bra. Det är det vi syftar till.

Det spelar ingen roll vem som sitter där, det ska vara demokratiskt och öppet och transparent – det är det som det går ut på.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande, fullmäktige, göteborgare! Ja, det är öppet och transparent och demokratiskt därför att vi röstar om det i den här församlingen. Men alla andra partier, till skillnad från Sverigedemokraterna, accepterar de demokratiska spelreglerna. Det är vad det handlar om.

Din gruppledare stod i talarstolen – inte på den här platsen men på en annan plats – och sade: Vi lägger ner det här så fort som ni gör som vi vill! Ren utpressning! I december, om jag minns rätt – efter valet.

Så kom inte och sätt dig på några höga hästar! Det var bland det värsta jag har varit med om.

Björn Tidland (SD)

Som sagt, man lär så länge man lever. Här har vi lagt ett förslag i demokratisk ordning, vi är ett demokratiskt valt parti som sitter här. Vi lägger förslag i en motion och nu ska den tas upp till votering – helt enligt de demokratiska spelreglerna. Jag ställer mig väldigt frågande till varför du säger att vi står utanför spelreglerna. Nu kör vi enligt alla spelregler, och vi får våra röster här. Det är väl ingenting konstigt med det?

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande! Jo, Björn, det jag vände mig emot var att du kallade det för ”riggat” och att det skulle vara mer demokratiskt att göra så som ni vill i alla lägen. Det är inte så demokrati fungerar, att det är vare sig mindre riggat eller mer demokratiskt när Sverigedemokraterna får som de vill. Så funkar inte demokrati.

Elisabet Rothenberg, andre vice ordförande (M)

Jag vill erinra om att det står flera stycken som gärna vill in på talarlistan.

Björn Tidland (SD)

Du reagerar på ett ord. Okej, jag kan backa på det. Det här ska inte hakas upp på ett ord, en benämning eller något jag säger i en debatt, utan det som gäller är ju förslaget i motionen.

Anna Sibinska (MP)

Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jag vill börja med att säga att demokrati innebär inte att man som politiskt parti är representerat överallt, i alla församlingar, i alla råd och så vidare, utan det är en fråga om förhandlingar, och det är också en fråga om vilket uppdrag och vilket syfte varje råd eller utskott har. Det skulle ibland bli omöjligt att ha så stora grupperingar. Just vad gäller råden handlar det också om att släppa in andra representanter, exempelvis representanter för olika pensionärsråd eller föreningar som jobbar med funktionsnedsättningar och så vidare.

Det är också ett faktum att det finns inte ett reglemente för alla de 13 råd, utskott och stiftelser som räknar upp, utan de har varsitt eget reglemente – och det finns faktiskt fall där det saknas.

Men precis som Mariya nämnde kommer vi att göra en översyn inför den kommande mandatperioden, och då kommer man att kunna ordna detta också.

Björn Tidland (SD)

Jag måste bara replikera på att det skulle vara många partier. Tänk om det bara kommer in tre partier i kommunstyrelsen – då blir det bara tre personer i de här utskotten. Därmed faller det argumentet.

26. Motion av Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M) och Magnus Nylander (M) om att ta fram en strategi för marktilldelning

Axel Josefson (M)

Tack, fru ordförande! Vi skulle vilja bordlägga detta ärende, för Magnus är sjuk.

27. Motion av Axel Josefson (M), Ann Catrine Fogelgren (L) och David Lega (KD) om att införa utmaningsrätt i Göteborg

Axel Josefson (M)

Jag skulle vilja bordlägga också detta ärende.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Fru ordförande! Jag vill bara fråga om skälet. Eftersom samtliga ledamöter som har skrivit motionen här, vad jag kan se, så det vore bra att få ett skäl varför man vill bordlägga den.

Axel Josefson (M)

Den enkla anledningen är att vi har fyra motioner i dag som jag själv är med i, och det har helt enkelt inte funnits tid att förbereda sig för detta.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Jag yrkar på att avslå yrkandet från Axel Josefson.

(Ajournering)

Ordningsfråga

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Jag får väl ställa mig vid skampålen, men det är första gången i min kommunala erfarenhet som vi har en tredjedel för bordläggning. Det brukar vara vid återremiss. Jag har aldrig varit med om det i nämnder eller något annat sammanhang.

Jag litar på det, men det var spännande. Och jag har frågat dem som är äldre.

Lena Malm, ordförande (S)

Då ska jag förklara. Det är i fullmäktige som regeln om 27 röster gäller när man röstar om bordläggning. Det är svårt att vara 27 i nämnderna!

En tredjedel är det alltså. Men vi har stöd i kommunallagen när vi lägger fram yrkandena.

28. Motion av Axel Josefson (M) och Hampus Magnusson (M) om att få fler utländska byggaktörer att etablera sig i Göteborg

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande, fullmäktige! Alltid lär man sig något nytt. Det är så i voteringsammanhang. Jag kan säga att i trafiknämnden har vi också jobbat ganska hårt med olika voteringsformer, så vi börjar snart bli fullärda.

Jag skulle vilja börja med att tacka för kommunstyrelsens behandling och yrka bifall till kommunstyrelsens beslut.

Vi har tidigare, i samband med årsrapporten, pratat om att det byggs för lite och det byggs för dyrt, och det är naturligtvis så att det är mycket som behöver göras. Det här kan vara ett sätt att få lite fler händer in i byggprocessen. I dag hade vi ett presidiummöte över de tekniska nämnderna, där jag fick reda på att vi har cirka plus 2 000 bostäder som är antagna i planer men sitter med en resursbrist som gör att vi inte riktigt kommer i gång. Det är klart att då behöver vi fundera på hur vi kan få fram fler resurser.

Att titta i utlandet är ingenting nytt, det är ju någonting som vi har god erfarenhet av här i Göteborg i och med att vi under många skeden genom århundradena har tillämpat utländsk arbetskraft för att bygga den här staden. Och jag tror att det kan vara någonting som vi behöver se till även nu, när vi står inför de här stora utmaningarna.

Det handlar inte enbart om att få in fler händer i processen – det handlar också om att få in ny teknik, nya innovationer, nya arbetsätt som gör att vi kan få ner produktionskostnaderna i byggprocessen. Det handlar naturligtvis också om att få upp konkurrensen bland våra byggherrar så att vi faktiskt kan få ner priserna.

Så det är ett antal åtgärder vi behöver titta på. Dels handlar det om att marknadsföra, det handlar om att utveckla våra processer för att de lättare ska kunna ta till sig det här, och sedan handlar det om att ha en långsiktig strategi och aktivitet för att de ska kunna stanna kvar. Det är ju så att det är en väldigt stor investering att komma till ett nytt ställe, så här behöver man se över möjligheterna till mark etcetera för att de ska kunna fortleva och frodas.

Hampus Magnusson, biträdande kommunalråd (M)

Med risk för att sälla mig till hyllningskören för min egen motion: Det är tusen miljarder som är tänkt att investeras i Göteborg till 2035, men problemet är, som Axel nämnder, att det inte finns tillräckligt många händer och kapacitetsbristen är stor. Vi hörde bland annat tidigare från Johan Nyhus att byggmarknaden är överhettad. Då gäller det att få in så många duktiga händer vi kan.

Därför vill vi ge uppdraget till BRG att ta fram en tydlig strategi på hur man jobbar långsiktigt med detta, men också aktivt vara ute och rekrytera.

Trafikverket har sedan en tid jobbat på detta sätt, så det är inget nytt – det finns mycket att lära där – att man aktivt marknadsför stora upphandlingar av anläggningsprojekt.

Det känns kul att vi någon gång kan göra någonting tillsammans och göra någonting som är bra för Göteborg. Givetvis ska vi följa de EU-regler som finns instiftade på det arbetsrättsliga området också.

Johan Pettersson (KD)

Tack, fru ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, som innebär bifall till motionen.

Moderaterna lyfter en mycket viktig fråga, som vi i Göteborg måste arbeta betydligt mera med av flera olika skäl. Det byggs mer i Göteborg än vad det har gjort på många år. Det är bra, även om det fortfarande byggs alldeles för lite. Vi behöver mer av allt här i Göteborg: fler bostäder, fler lokaler, fler kontor, fler skolor, fler förskolor, fler äldreboenden och så vidare.

Samtidigt pågår ett antal stora och, som vi hörde tidigare i debatten, nödvändiga infrastrukturprojekt i och omkring staden. Alla dessa små och stora projekt leder förstås till kapacitetsproblem, som i ser över en bred front. Det behövs fler som planerar, fler som ger bygglov och fler som bygger.

Bristen på kompetent personal är enorm. Detta är ett av skälen att vi måste locka hit fler utländska byggaktörer. De som finns i dag räcker helt enkelt inte till. Ett annat skäl är den bristande konkurrens som finns inom byggsektorn, och detta är ett stort problem över hela landet. Vi har också de högsta byggkostnaderna i hela EU.

Så här kan det inte fortsätta. Det vore väldigt positivt om Göteborg kunde gå före. Med fler aktörer på byggmarknaden ökar konkurrensen. Förhoppningsvis bidrar det också till lägre kostnader för byggnationen.

Motionärernas förslag är mycket välkommet, och jag är glad över den breda enigheten i att bifalla detta.

Ann-Sofie Hermansson, kommunalråd (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Ja, det är bra att det nu finns en samsyn om att det behövs ett mer systematiskt arbete för att få fler utländska byggaktörer att etablera sig i Göteborg. I det utvecklingssprång som vi nu är inne i räcker inte den nationella byggkapaciteten helt till, som redan har konstaterats, och flera förvaltningar har vissa problem med att över huvud taget hitta någon som vill bygga. Att locka utländska aktörer är ett jobb som redan görs på flera håll i staden, men det är sannolikt så att alla skulle vinna på att koordinera insatserna bättre. Det finns också goda skäl att åtminstone

i viss utsträckning öka kapaciteten. En liten ökning av resurserna skulle troligtvis göra väldigt stor nytta.

Just den budgetrelaterade aspekten av ärendet får vi nog anledning att återkomma till.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så hemskt mycket. Kära församling! Jag tänker så här. Det är väl jättebra, och jag vill bara understryka det som Ann-Sofie sade, till exempel att Framtiden har haft ett väldigt aktivt och konkret arbete med att söka byggaktörer runt om i Europa för att få upp byggproduktionen, och det sker som sagt på många håll. Det stora bidraget här är det som handlar om struktureringen av det hela.

Det man kan vinna är naturligtvis fler som bygger, bättre kapacitet, lägre priser och så. Men om man tror att det ska påverka hyrorna, då behöver man tänka ett varv till. De sätts ju på en marknad, och produktionskostnaden spelar väldigt liten roll för den slutliga hyran på hyresrätter i nya byggnader och för priset på bostadsrätter, utan det sätts ju utifrån efterfrågan. Lösningen där är att bygga fler bostäder och att jobb med styrda hyror, som vi framgångsrikt gör i Göteborg.

Sedan får jag tillägga att när jag hör Axel och Hampus med sina anföranden, så väl förberedda som ni är, inser jag att ni omöjligt kunde ha hunnit förbereda de andra motionerna – de var rimliga att bordlägga.

Jahja Zeqiraj (S)

Tack så mycket, ordförande, fullmäktige! Jag kunde börjat mitt anförande med att diskutera den kommunala kompetensen – är det en kommunal kompetens att öka konkurrensen på byggmarknaden? Det kan man retoriskt fråga sig. Men självklart ska vi möjliggöra för fler aktörer att etablera sig i Göteborg, och det gör vi, som Ann-Sofie Hermansson tydliggjorde, på olika sätt både i bolagssfären och i nämndsfären.

Jag vill tacka för en bra motion i en väldigt viktig fråga. Det är också gott att höra att ni liksom vi rödgröna vitsordar att staden under vår ledning växer så att det knakar inom flera olika områden. Det är härligt att höra er här i talarstolen!

Vi har i fastighetsnämnden, som ni har läst, tillstyrkt motionen utifrån att-satsen att Göteborg under vår ledning befinner sig i en kraftig och sällan sedd stadsutveckling. Vi ser att vi inom byggsektorn har utländska underentreprenörer och utländsk arbetskraft.

Sabo gjorde en utredning som blev en rapport i ämnet. De hinder som framkommer för utländska aktörer är bland annat byggregler, arbetslagstiftning, arbetsmiljöregler, kontraktsregler, finansiella regelverk men också andra problem.

Möjligheten att få utländska byggaktörer att etablera sig i Sverige är en fråga som hade kunnat adresseras på nationell nivå, men där hoppade Alliansens kamrater uppe i regering och riksdag av de bostadspolitiska samtalen som bostadsministern och regeringen bjöd in till. Och ni vet lika väl som byggsektorn i Sverige är både lokal och nationell, utifrån olika regelverk och kommuner.

Vi ser att de senaste åren har konkurrensen blivit bättre, utifrån de diskussioner vi har med marknaden, Sveriges byggindustrier och även Byggnads, och vi hade gärna sett att konkurrensen hade kunnat bli mycket bättre – och det gäller hela byggkedjan:

fastighetsägande, konsulttjänster, byggmaterialindustrin, byggtreprenörer och så vidare. Inom de områdena kan konkurrensen också bli mycket bättre.

Jag hade hellre sett att förutsättningarna för konkurrensen mätts innan – koncentrationsgraden av konkurrensen som finns lokalt hade det varit bättre att mäta. Jag återkommer.

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Vi från SD bifaller ju motionen – det gjorde vi också i KS.

Fast jag kan inte låta bli att läsa högt från en motion som jag lade redan i oktober 2015:

Under stadstriennalen 17–18 september 2015 var intresset från politiker, arkitekter och byggherrar svalt för att lösa bristen på bostäder för unga. Undantaget var en del utländska aktörer, som svarade att man kunde bygga mindre och enklare för att få ner byggkostnaderna, vilket i sin tur medför möjlighet att sätta låg hyra.

Den motionen avslogs här.

Endrick Schubert (S)

Ordförande, kommunfullmäktige! Det är ju jättefint att det finns en sådan samsyn i den här frågan – då återstår väl bara för mig att också yrka bifall till kommunstyrelsens förslag och den här samsynen.

Jag känner mig nästan som en spelfördärvare, men det är ju inte så att det står en förfärlig massa stora eller halvstora byggföretag nere på kontinenten beredda i startblocken för att ta sig till Göteborg. Det är jättefint att vi är ense, men det är något svårare i praktiken än vad det låter i teorin när vi diskuterar frågan här i kommunfullmäktige. Icke desto mindre är det jättebra att vi är ense.

Det handlar inte bara om att skaffa folk som kan hålla i spik och hammare, höll jag på att säga, utan framför allt handlar det om att få tag i folk som kan svenska regelverk i de här företagen. Det visade sig när vi från Framtidens ledning och styrelse undersökte de här förutsättningarna att det finns väldigt många företag på kontinenten som skulle vilja jobba här – men de fixar inte våra regelverk och de fixar inte vår byråkrati, och det var en hel rad andra svårigheter som anfördes.

Till yttermera visso – nu finns det säkert någon som tycker att jag gör mig skyldig till en överloppsgärning, men jag gör det ändå: Det kan vara gött för oss övriga som inte är i kommunstyrelsen när vi kommer fram till de här ärendena och beslutsordningarna att ni som har nära till varandra och umgås varje vecka med varandra är överens om när och hur vi hanterar beslutsordningen i kommunfullmäktige. Jag tror att det blir lite pinsamt för oss själva och framför allt göteborgarna som får lyssna till att vi inte är överens om när vi ska fatta beslut kring vissa frågor. Prata med varandra innan! Jag tror det kan gagna det övriga umgänget bland kommunstyrelsens partier också.

Mats Arnsmar (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Ja, det är naturligtvis bra om vi lyckas öka konkurrensen på byggmarknaden, över hela ledet – från när man först börjar planera till den sista delen i det. Det fattas ju hela vägen, det är inte bara byggkapacitet som saknas.

Jag skulle nog säga att det finns inte många byggarbetsplatser där det inte finns utländsk arbetskraft i dag. De är på alla arbetsplatser. De är naturligtvis inte längst fram som huvudentreprenör utan jobbar som underentreprenör och så. För det är ganska kostsamt att etablera sig på en annan plats! Det är inte gratis att bygga upp en organisation här och ta hand om den.

Det är ju inte heller så att övriga Europa står still. Det tutar och går där också, så det är inte en massa folk som står vid sidan av och inte har något att göra.

Och om vi nu ska prata om konkurrens, är det viktigt att vi får bort de konstiga avarter som finns, där man byter folk efter sex månader för att betala skatt någon annanstans. Normalt sett om du bygger bostäder i ett större område så tar det mycket kortare tid att producera den sista lägenheten mot vad den första gjorde, det är en jättestor inarbetning. Men byter du folk var sjätte månad så bryter du det, börjar om och gör samma fel igen – man har ingen lärdom i det. Så det kostar ganska mycket om man ska ha det ”billiga” systemet.

Kan vi bli av med de avarterna, vi får en bra konkurrens och de etablerar sig här med kollektivavtal och allting som följer med det, så är det kanonbra. Men då ska de etablera sig här.

Christer Holmgren (M)

Tack, ordförande, fullmäktige! Jag är ledamot av lokalnämnden. Jag vill bara påminna om denna nämnds existens. Nu var det kanske inte det som Hampus och Axel tänkte på när de lade motionen, men det är ändå så att lokalnämnden och lokalförvaltningen är en stor fastighetsförvaltare och kommer när alla hus har byggts att bli ännu större och ännu mäktigare i det här sammanhanget, för kommer att behöva så många skolor och förskolor och då är det självklart att vi ska vara med.

Jag vill bara påminna om den nämndens och förvaltningens existens, så att vi inte glöms bort i det fortsatta arbetet. Jag tycker kanske att lokalnämnden och lokalförvaltningen borde ha varit med i remissomgången för att uttrycka sin åsikt. Vi tala ständigt om detta behov att få hit entreprenörer.

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande! Det har kommit fram många kloka synpunkter, men jag tror alla är överens om det, att ska vi öka bostadsbyggandet så mycket som vi faktiskt vill i våra planer så måste vi inse att den produktionskapacitet som finns, nationellt men även i Göteborg, inte riktigt räcker till. Då är ju detta ett sätt att gå fram. Ett annat sätt hade kanske kunnat vara att titta över hur det byggs och hur man kan industrialisera processen mer, men jag tror att det här är ett sätt.

Sedan är det en lång väg att gå. Det är ingenting som kommer att hända över en natt, för precis som många har sagt är det en stor investering för de utländska byggherrarna att ta sig hit. Jag tror att vi behöver jobba med vårt regelverk, så att det känns bekvämt för dem. Naturligtvis ska vi ha sjysta villkor – det är ju inte så att vi ska gå in och dumpa marknaden på något sätt. Jag tror vi behöver jobba med det på kommunal nivå, men också på riksnivå. Och jag tror att det här är nationellt angeläget, om vi nu ska få till den bostadsproduktion som vi alla eftersträvar.

Jahja Zeqiraj (S)

Tack, ordförande, fullmäktige! Jag har en fråga till Axel och Hampus. Eftersom ni har skrivit motionen är jag jätteintresserad av hur koncentrationen ser ut när det gäller konkurrensen. Har ni mätt det, eller har ni gjort några undersökningar? Det finns statliga offentliga utredningar gjorda inom det här området.

Kom gärna upp och svara på det.

Axel Josefson (M)

Tack för frågan. Mig veterligt står det en del om detta i de olika tjänsteutlåtandena, och jag vet att även Boverket har tittat på det här.

När man pratar om konkurrensen mellan olika aktörer är det väl lite beroende på vilken sektor du tittar på, hur stor den är. I vissa delar av värdekedjan är konkurrensen väldigt hård, medan den i andra delar av värdekedjan inte är alls lika hård.

För oss är det självklart att ska vi få en kostnadseffektiv värdekedja så behöver konkurrensen vara tuff i hela ledet, så att vi inte får de här propparna där man kan mjölka systemet.

Men sedan handlar det ju också om, som vi försöker säga, inte bara om konkurrensen utan också om att få fler händer i processen, så att vi kan producera mer.

29. Motion av Axel Josefson (M) och Hampus Magnusson (M) om att sänka produktionskostnaderna för nybyggnation

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till motionen.

Jag tror att det innan vi drar i gång diskussionen kan vara bra att veta vad det är vi pratar om – vi pratar alltså om produktionskostnaden, det vill säga hela kostnaden för ett bygge – inte bara byggkostnaden utan hela kostnaden.

I den diskussionen skulle jag vilja peka på tre olika fakta, som jag ser i alla fall. Det ena handlar om att vi i Sverige har bland Europas högsta produktionskostnader.

Sedan tror jag det råder lite delade meningar om produktionskostnaderna har bäring på vad kostnaden i slutänden blir för hyresgästen eller den som köper en bostad. Där är det så enligt min mening, att produktionskostnaden är en viktig parameter.

Det tredje som jag också tror att vi behöver inse är att våra fastighetsägare och byggherrar jobbar hårt med att försöka få ner sina produktionskostnader. För att verkligen kunna sätta spaden i jorden vill de se att man har en viss marginal, och det är klart att skenar kostnaden iväg så kommer de inte att sätta spaden i jorden.

Så det är faktiskt viktigt att jobba med produktionskostnaden.

Då är frågan: Vad gör Göteborgs kommun för att arbeta med produktionskostnaden? Där vill jag påstå att vi gör inte särskilt mycket. Här tycker vi att det är viktigt att kommunen tar sitt ansvar, och vi har lagt förslag på fyra olika delar som vi skulle kunna jobba med för att hjälpa till att få ner produktionskostnaden.

Det första handlar om att vi måste ha detta som ett huvudfokus i det vi gör – att när vi sätter mål och när vi tar fram detaljplaner så är produktionskostnaden en viktig parameter för hur vi utformar våra planer. Vi har haft diskussioner i dag kring älvstrandsskydd och så vidare, som driver iväg kostnaderna. Det här måste vara tydligt i allt det vi gör!

Vi har också sett att vi behöver se över de kommunala avgifterna. Vissa avgifter är obligatoriska, till exempel enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning, som egentligen innebär att 3 miljarder ska satsas på konstnärlig utsmyckning om vi ska bygga för 300 miljarder här i Göteborg – ganska mycket pengar! Det tycker vi ska vara frivilligt för byggherren, om man vill investera de pengarna i sitt bygge.

Vidare behöver vi titta över det vi lite brett kallar kommunala särkrav. Vi behöver rensa vårt eget regelverk så att vi anpassar oss mot den nationella nivån.

Och sist men inte minst skulle vi också behöva jobba med produktionskostnader i samband med markanvisningen, för att kunna pressa byggherrarna att faktiskt också jobba mer med detta.

Ann Catrine Fogelgren, biträdande kommunalråd (L)

Tack så mycket, ordförande, ledamöter, åhörare! Jag trodde den andre motionären också skulle gå upp. Ja, byggprocessen är lång – mycket lång – från idé till inflyttningsfest, och många är hindren som ska övervinnas för att man ska komma i mål. Det har gjorts många utredningar – staten, Boverket och akademien pekar på att det finns många faktorer som behöver ses över och samverka för att få till lägre produktionskostnader. Under processen finns ett antal kostnader som på olika sätt ökar priset för det så småningom färdiga hemmet.

Från Liberalerna delar vi motionärernas åsikt att de riktlinjer som är framtagna på nationell nivå bör även gälla på kommunens nivå. Varför ska kommunen lägga sig på en annan nivå än vad som riksnivån anser är lämpligt? Det här är en viktig faktor, som många byggbolag vittnar om som en bidragande orsak till högre kostnader då man inte kan effektivisera genom att olika regler gäller i olika kommuner. Många bolag bygger i många kommuner samtidigt men kan inte dra nytta av effektiviseringarna, utan det här blir en fördyrande faktor.

Vi delar också uppfattningen att arbetet med plan- och bygglov behöver snabbas upp, då långdragna handläggningar innebär ökade kostnader.

Däremot tror vi inte på ett tak för produktionskostnaden, då detta kan komma att innebära risker för försämrad kvalitet i både utseende och material.

Den andra delen som vi tror behöver komma till stånd är ett ökat konkurrenstryck på byggmarknaden – det var ju vad vi talade om tidigare, med flera aktörer på marknaden. Men kommunen kan också se över sina upphandlingar så att inte mindre företag missgynnas. Bostäder som byggs på entreprenad blir ofta billigare än de som byggs i egen regi.

Ytterligare en viktig faktor är att få ner antalet överklaganden, vilket vi vet att Göteborg har en stor andel av. Det ger en förkortad planprocess, med lägre kostnader.

Vi måste också se till att byggnationerna påbörjas under genomförandetiden.

Men det är också viktigt att kommunen tar fram detaljplaner utan anvisning av mark. Det är också ett sätt att minska kostnaderna. Det är en kostnad för byggbolagen att vänta på att detaljplanen blir klar. Färdigt framtagna detaljplaner gynnar mindre byggare, men kommunen bör också låta de byggare som kan ta fram egna detaljplaner göra det. Det ger en snabbare process och därmed lägre kostnader. Detta var också något som togs upp på det möte som vi hade i dag med de tekniska nämndernas presidier.

Jag yrkar därmed bifall till Liberalernas och Kristdemokraternas förslag i kommunstyrelsen.

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande! Det är bra att Liberalerna och Kristdemokraterna stödjer stora delar av motionen. Jag skulle nog inte riktigt dela den oron runt omkring produktionskostnader när det gäller markanvisningar. Det är ju inte så att produktionskostnader står ensamt i ett utvärderingsförfarande, utan det är precis på samma sätt som när vi har tävlingar. Man kan ställa krav, vi har nationella regelverk som styr vad du får bygga och inte bygga, etcetera. Så det finns sätt att säkra upp kvaliteten. Vad det däremot driver är innovation och förbättringar och att vi kan få in nya aktörer med nya arbetssätt när vi bygger.

Att jobba med produktionskostnader och att hjälpa och premiera de aktörer som är duktiga på att hålla nere sin produktionskostnad tycker vi är bra.

Ann Catrine Fogelgren, biträdande kommunalråd (L)

Tack. Jag tror att de flesta byggare som vi har i dag ändå ser över sina kostnader och vill bygga så billigt och effektivt det går, och genom det driver man innovationer och så vidare. Men att sätta taket från kommunen, det tror jag inte på.

Johan Pettersson (KD)

Tack, fru ordförande, fullmäktige! Moderaterna har lyft ett antal byggrelaterade frågor i motionsform till fullmäktige. Det är väldigt bra. Att få fart på byggandet är en av Göteborgs viktigaste framtidsfrågor, vid sidan av bristerna i välfärden.

Sverige är, som nämndes i debatten precis innan, det land i EU som är dyrast att bygga i. Det här kräver både nationella och lokala åtgärder. En av de allra viktigaste åtgärderna, som vi behöver bli mycket bättre på i Göteborg, är olika typer av koncepthus. Göteborg måste ha en mera positiv och välkomnande attityd till dessa. Det finns många bra exempel. Sabo, som är de kommunala bostadsbolagens branschorganisation, har sitt koncept för hyresrätter. Ikea och Skanska har ett annat koncept, som kallas Bo Klok. Ett tredje exempel är Bo Vera. Alla dessa koncept måste ges möjligheter att spela en större roll i Göteborg.

Vi måste också minska de olika krav kommunerna ställer och se till att dessa är så lika som möjligt över hela landet. Kristdemokraternas Stefan Attefall tog som bostadsminister initiativ till att förbjuda vissa kommunala särkrav, men vissa typer av krav kan dock fortfarande ställas. Vi anser därför att motionärernas formulering är något olycklig, även om vi helt håller med om ambitionerna i motionen. Det yrkande som vi har lagt tillsammans med Liberalerna går ut på att dessa krav ska sammanställas och redovisas för kommunstyrelsen. I övrigt vill vi att motionen besvaras i enlighet med yrkandet från Kristdemokraterna och Liberalerna i kommunstyrelsen, och jag yrkar också bifall till det förslaget.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket, fru ordförande! Hej igen. Jag börjar med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, som är enligt det rödgröna yrkandet, som säger besvara attsats 1 och 2 och avslå attsats 3 och 4.

Det är lite intressant att man kan prata om kostnadsdrivande särkrav och på något sätt lyckas förtränga och glömma av det som faktiskt driver kostnad allra mest, nämligen parkeringsplatser. Det är där kommunen ställer krav, på ett antal parkeringsplatser, och de kostar väldigt mycket pengar. Så som man under 1900-talet och hittills har jobbat i hela Sverige är det hyresgästerna eller bostadsrättsköparna som betalar parkeringarna, oavsett om man har bil eller inte. Det behöver vi jobba bort. Så i den delen håller jag verkligen med motionärerna, att kommunala särkrav ska man hålla nere. Vi måste inte tvinga fastighetsägare och exploatörer att bygga en massa parkeringsplatser. Det har vi gjort under många år, och det står många tomma parkeringsplatser runt om i staden.

Andra särkrav har Attefall kämpat hårt för att ta bort – ganska mycket likt Don Quixote viftat med förslag i PBL som inte har lett till någonting utan bara har gjort att under den förra mandatperioden ägnade sig Sveriges kommuner, inklusive alla Alliansstyrda kommuner, åt att försöka få honom att fatta att det där är väldigt kontraproduktivt. Det är rimligt att kommunerna faktiskt har möjlighet att ställa krav på det som byggs i stan.

Sedan är det också så, om man tittar sig omkring, att åtminstone jag inte slås av att problemet med det som byggs nytt är att det är alldeles för mycket variation och yviga krav som skapar en massa byggnader med en massa olika estetiska tillägg. Det jag slås av är att det är industriproduktion, till väldigt stor del. Och det finns många bra sidor med det. De kommunala krav som vi ställer har väldigt lite med estetik att göra, och det kan jag tycka är ett problem åt det hållet snarare än åt det andra hållet. Vi ställer krav på energiprestanda, vi ställer krav på miljöpåverkan under byggskedet och vi har en 1-procentig utsmyckningsregel som är väldigt positiv.

Så jag tycker inte att förslaget landar rätt. Precis som flera har sagt förut jobbar naturligtvis byggföretagen själva med att effektivisera sin produktion. Det kommunen ska göra är att inte krångla till det för dem som vill effektivisera. Jag vet att vi har en massa hus som är producerade industriellt och att den sortens husproduktion ökar, och det välkomnar jag och vi.

Axel Josefson (M)

Tack, fru ordförande! Det är ju bra, Ulf, att vi är överens om att försöka minimera särkraven och se över vad det är för extra kostnader vi lägger på det hela. Det som dock gör mig lite förvånad är att du yrkar avslag på just den punkten i motionen – då hade man ju kanske kunnat tänka sig att ni hade stöttat den delen i motionen.

Sedan skulle jag också vilja säga att det naturligtvis är så att aktörerna själva jobbar med att sänka sina kostnader – det är ju ganska självklart. Men jag vill ändå poängtera att vi i kommunen också behöver ta det ansvaret. Som jag sade tidigare, i den utformning som vi nu har på planen för Masthuggskajen ser vi en lösning som kommer att driva kostnader. Där har vi ett ansvar att se över vad det är vi faktiskt vill ha och vilka kostnader vi är beredda att ta för att göra detta. Det är klart, i slutändan är det ju någon som ska betala de här hyrorna, och vilka är det då som ska få bo i detta?

Att jobba med kostnaderna är oerhört viktigt.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket – repliken ska bli kort. Jag vill bara läsa högt den att-sats som Axel nämnde. Det står så här: ”att berörda nämnder och styrelser aktivt ska arbeta med att minska sina och byggherrens produktionskostnader så att Göteborg kan bli ledande inom området”. Ja, det är lätt att se att den inte leder till så mycket, utan det är mera en allmän beskrivning av en inriktning. Den passar bättre i ett budgetdokument och en inriktningstext. Det var att-sats 1 som du nämnde.

Sedan finns det en annan, 3: ”att berörda nämnder och styrelser inleder ett arbete för att ta bort de kommunala särkraven i byggprocessen”. Ja, kom upp med att ta bort parkeringskraven, så kanske vi kan börja snacka!

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, stadsfullmäktige, åhörare! Jag begärde ordet för att jag blev lite bekymrad när jag hörde Axel Josefson konstatera att enprocentsregeln delvis är ett problem. Jag vill uppmärksamma den här församlingen på att Göteborg är näst bäst i Sverige vad gäller implementering av enprocentsregeln, och det är någonting som vi faktiskt ska vara stolta över. Våra kommunala bolag och också många privata fastighetsägare hakar på. Jag vill också ge kredd till fastighetsnämnden, som dessutom villkorar detta i markanvisningspolicyn.

Det var inte den diskussionen jag hörde i Almedalen, när jag var där senast, från de privata fastighetsägarna. De lyfte definitivt enprocentsregeln som en del av begreppet hållbar stadsutveckling.

I går var några av oss i en fullsatt Draken, där den chilenska arkitekten Alejandro Aravena tog emot Göteborgspriset för hållbar stadsutveckling. Han lyfte just den konstnärliga gestaltningen och utsmyckningens betydelse för en socialt hållbar stad. Det är exakt så vi ska jobba, tycker jag.

Konstnärlig gestaltning och utsmyckning av det offentliga rummet har en väldigt stor betydelse för platsens attraktivitet och människors välbefinnande – det kan säkert de flesta av oss skriva under på. Det är jätteviktigt hur vi gestaltar den offentliga miljön, och där ser jag faktiskt den konstnärliga gestaltningen som en viktig del.

En annan viktig fråga som jag skulle vilja lyfta är Artscape. Även om inte Artscape var en del av enprocentsregeln så visar det den stora betydelse som Artscape har haft för vår stad. Folk – både turister och göteborgare – ser på de fantastiska väggmålningar vi har.

Jag kan peka på många projekt där både privata fastighetsägare och våra kommunala bostadsbolag har jobbat med enprocentsregeln. Jag kan bli lite orolig att vi inte fullt ut fyller upp enprocentsregeln, men vi jobbar jättebra och systematiskt med just den ambitionen.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Axel Josefson (M)

Väldigt kort: Jag håller med i stora delar om det du säger där. Det är ju självklart att vi ska bygg en attraktiv stad!

Om det nu är som du påstår, att byggherrarna själva väldigt så intresserade av detta, kan jag dock undra: Varför har vi det inte som ett frivilligt åtagande, som det har varit innan? Varför måste det vara obligatoriskt?

Med de stora volymer vi ska bygga till 2035 – 1 000 miljarder ska investeras, och jag tror ungefär 300 av de miljarderna är bostäder – så blir det om du räknar ut 1 % på det 3 miljarder som vi ska lägga på detta. Jag har inget emot det, om nu marknaden vill detta så får man gärna göra det för min del!

Mariya Voyodova, kommunalråd (S)

Ett konkret exempel är Västsvenska handelskammaren. Jag deltog på en intressant debatt mellan White Arkitekter och Västsvenska handelskammaren, där det var många som deltog i diskussionen och just lyfte behovet av konstnärlig gestaltning och utsmyckning i det offentliga rummet.

Varför ska det vara obligatoriskt? Vi fattade ett beslut i fullmäktige, 2013 vill jag minnas, och nu när det faktiskt är beslutat i fullmäktige så ser vi också när vi följer upp att det är ett mycket mer strukturerat arbete vi gör med enprocentsregeln än vi har gjort tidigare.

Kom ihåg att den här regeln har funnits sedan 1960-talet. Det är någonting som många svenska städer jobbar med, och Göteborg är mycket bra på det.

Axel Darvik (L)

Tack, ordförande! Anledningen till att vi diskuterar detta är ju de höga bostadspriserna och problemen med bostadsbrist i Göteborg. Det kanske finns några av er här inne som har varit på en lägenhetsvisning någon gång. Hur många av er frågade mäklaren då: Okej, vad var produktionskostnaden på den här lägenheten? Jaså, det gjorde Jahja – bra! Men du är nog ganska ensam om det på visningar.

För att vi ska kunna pressa ner både kostnaderna i produktion och bostadspriset måste vi få ett bostadsöverskott. Det måste produceras betydligt fler bostäder i Göteborg! Och här har vi ett problem. Nu går produktionstakten ner igen i år jämfört med förra året, och det är naturligtvis mycket olyckligt.

Liberalerna har sagt att vi har ambitionen att ha en plan för att kunna bygga 150 000 nya bostäder under en tioårsperiod. Det är mycket ambitiöst, men det är vad som behövs för att vi ska kunna hålla den takt som befolkningsökningen kräver.

Och det finns inga gratisluncher när det gäller bostadskostnader, utan vi måste se till att släppa på kranarna – och där är ett problem i Göteborg. Tittar man på detaljplanerna, går man in och tittar på kartorna, så är det bara till hälften en karta, till hälften olika planbestämmelser. Så ser det inte ut i alla kommuner. Göteborg tillämpar ett förhållningssätt till byggherrar, att det är en kamp mellan det privata och det kommunala, att tjänstemännen på stadsbyggnadskontoret måste bemästra de privata aktörerna och tvinga dem till en massa olika åtaganden. Det är ingen hemlighet att det både driver upp tiden för att producera detaljplaner – vilket kanske är det mest allvarliga – men också driver upp kostnaderna. Detta måste vi göra någonting åt.

Vi måste få till mycket mer av samarbetsanda mellan det kommunala och dem som vill bygga i Göteborg för att vi ska kunna pressa kostnaderna. Då får vi en riktig konkurrens, de som är bostadsköpare har flera olika objekt att välja mellan och kan pressa priserna. Dessutom måste byggföretagen skärpa sig. Om de vet att det finns en massa konkurrenter som är på väg ut på marknaden med nya bostadshus, måste de fungera igenom vad de släpper ut för någonting och vad kostnaden är för det.

För kommunens del finns det inte heller några gratisluncher. Sätter vi massvis med konstiga krav på hur balkonger får se ut och så vidare, och tar lång tid på oss, så slår det med en gång mot Jahjas intäkter på fastighetskontoret, för det regleras oftast när man har kommunal markanvisning i markpriset. Är det dyrt och komplicerat att bygga så är det i slutändan vi i kommunen som sitter med Svarte Petter i alla fall.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Lite förvånad och konfunderad blir jag. Jag börjar bakifrån.

Balkonger brukar vara det krav som fastighetsägarna har, att de ska få bygga, och stadsbyggnadskontoret säger: Nja, det passar inte med balkonger här, och sedan bråkar man om det. Alla som säljer lägenheter vet att balkonger drar in en massa pengar.

Du sade att ni vill bygga 150 000 lägenheter på tio år. Det är alltså 15 000 om året, det vill säga en befolkningsökning på 30 000 om året. Är det er uppfattning att vi ser framför oss en befolkningsökning på 30 000 personer om året? Jag har en annan bild, och fastighetskontorets prognos för när bostadsbristen är bortbyggd är tio år, med den planerade takten som vi ser framför oss. Och det är första gången som vi över huvud taget har en prognos på att bygga bort bostadsbristen! Det tycker jag är fantastiskt bra.

Axel Darvik (L)

Först enligt prognosen: Vi har ju haft en befolkningsökning i Göteborgsregionen på ungefär 10 000 invånare sedan 2000-talet. År 2000 var sista året vi hade en balans mellan tillgång och efterfrågan i Göteborg, det var sista gången vi hade vakanser i bostadsbeståndet. Under alla de åren har vi haft en ganska stor befolkningsökning. Ska vi kunna komma ikapp och igen komma dithän att faktiskt bostadsköparna och hyresgästerna får välja och inte tvingas stå där med mössan i hand, då måste vi ha den takten som vi prognostiserar. Så det är helt och hållet en demografiskt avvägd prognos.

Sedan tycker vi också att det är bättre att Göteborgs kommun växer än att kranskommunerna växer. Det är mer hållbart att vi förtätar där det finns kollektivtrafik. Som det är nu är det ju så att vi smetar ut mer och mer, eftersom vi bygger så långsamt.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Det är bra att vara noga med siffrorna. Så 10 000 har Göteborgsregionen haft, inte 30 000? Då är jag mer hemma med siffrorna.

Martin Forsell (VägV)

Tack, fru ordförande, fullmäktige och göteborgare! Jag hade faktiskt inte tänkt gå upp i det här ärendet, främst eftersom det inte framgick att motionärerna skulle yrka bifall till motionen, vilket inte verkar ha skett i KS, så det var lite svårt att koppla hur ni skulle göra.

Jag vill dock säga att vi delar intentionen som motionärerna har, att minska produktionskostnaden och anser att det är en del för att underlätta bostadsbyggandet.

Just i detta fall skjuter motionen en aning brett, vilket gör det svårt att bifalla motionen. Men i kommer att ha anledning att återkomma till detta, då Vägvalet har lagt en motion med avsikt att utreda förenklingar av styrdokument samt så kallade särkrav, vilket i varje fall verkar ha fått ett relativt gott mottagande av Alliansen i berörda nämnder.

Bifall KS!

Johan Zandin (V)

Jag yrkar också bifall till kommunstyrelsens förslag.

Det har funnits en diskussion här i dag på flera punkter om förhållandet mellan produktionskostnad och boendekostnad, och det är inte helt trivialt. Visst, det finns inget direkt samband mellan produktionskostnad och boendekostnad. För till exempel bostadsrätter är det väldigt mycket läget och marknadsläget som avgör priset. Men ibland är produktionskostnaden viktig. Med det system vi har för nybyggda hyresrätter i Sverige, som kallas för presumtionshyra, förhandlar man ofta fram en hyra de första 15 åren för en hyreslägenhet med Hyresgästföreningen, baserat på just produktionskostnaden, så där spelar den in. För allmännyttan i Göteborg sätts hyran också utifrån produktionskostnad ihop med de avkastningskrav som AB Framtiden ställer på sina dotterbolag, där man för att få ihop den avkastningen måste förhålla sig till produktionskostnaden när man sätter första hyran för hyresgästerna. Så produktionskostnaden är väsentlig, kanske särskilt för hyresrätter – inte lika mycket för bostadsrätter.

Vi tycker att motionens anda är bra – problemet är att-sats 3 och 4.

I att-sats 3 har man som mål att helt ta bort alla kommunala särkrav. Problemet med det är att de statliga regleringar som finns inte alltid är i framkant av utvecklingen vare sig när det gäller miljökrav, konstnärlig utsmyckning eller arkitektur och stadsbyggnad, och jag tror att vi är många – på bägge sidor av salen här – som vill kunna tycka till om hur vår stad byggs och vill kunna gå före och visa vägen, och sedan kanske så småningom några av de kraven blir statliga krav. Så att ta bort kraven helt och hållet känns inte rimligt. Därför yrkar vi avslag på att-sats 3.

När det gäller att-sats 4 om ett tak på produktionskostnader håller jag med en tidigare talare om att det kanske inte är det viktigaste tävlingskriteriet – det är i så fall betydligt bättre att ställa krav på boendekostnaden, som ju är det som är viktigt för dem som ska flytta in.

När det sedan gäller den allmänna frågan om att det är dyrt att göra på olika sätt – jovisst, så är det. Men det behöver inte vara dyrt att tillåta en viss variation. Det som är dyrt är den variation som man inte kan förutsäga, så jag tror att det vi skulle behöva är en diskussion med allmännyttan, med SKL och med Boverket, där man tillsammans med byggbranschen kommer fram till vilka grejer vi kommuner vill kunna skruva på. Sedan vet branschen att det här kommer att variera från stad till stad, men det här kommer inte att göra det.

Med en sådan lösning kan man få en låg produktionskostnad och ändå tillåta kommunerna att variera sig.

Axel Josefson (M)

Tack, ordförande! Fantastiskt att man kan komma överens med Vänsterpartiet om kostnadsprincipen! För jag håller helt med dig, Johan, om att produktionskostnaden är en viktig parameter för hur man sätter ett pris i detta.

Sedan det här med särkrav. Visst kan vi bestämma oss för att vi vill gå före och vara lite annorlunda, men jag tror man måste vara medveten om vad man då fransäger sig. Vi ser nu ett flertal stora byggaktörer jobba fram olika typer av standardhus som man lättare ska kunna sätta in i olika kommuner. Det är klart att kommer vi fram här med lite egna krav så blir det svårt för dem att producera den typen av bostäder i Göteborgs Stad. Det vill jag helst undvika, och det är därför jag säger: Nej, låt oss förhålla oss till de nationella riktlinjerna – och sedan får vi väl jaga på den rödgröna regeringen där uppe att faktiskt skärpa till de kraven, om vi så önskar!

Johan Zandin (V)

Ja, förutsägbarhet för byggaktörerna är viktig för att hålla nere produktionskostnaderna.

Man kan jämföra med en annan bransch, som har kommit långt i automatiserad och effektiv produktion, bilbranschen. Där kan du skruva väldigt mycket på saker och ting när du köper en bil – men leverantören vet i förväg vilka grejer som går att skruva på. Du kan välja taklucka eller inte, du kan välja extra bra bilstereo eller inte – men du kan inte skruva på vad som helst, utan man har bestämt i förväg vad som går att skruva på.

Jag tror att det är det som är den rätta vägen att gå för byggbranschen också, att byggbranschen, kommunerna, Boverket och eventuellt andra aktörer kommer överens om vad som ska gå att skruva på, utifrån vad vi känner att vi behöver skruva på för att få en bra stad.

Jahja Zeqiraj (S)

Ordförande, fullmäktige! När det gäller produktionskostnaden har mycket klokt redan sagts. Produktionskostnader är en hel vetenskap – ni som är intresserade kan googla på ämnet.

Jag vill i stället här öppna dörren – Hampus Magnusson sitter ju som vice ordförande i fastighetsnämnden. Jag tror att vi kan hitta rätt. Andra kommuner har markanvisningstävlingar där produktionskostnaden är det som blir viktningen. Men tillägget blir att om vi ska ha en sådan markanvisningstävling där vi har produktionskostnad som kriterium, så ska vi följa produktionskostnaden till den som sedan får bostaden.

Du är välkommen, Hampus. Vi kan ha en sådan markanvisningstävling, och den kan vi fatta beslut om i fastighetsnämnden.

Axel Josefson (M)

Tack, fru ordförande! Den här debatten tar ju nya former efter varje inlägg – jag är helt förvånad att det faktiskt finns en villighet till detta, och jag tycker det är fantastiskt roligt. Jag är säker på att Hampus gärna tar den diskussionen att testa detta. Det är ju vad vi vill göra, att pröva detta. Som du säger, det har gjorts i andra kommuner med framgång. Varför skulle vi inte kunna klara av det i Göteborg?

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Tack så mycket. Först vill jag hyfsa debatten lite om det här med antalet bostäder. Nu var det Axel Darvik som fick klä skott, men jag kan repetera lite – eller hur, Mats Arnsmar, om du lyssnar? Jag kommer ihåg valrörelsen. Jag gick runt tillsammans med övriga i mitt tidigare parti och frågade marknads aktörer, Hyresgästföreningen och en mängd andra underlag som vi fick från fastighetskontoret. Vi kom fram till att i den bästa av världar kan vi choka upp – om vi också tillåter tusen småhus i utkanten av stan – och komma upp i 4 500 bostäder per år. Det skulle vara jättesvårt, men vi skulle kunna göra det.

Du stod och lovade – jag har det inspelat fortfarande, Arnsmar – 5 000 per år, plus 7 000 i 2021! Det var vad du skulle leverera, 5 000 per år plus ytterligare 7 000. Jag ville bara säga det, så vi lugnar ner oss i den debatten. Låt oss vara realistiska. Vi vill naturligtvis alla här inne se fler bostäder.

Nu pratar vi kostnader. Då vill jag skicka med två saker som jag tror väldigt hårt på.

Detaljplaner är det bra att ha ett överskott av – och de ska inte vara markanvisade i den utsträckning som det är nu, utan vi ska kunna använda dem och gå ut och markanvisa dem i konkurrens, sätta att den här plätten är det den som har de lägsta uthyrorna som får, och så vidare, överallt. Detaljplanerna kan vara stora, med 1 000 bostäder – men man behöver inte markanvisa. Sedan kan man dela upp dem i hur många små delar som helst, så att det alltid kan komma in små aktörer. De stora får väl lägga anbud på flera om de vill ha en större bit. Men alltid hålla öppet för att den som har ledig byggekapacitet kan gå in och ta det.

Ni misslyckades med det när det gällde Hovås där ni bygger med allmännyttan. Det fanns bara en enda firma, och vi andra visste det, vi som frågade runt på marknaden. En enda firma som kunde gå in och bjuda i den tidsbiten, på en halv miljard plus. Hade man lagt sig på fem upphandlingar, med några kåkar i varje, på 100 miljoner, så hade väldigt många byggherrar – bland annat några på plats! – kunnat bygga det för att dra ner prisbilden.

Underskatta inte konkurrensen på markanvisningar!

Och sedan det här med att hålla tiden på detaljplaner – både att öka produktionen men också hålla tiden och inte lura in alla våra byggherrar i markanvisningar på tre år som sedan drar ut på tiden. Titta på dem som varit med i Frihamnen – nu är det skjutet hur långt som helst, 2030! Titta hur länge man har väntat i Skeppsbron! Masthuggskajen får vi se om det löser sig – jag hoppas ju det, men jag är tveksam.

Jag ser framför mig att det naturliga på stadsbyggnadskontoret ska vara att man upphandlar detaljplaneproduktion. Man blir väldigt bra på att tala om vilken stad vi vill ha, vilka kvaliteter vi vill ha, och så upphandlar vi det. Just nu finns inga ekonomiska incitament inne på stadsbyggnadskontoret att leverera en plan i tid. Tvärtom, det är fullt av konsulter, som gärna fakturerar fler timmar.

Axel Darvik (L)

Tack så mycket. Martin Wannholt gjorde sig lite granna till uttolkare för vad som är realism. Då vill jag bara säga att den ambitionsnivå som vi har från Liberalerna är ingen annan än den som Boverket har för Göteborgs del. Det är ingen annan ambition än den som Stockholms stad har. Nu är ju Stockholm en lite större kommun än vad Göteborgs

kommun är, men de har å andra sidan betydligt sämre markförhållanden än vad Göteborg har. De har svårare att hitta byggbar mark, det är mycket tätare i Stockholm, och vi har en betydligt enklare situation.

Så jag ser faktiskt inga konstigheter med att vi skulle kunna klara den ambitionen – om vi bara vill!

Martin Wannholt, kommunalråd (M)

Axel, jag vill inte anklaga dig för att inte vara realist, om du har uppfattat diskussionen så. Men jag har verkligen försökt lägga ner ett jobb på att prata med alla som byggde och ville bygga i Göteborg och som kan det, förra mandatperioden. Då kom vi fram till 4 500. Så tittar vi i facit – inte har vi nått några 4 500 per år, eller hur? I år 2 100, till exempel. Vi kommer ju inte ens upp i de 4 500! Det var det jag menade.

Om vi kan nå det som vi har kommit fram till att marknaden klarar av just nu, i dag, skulle det vara fantastiskt bra. Räknar vi fram 4 500 så skulle vi faktiskt komma fram till ett överskott ganska snart.

Derya Tumayer (MP)

Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Det har sagts mycket klokt om produktionskostnaderna inom byggbranschen, och jag tänkte haka på debatten helt enkelt. Det har bland annat nämnts att parkeringskostnader i garage under marknivå är drivande. Ja, det stämmer. De kostar väldigt mycket. För att komma ifrån det här kan man, som Ulf nämnde, minska kravet från kommunens sida.

Sedan är det också så att markförhållanden är väldigt drivande inom produktionssidan. För att minska bostadspriserna krävs, som Axel nämnde, ett bostadsöverskott men i Göteborg har vi stor brist vilket gör att priserna triggas upp. Så även om vi skulle minska produktionskostnaderna är jag benägen att tro att bostadspriserna inte skulle minska utan fortsätta på samma nivå så länge det finns en efterfrågan. Det gör det i vår stad, vilket både är kul men också utmanande.

Jag vill också nämna att det går att bygga billigt, det har vi i Robert Dicksons stiftelse bevisat. Vi bygger för 1 350 kronor per kvadratmeter och år, vilket är mycket lägre än allmännyttan. Så beroende på hur vinstförhållandena ser ut går det att bygga billigt.

Med det sagt vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

34. Interpellation av Maria Rydén (M) till kommunstyrelsens ordförande om Göteborgs ansvar för färdigbehandlade patienter i akutsjukvården

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande, fullmäktige, göteborgare! Och tack för att jag fick tillfälle att besvara interpellationen – jag var lite orolig att Maria Rydén hade drabbats av samma problematik som Axel Josefson, men vi får väl vara glada att Maria Rydén har haft tid att förbereda sig inför sammanträdet.

Maria Rydén (M) har ställt en fråga till kommunstyrelsens ordförande angående Göteborgs ansvar för färdigbehandlade patienter i akutsjukvården:

Varför bidrar du som ansvarigt kommunalråd till att skapa vårdkaos i akutsjukvården?

Göteborgs Stad arbetar kontinuerligt med att hantera de i genomsnitt numera runt 7–8 – i svaret står det 18; det är ju ett tag sedan – patienter på Sahlgrenska universitetssjukhuset som bedöms vara utskrivningsklara. Det är tveksamt att dessa patienter skulle orsaka de omfattande problem som beskrevs i media vid tidpunkten, särskilt mot den bakgrunden att sjukhuset hade avvecklat 240 vårdplatser under samma period som problemen uppstått.

Men för att snabbare ta emot patienter utökade staden antalet korttidsplatser, omvandlade befintliga lokaler till äldreboendeplatser och stärkte hemtjänsten för att på ett så bra sätt som möjligt ändå hantera situationen.

Fråga 2 var: *Varför väljer du att betala för platser på sjukhus när pengarna behövs för vård- och omsorg och äldreboendeplatser i kommunal regi?*

Något sådant val eller beslut har inte gjorts vare sig av mig, av kommunstyrelsens ordförande eller något av de beslutsorgan som vi företräder.

Fråga 3: *Varför har det inte hänt något i frågan om att inrätta ett vård- och sjukhem sedan juni 2016?*

Här får jag passa på och korrigera svaret. Maria Rydén har ju precis som jag ansett det yrkandet i kommunstyrelsen som besvarat och därmed lagt frågan till handlingarna.

Maria Rydén, kommunalråd (M)

Tack, ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill tacka ansvariga kommunalrådet Daniel Bernmar för svaret på min interpellation. Som sagt, den här interpellationen skrev jag redan i februari, så jag är väl förberedd för att diskutera frågan i dag, Daniel!

Som vi alla kände till i februari månad när jag skrev interpellationen, var det alltså oerhört många patienter som låg kvar på Sahlgrenska universitetssjukhuset som inte kunde skrivas ut, för att kommunen hade inga möjligheter att ta emot de här personerna. Det var en väldigt ansträngd situation på Sahlgrenska akut. Patienterna fick vänta alldeles för länge på att få den vård de behövde och det saknades vårdplatser. Personalen stod på barrikaden och protesterade högt. Sköterskorna satt i olika tv-soffor och var med i debattprogram, och alla vittnade om att arbetsmiljön var katastrofal och att de inte kunde garantera patientsäkerheten på Sahlgrenska. Fackliga företrädare vittnade om samma sak.

Jag begav mig då naturligtvis till akuten och gjorde ett studiebesök där. Just den dagen var det inte kaos på akuten – men lika väl låg det äldre och gamla människor på bårar i väntrummet. Jag såg stressade anhöriga som med ångest i blicken på en stol vid fotänden av britsen, och jag såg att alla anhöriga satt och knappade febrilt med sina mobiltelefoner – troligtvis skrev de väl till arbetsgivaren att de var tvungna att åka med sin gamla mamma eller pappa till akuten.

Vad ledde då det här kaoset till? Jo, personligt lidande för den sjuke, anhöriga som mår dåligt och är stressade, personal som knorrar när vi överbelägger och att personalens tid går åt till helt andra arbetsuppgifter.

Daniel Bernmar skriver i sitt svar att det var tveksamt om stadens äldre skulle vara orsaken till den uppkomna vårdplatssituationen. Jo, så var det då! Just då vårdades över 200 patienter på Sahlgrenska som egentligen var färdigbehandlade, alltså personer som

behövde vård och omsorg men inte akutsjukvård. Staden fick betala väldigt mycket pengar för dessa personer, då vi inte kunde ta hand om dem själva.

Antalet korttidsplatser skulle öka, skriver du. Hur många platser har du öppnat sedan i februari när jag skrev interpellationen?

Man skulle omvandla lokaler till äldreboenden. Hur många äldreboenden har vi öppnat sedan i februari?

Stärka hemtjänsten – ja, det har vi själva här i Alliansen varit med om att göra, när vi nu till slut får in lagen om valfrihet.

Jag har varnat länge för den nya utskrivningslagen, som börjar gälla nu om drygt en månad. Men jag ser att klockan rinner ut, så jag begär ordet igen.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande! Jag vill korrigera en del felaktigheter.

Jag börjar med att korrigera att det skulle vara 200 personer som låg och väntade på Sahlgrenska – det var 18 personer i genomsnitt över tid, varje enskild dag. 18 personer – inte fler, inte färre. Eftersom vi betalar för dem vet vi hur många de var vid den tidpunkten – i dag är det cirka 8 per dag, så vi har kommit ner en bit. Det är fortfarande för många, naturligtvis, men några 200 var det inte.

Sedan har Maria Rydén ett ganska långt inlägg som inte handlar om ämnet utan handlar om vad hennes blågröna kamrater gör i regionen, nämligen att sjukhuset och akutvården där inte fungerar. Det är en regionfråga! Den kan Maria Rydén ta till sina egna partikamrater och diskutera, som styr i regionen.

Maria Berntsson (KD)

Tack ordförande! Och tack, Maria Rydén, för att du lyfter den här frågan! Vi vet ju att den kommer upp då och då. Det kan också se väldigt olika ut beroende på när på året man tittar på frågan, så jag tror tyvärr att vi nu står inför en vinter där det kan öka från 8 till vad det nu var i februari och att de här problemen fortfarande kan uppkomma.

Det är klart att det här inte är bra för den enskilde. Om du är färdigbehandlad så behöver du ju komma hem, du behöver inte vara kvar på sjukhuset – och dessutom kostar det pengar för kommunen, pengar som vi kan använda till annat.

Men vi gör ändå en hel del saker för att förbättra tillsammans. Vi hade för ett par fullmäktige sedan en motion från Kristdemokraterna, där David Lega och Kalle Bäck föreslog att vi skulle införa hemtagningsteam just för de patienter och äldre som var klara för att komma hem. Den motionen bifölls – det vill säga, vi ska nu titta på hur vi kan införa sådana hemtagningsteam som finns beredda när en äldre patient ska komma hem – personer som underlättar så man snabbt kommer hem och får den hjälp, vård och omsorg man behöver i hemmet när man är färdigbehandlad.

Vi hoppas att den utredningen går snabbt och att vi inrättar detta snabbt, för då kan vi också ta hand om de här problemen utifrån den kommunala kompetensen.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande! Jag tyckte det var jättebra av Maria Berntsson att lyfta fram dels att vi fortsätter göra nya åtgärder, men också säsongsbetoningen.

Det är ju fascinerande att säsongsbetoningen sammanfaller med semestrarna, att många patienter blir utskrivningsklara ganska lagom till att man börjar stänga ner vårdavdelningar på Sahlgrenska för att sjuksköterskor och läkare ska ha semester. Det kanske vi borde fundera mer över, tillsammans med regionen, hur det kommer sig, för det tror jag är en problematisk fråga. De största topparna är ju precis innan sommaren och över jul- och vinterledigheterna. Där tror jag att vi behöver diskutera med sjukvården om det verkligen är så att väldigt många plötsligt blir utskrivningsklara i samband med semestrarna, eller om det kanske är så att man snabbar upp processen lite och därmed gör det svårare för kommunen att ta emot många av de så kallat utskrivningsklara.

Ann Catrine Fogelgren, biträdande kommunalråd (L)

Tack, fru ordförande, ledamöter och åhörare! Ja, även om interpellationen nu är ett antal månader gammal så är detta faktiskt en fråga som jag inte tror att vi kommer att kunna lösa fullt ut, faktiskt. Kommunen behöver göra ett antal saker för att underlätta för den enskilda individen och för att så få som möjligt ska behöva hamna på akuten.

Jag kan också bara ansluta mig till Maria – att stärka upp hemtjänsten kommer att ske i och med att vi nu inför LOV, som kommer att hjälpa till i den förstärkningen.

Det finns också ett antal andra saker som kommunen kan bli bättre på. Bland annat måste fler boendeformer komma till, fler lägenheter som är tillgängliga och anpassade till äldre personers behov. Exempelvis om man installerar hiss i ett hus så betalar sig den investeringskostnaden på ett år, om alternativet är en plats på äldreboende. Det behöver vi arbeta ytterligare med.

Det finns också ett antal former av sjukvård som det grönblåa styret i regionen utvecklar för äldres möjlighet att ta del av till exempel omsorg i hemmet. Här behöver staden, även om det finns ett samarbete i dag, utveckla detta ytterligare. Vi har hembesök av läkare, så man inte behöver åka till akuten vid mindre åkommor, och vi kan också stärka vårdcentralerna.

Vi har också arbetet med gränslös vård, som nu startar ett projekt i Angered tillsammans med regionen. Det är viktigt att det kommer i gång. Det är också oerhört viktigt att utvärderingen görs snabbt så att vi får till stånd det här i fler stadsdelar.

Jag tror att med bättre boendeformer, fler boendeformer, anpassade boenden och rätt insatser som finns på plats kan fler äldre skrivas ut från sjukhus och komma hem – eller till och med slippa att komma in på sjukhus.

Monika Djurner (V)

Tack, ordförande, fullmäktige och göteborgare! Jag har sett fram mot den här interpellationen ganska länge. Ja, när Maria Rydén skrev den var det ett vårdkaos på Sahlgrenska. Du nämnde att vårdpersonal och fackliga satt i media – och jag var en av dem. Så var det.

Nu är det inget vårdkaos längre. Sahlgrenska har gjort en ordentlig läxa.

Det finns ett riktigt stort problem, att man har stängt 240 vårdplatser. 700 sjuksköterskor har sagt upp sig. Men det är mer en regiondebatt, så ni får gärna ta med er detta till era kompisar i regionen.

Men problemet har inte varit och är inte – och det var inte då heller, under vårdkaoset – att det var äldre som låg och väntade, utan det var att man har stängt så många vårdplatser. Det var det som var problemet. Nu har man till och med öppnat en vårdavdelning för medicinskt färdigbehandlade patienter, och den fyller man inte ens upp i dag, för det finns inte så många patienter. Daniel nämnde att det var 18 då, i februari. Det stämmer, och det är ungefär sju åtta nu som ligger och väntar.

Så det är lite synd att vi fick vänta på den här interpellationen så länge, för jag hade gärna debatterat den då när det var som hetast – verkligen. Men det är väl bra att nu är det inte så? S har gjort en läxa, personalen och de fackliga har slitit och nu är det otroligt mycket bättre.

Åsa Hartzell (M)

Fru ordförande, ledamöter och tittare! Bernmars svar skrevs när läget var värre, och det var då i mina ögon ganska nonchalant. Han tyckte inte att det var ett större problem. Det var oroande då. Vi ser gång efter gång att vänsterstyret, speciellt då Vänsterpartiet, inte bryr sig så mycket om vad saker kostar. Han tyckte inte att de i snitt 18 patienter som låg kvar på en plats som behövdes för någon annan skulle orsaka några större problem. Men det gör det ju förstås, i mänskligt lidande – inte för de patienter som belägger platsen utan för dem som står i kö och vill in.

I dag 8 platser gånger 365 dagar är 2 920 vårddyg. Vi har en snittkostnad per vårddyg på 4 400 kronor. Totalkostnaden i dag blir då nästan 13 miljoner. Men det är väldigt lätt att hoppa tillbaka till ett 20-tal och till en dubbel kostnad.

Så både lidandet, effektiviteten och ekonomin är påverkade.

Bernmar skriver också att man arbetar med att utöka antalet korttidsplatser. Ja, det har man väl gjort i en herrans massa år, och hela tiden sagt att man jobbar på det. Det arbetet verkar aldrig bli klart, utan det är bara en ursäkt som låter bra om man inte synar fakta.

Interpellationen skrevs den 23 februari och svaret troligtvis inte så långt därefter. Jag undrar också: Har det hänt någonting angående fråga 3, inrättande av ett nytt vård- och sjukhem?

Cecilia Dalman Eek (S)

Tack, ordförande, fullmäktige och åhörare! Det här är faktiskt en lång historia, längre än förra influensa- och vinterkräksjukaepiden – för det var det det handlade om.

Revisorerna i Göteborgs Stad och i Västra Götalandsregionen skrev för några år sedan en gemensam rapport som gällde just gemensam planering av hemtagning av personer som är utskrivningsklara, som vi väljer att kalla det på sjukhuset. Då ska jag förklara att jag har den fantastiska förmånen att sitta i Sahlgrenska universitetssjukhusets styrelse, som vice ordförande. I det sammanhanget har jag fått lära mig hur samarbetet ska fungera. Revisorerna hade synpunkter på alla tre ingående delar i detta: Västra Götalandsregionens – både sjukhusets och regionens – roll, kommunernas roll men också primärvårdens roll, som är viktig i sammanhanget.

Under den period som mitt parti sist styrde i regionen hade SU sex år med ekonomi i balans. Det är klart att det spelar roll när man inte längre har det och när, som vi har hört här, ett par hundra vårdplatser försvinner och inte har kunnat upprätthållas, då spelar ett par hundra platser som beläggs med utskrivningsklara patienter roll.

För det är precis som Daniel säger, de som har legat fem dagar redan får kommunen betalningsansvar för, så det blir en längre period och fler patienter som faktiskt finns kvar inom ramen för avtalet. Och en del av brösttonerna här handlar väl om att man gärna vill krypa under det som är avtalsgräns – så är det ju.

Därefter har SU gjort ett väldigt tufft arbete på två områden, precis som vi fick höra förut, och jobbat väldigt hårt. En av de saker som verkligen har underlättat för kommunen i det här sammanhanget är att det finns ett gammalt arbete som har inneburit att akuten på Östra har klarat sig relativt bra, som har flyttats över och genomförts också på Sahlgrenska. Ni såg säkert rapporterna och rubrikerna. Det betyder att akuten på Sahlgrenska har bättre ordning för göteborgarna i dag. Det har spelat roll, och det underlättar också för kommunen.

Nu står man i en situation där nästa års lagändring har förberetts under en rätt lång period. Jag skulle säga att det finns betydligt bättre samarbete nu mellan kommunen och regionen än vad det gjorde tidigare.

Det är, precis som revisorerna säger, tre stycken ingående aktörer i detta. Men situationen hade inte blivit så tuff om det inte var så att ekonomin innebar att vårdplatserna hade varit så få. För det är klart att det är det som är grunden för att det inte fanns någonstans att ha patienterna till slut.

Maria Rydén, kommunalråd (M)

Ordförande, ledamöter och så! Jag vill säga att jag som sagt har varnat om att situationen kan bli helt annorlunda i Göteborgs Stad nu efter årsskiftet när den nya utskrivningslagen ska träda i kraft. Det innebär att för patienter som ligger på Sahlgrenska, som inte kommunen kan ta mot i dag, har vi nu fem dagar på oss – men efter årsskiftet har vi bara tre dagar på oss! Och då spelar det ingen roll om det är julafton, en storhelg eller en vanlig lördag utan då är det tre dagar. Då kommer kanske den här situationen att uppstå en gång till. Jag har pratat om det tidigare och vill gärna säga det igen.

Nyss var Monika Djurner här uppe. Det var helt riktigt att du stod i SVT Väst och lät dig intervjuas som facklig representant för Vårdförbundet. Det du sade, om jag minns rätt, var att du var kritisk till hur kommunen hanterade situationen, att vi inte hade möjlighet att ta emot våra gamla, äldre, sköra medborgare i kommunen. Men det du glömde säga där i SVT Väst var att du själv sitter som vänsterpartist här i fullmäktige och är ytterst ansvarig för äldrefrågorna i Göteborgs kommun. Så det där kändes väl inte riktigt helt korrekt.

Men du har rätt i, Monika, att situationen inte är lika alarmerande och jag vet att mina kompisar och Allianspartivänner gör allt för att rätta till det här på Västra Götaland och på Sahlgrenska.

Monika Djurner (V)

Ja, jag kommer mycket väl ihåg när jag blev intervjuad. Nej, du har inte riktigt rätt, eftersom problemet inte var att det fanns en jättestor hop med utskrivningsbara äldre som bara låg och väntade. Det var inte det som var problemet.

Sedan måste man i den fackliga rollen kritisera allting. Man måste även säga att Göteborgs Stad måste ta ansvar – självklart! Jag stod där i en annan roll.

Men jag var väldigt noga med att poängtera att det faktiskt var på grund av att man helt enkelt hade varit tvungen att stänga så många platser för att sjuksköterskorna flyr. Och det är ändå regionens ansvar, inte kommunens ansvar.

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande, fullmäktige, göteborgare! Tack, Ann Catrine – jag höll nästan med dig på alla punkter, men jag hade en invändning. Det handlar i första hand om hur i hela friden LOV kommer att hjälpa till att förbättra hälso- och sjukvården ute i våra stadsdelar när den bedrivs ihop med hemtjänsten. Den stora sannolikheten är ju att det faktiskt kommer att bli svårare med fler aktörer att samverka på ett bra sätt.

I den kommunala hemtjänsten har man ganska länge varit redo. Det gick under en period så långt att hälso- och sjukvårdsnämnden – och jag tror att du var med på de mötena – frågade om inte kommunen kunde trycka på primärvården för att de skulle leverera så att sjukvården kunde komma ut. Hemtjänsten stod och väntade, men det fanns inga läkare i primärvården som var intresserade av att jobba ute hos de äldre.

Nu tror jag att det äntligen har rättat till sig, men det har varit en lång resa – inte för oss, inte för kommunen, för vi har stått redo, men däremot för primärvården, som är regionens ansvar.

När det gäller Hartzells frågor – nu ser jag inte ens vad jag själv har skrivit! Om det var nonchalant av mig att spela ner de 18 patienterna – vilket jag absolut inte tycker att jag gjorde i mitt svar – då är frågan hur man ska tolka att regionen lade ner 240 vårdplatser i samma veva; den region som styrs av dina partikamrater! Om du tycker att jag var nonchalant i mitt svar, undrar jag hur du ser på deras engagemang i de här frågorna.

När det gäller den sista frågan var svaret egentligen så här: Vi i kommunstyrelsen kom i bred överenskommelse, tillsammans med HSN som är beställarnämnden i regionen, fram till att det här helt enkelt inte var en bra idé. Därför besvarade vi Maria Rydén yrkande med att inte gå vidare i den frågan. Detta gjorde vi då blocköverskridande.

Vad hade jag mer? Jag hade jättemånga saker, men jag stannar där så länge.

Maria Berntsson (KD)

Tack, ordförande, fullmäktige! Jag menar ju att varje äldre som är färdigbehandlad och som ligger kvar på sjukhuset är ett problem, för det kostar pengar. Sedan kan vi prata om antalet vårdplatser och så, men den här patienten är färdigbehandlad och ska komma hem! Där har vi inte klarat av att göra det vi ska, och det innebär att vi lägger pengar på fel saker i stället för att vi borde kunna rigga organisationen för att kunna ta emot.

Visst, jag kan ta med mig frågan och prata med mina partikollegor i regionen. Men som du skriver i ditt interpellationssvar, Daniel, finns det ju ett samverkansorgan med hälso- och sjukvårdsnämnden, där du sitter ihop med några andra kommunalråd. Så jag

föreslår att ni tar upp den här säsongsbetoningen där också, utifrån att det är vårt ansvar i kommunen. Är du färdigbehandlad så ska du kunna komma hem. Då spelar det ingen roll hur många vårdplatser det finns. Varför ska du behöva ligga kvar bara för att inte kommunen kan ta emot dig? Du ska komma hem!

Maria Rydén, kommunalråd (M)

Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill bara klara ut några småsaker angående det där vård- och sjukhemmet, eller specialistcentrum, som jag skulle vilja ha. Vi har inte alls kommit överens om något blocköverskridande. Om du läser handlingarna för kommunstyrelsen den 18 oktober, Daniel, så hade vi ett yrkande tillsammans med Kristdemokraterna att vi faktiskt vill inrätta och starta kanske ett eller två sådana vård- och sjukhem, om du nu vill kalla det så.

När jag var på besök på akutmottagningen i februari månad stod det oerhört klart för mig att det är precis det vi behöver ha. Där på akuten låg det en äldre, senildement kvinna på en bår bakom en vägg där det stod en massa droppställningar, rullbord och en massa annat. Där låg hon och ropade på mamma. Hon skulle faktiskt inte vara på en akutmottagning! Hon mådde inte bra där. Jag kunde se med min kliniska blick att det här kanske man kunde ta hand om på ett annat ställe i stället för att hon skulle ligga i flera timmar på en akutavdelning.

Redan 2016 ställde jag första gången frågan om att inrätta någon annan typ av vårdform just för de här patienterna. Jag ser väldigt tydligt att det finns behov av detta. Det finns behov av ett specialistcentrum för äldres hälsa och välfärd, typ ett modernare Vasa sjukhus – ni har hört mig säga detta tidigare. Det skulle avlasta sjukhusen. Alla medicinska tillstånd behöver inte landa i en sluten vård. Man kan då ge en god omvårdnad till dem som fortsatt är för friska för att ligga kvar på sjukhuset eller för sjuka för att gå hem. Då kan man mellanlanda på den här vårdenheten, vad man nu vill kalla den för.

Vi behöver också ha ett kompetenscentrum här i Göteborgs Stad där omvårdnadspersonal kan komma och ta del av ny forskning. Hemtjänstpersonalen kan lära sig vad det är de ska titta på när de sveper med blicken när de kommer hem till en äldre människa. Det finns oerhört många vinningar i en sådan typ av vårdhem. Inte minst kan man stimulera sjuksköterskor att med sin profession lära upp undersköterskor som kan komma dit och lära sig.

Det finns många, många vinster med det här, Daniel Bernmar. Men tyvärr blev det förslaget nerröstat. Jag kan bara beklaga det.

Min fråga till er är hur ni själva ska verkställa att vårdpersonalen vidareutbildar sig i framtiden, när vi har denna enorma brist på välutbildade, kompetenta undersköterskor och andra. Tala om för mig hur ni själva ska lösa den här situationen!

Daniel Bernmar, kommunalråd (V)

Tack, ordförande, fullmäktige, göteborgare! Jag tycker det är jättebra att Maria Rydén öppnar en diskussion om kompetensen för vår vård- och omsorgspersonal. Jag föreslår att Maria Rydén skriver en ny interpellation som rör den frågan, så ska vi diskutera den. Nu tänkte jag hålla mig till det här ämnet.

Den främsta anledningen till att äldre som finns i kommunal omsorg på ett eller annat sätt hamnar på sjukhus är avsaknaden av vård utanför sjukhuset, att det inte finns

läkartillgång. Undersköterskorna i hemtjänsten har ingen läkartillgång, man ska få tag på någon på vårdcentralen. Har ni försökt få tag på någon på vårdcentralen? Jag har en partikamrat som försökte få en tid på vårdcentralen häromdagen och blev nekad, fick helt enkelt ingen tid. Hur svårt tror ni då att det är för en multisjuk äldre att få en tid och få träffa sin läkare?

Läkarkontakterna ute, för att kunna göra medicinska omdömmingar, är ett jättestort problem och det är en av de främsta orsakerna till att de som har kommunal hälso- och sjukvård eller som finns i omsorgen hamnar på sjukhus.

Det behöver regionen, som är den enda arbetsgivare som har rätt att ha läkare, hantera – inte kommunen. Vi finns där och stödjer, som Ann Catrine Fogelgren var inne på. Vi finns där med vår personal, på den nivå som vi ska vara. Tyvärr har inte läkarna i samma utsträckning velat göra det.

Den nya lagen var Maria Rydén inne på. Den börjar mycket riktigt gälla från 1 januari. Nu är Västkoms rekommendation, som vi hoppas att alla ska fatta beslut om ute i kommunerna och i regionen, att vi kommer att köra på med det gällande avtalet fram till september 2018 och därefter fatta beslut om en ny överenskommelse. Lagen är ju dispositiv, det vill säga om de ingående parterna kommer överens om något annat så gäller det i första hand. Där har vi en bra skiss. Tyvärr ville sjukvården inte vara med, för man tyckte att man var förfördelad i den överenskommelsen, så nu behöver vi jobba om den lite – speciellt på ekonomisidan. Men när vi har gjort det så kommer vi att ha en ny överenskommelse som jag tror att alla parter kommer att vara nöjda med, och i så fall börjar den gälla i september 2018.

Maria Rydén, kommunalråd (M)

Tack, ordförande! Daniel, jag vill bara fråga dig en sak. Nu har du alltså nio månaders andhämtningspaus innan det verkligen blir skarpt läge med den nya lagen.

Hur tänker du husera de 437 äldre som står i kö för att komma in till ett äldreboende? Hur kommer du att husera bristen på korttidsplatser som fortfarande råder? Hur kommer du att lösa situationen? Hur många äldreboenden hinner du bygga på nio månader?

Bara en liten delikat fråga.

Åsa Hartzell (M)

Cecilia Dalman Eek, om jag uppfattade dig rätt så sade du att det tar fem dagar innan betalningsansvaret går över till Göteborgs kommun. Stämmer det?

Tittar man då på att det var ungefär åtta patienter som låg kvar så kostar det inte kommunen någonting, men det kostar ju regionen ungefär 64 miljoner när jag räknar ihop det snabbt – åtta patienter, fem dagar, gånger vårddygnskostnaden. Det är också pengar som skulle användas på ett bättre sätt, trots att det inte är Göteborgs plånbok men väl någon annans.

Så ett samarbete trots att vi har lite olika majoriteter vore ju jättebra!

Cecilia Dalman Eek (S)

Ja, Åsa! Därför hade det givetvis varit oerhört mycket bättre om den M-ledda majoriteten i regionen hade finansierat Sahlgrenskas behov och inte skurit ner med 240 vårdplatser.

35. Interpellation av Axel Darvik (L) till kommunstyrelsens ordförande angående återvinning av plastavfall

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Hej! Tack så mycket för ordet. Jag ber om ursäkt – jag var inne i debatten och den gick så fort över på slutet. Var det ärende 35? Jag vill ju svara korrekt. De gånger jag har tagit det lite på volley har jag fått kritik för det, så nu ska jag läsa det svar som jag har skickat ut.

Interpellation av Axel Darvik angående (L) angående återvinning av plastavfall:

Går göteborgarnas insamlade plast till återvinning?

Invånarnas plast i Göteborg samlas inom två olika system. Plastförpackningar samlas in av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) och annan plast som brukar kallas ”kommunplast” hanteras av förvaltningen Kretslopp och vatten.

Plastförpackningar kan lämnas på återvinningsstationer eller hämtas av återvinningsföretag men ingår inte i kommunens ansvar utan det är producenterna som ansvarar för insamling och behandling genom FTI.

Kommunplasten är plast som inte är förpackningar. Den består till exempel av plaströvar, backar, rör, leksaker m m. Den källsorteras på återvinningscentralerna (ÅVC) och skickas sedan till Swerec för vidare utsortering av det som är lämpligt att materialåtervinna. Eftersom materialet består av många olika sorters plast, en del äldre plast som innehåller olämpliga ämnen, blir den bortsorterade andelen betydande – det betyder ganska stor. Enligt Swerec återvinns cirka 50–60 %.

Hur säkerställer Renova att en liknande skandal inte sker i Göteborg? Axel hänvisar här till en händelse som var aktuell när det här skrevs.

Renova har kontaktat Swerec, som har sett över sitt sätt att rapportera. I avtalet med Swerec ingår också att gemensamt utveckla den insamlade plastfraktionen och behandlingen av denna, så att andelen icke återvinningsbar plast minskar. Renova har även dialog med flera nya möjliga samarbetspartner inom återvinning. Renova deltar också i ett nationellt utvecklingsprojekt som heter ”Kommunplast i en cirkulär ekonomi”, tillsammans med bland andra Swerec och Kretslopp och vatten. Syftet är att identifiera förbättringsmöjligheter för ökad materialåtervinning av plast från ÅVC.

Hur ser uppföljningen gentemot återvinningsföretagen ut?

Hanteringen av kommunplast följs upp enligt ovan. För plastförpackningar har FTI ansvar både för insamling och uppföljning. Då kommunen i dagsläget inte har ansvaret för förpackningsinsamling så finns ingen kommunal uppföljning på den delen.

Hur mycket plast eldas i blandat avfall och hur mycket källsorteras?

Plasten i restavfallet består av plastförpackningar och annan plast som hushållen och verksamheter inte sorterar ut utan lägger i övrigt avfall och därför hamnar i restavfallet. Den koldioxid som släpps ut från Sävenäs avfallskraftvärmeverk var till 35 % fossil år 2016. Den fossila koldioxiden kommer till största delen från plast i avfallet vilket tyder på att cirka 10–15 % av avfallet som energiåtervinns hos Renova utgörs av plast.

Sedan har jag lite svar kvar, men jag får återkomma.

Axel Darvik (L)

Tack, ordförande, och tack, Ulf Kamne, för svaret! Jag tycker att det är lite beklämmande att inte den här typen av frågor tas på större allvar. Vi är ändå många som lägger stor möda på att sortera sina sopor och hålla reda på de olika fraktionerna – papper, plast och så vidare – för att värna miljön. Och sedan visar det sig ändå att 40–50 % av den plast som samlas in eldas upp! Det tycker jag känns mycket olyckligt och otillfredsställande.

Det är dessutom, tycker jag, en strategisk fråga hur vi hanterar avfallet. Genomgående är det faktiskt så att vi i Sverige är bättre på att sortera än vad vi är på att återvinna, och där verkar inte Göteborgs kommun vara något undantag. Sedan är det bra att man inte skönmålar siffrorna utan ser sanningen i vitögat, hur det ser ut.

Jag hade väl kanske hoppats på att vi skulle ta ett lite större ansvar. Visst är det så att det finns kommunplast som man lämnar på Högsbo, Alelyckan och så vidare, men det finns ju också 72 000 lägenheter som kommunen har, där det många gånger finns fastighetsnära insamling, och det är många andra fastighetsägare som har det också. Även här kanske man skulle ha kunnat ha ett lite mer progressivt arbete med att se till att den plast som samlas in där kommer till återvinning i stället för att eldas upp.

Man kan ändå inte helt slita sig från tanken att det när vi har ett uppvärmningssystem i Göteborg som mycket bygger på förbränning av oblandade sopor kan finnas en viss frestelse att gärna behålla det systemet. Då gagnar det ju inte att man till exempel skulle sortera sopor i efterhand eller så, utan man har ett behov av att få in de här soporna och kunna elda plast och annat där. Det tycker jag är olyckligt. På det här området tycker jag att det verkligen behövs en förbättring.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Jag ska avsluta mitt svar, hur mycket som eldas i blandat avfall.

Enligt plockanalyser som Kretslopp och vatten gjort på hushållens blandade avfall och restavfall är cirka 30 % förpackningsmaterial. Av detta är det i sin tur ungefär hälften som är plastförpackningar. Kretslopp och vatten har gjort försök med försortering av restavfall från flerbostadshus i en sorteringsanläggning i Norge och ser att det är möjligt att återvinna 10–15 % av restavfallet i stället för att förbränna det. Tillsammans med Renova och övriga GR-kommuner ska Kretslopp och vatten nu starta en förstudie avseende detta. Det här var då sant för några månader sedan.

När det gäller mikroplaster, som också kommer upp i interpellationen, brinner ju plast upp i pannorna, vilket gör att förbränningsanläggningen inte ger upphov till sådana utsläpp. Det är i stället den plast som inte går till materialåtervinning eller förbränning, utan som hamnar i naturen och sönderdelas, som är en av källorna till problemet.

Axel Darvik (L)

Tack, ordförande! Timman är sen och jag ska inte förlänga debatten särskilt mycket, men jag vill ändå fråga. Vi i Liberalerna tycker att det är ett stort problem att vi inte återvinner mer. Vilka ambitioner har ni i den rödgröna majoriteten? Vill ni göra någonting, eller är den där förstudien i Norge det svar som finns?

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Vi vill göra en massa saker!

Du var tidigare inne på förbränningsanläggningen. När Göteborgs Stad investerade i den fjärde pannan så var Miljöpartiet emot det. Vi ser att vi har en väldigt stor förbränningskapacitet i dag. Om tio eller femton år behöver vi välja om vi ska investera i nya pannor eller inte, och då ser jag framför mig att vi kanske tittar på just den frågan och klarar av att minska vår förbränningskapacitet i bästa fall. Då hoppas jag att vi också vågar ta det beslutet, där vi måste upprätthålla en hög utsorteringsnivå.

Jag ska åka till Oslo i januari. Du får gärna åka med och titta på sorteringsanläggningen. Vem som helst får gärna åka med – oj, vad sade jag nu! Nåja, vi tar tåget till Oslo; jag känner att jag kan stå för det. Där ska vi även titta på en helt annan anläggning och det gäller negativa utsläpp – det kan bli jättespännande.

Det finns en massa saker som görs. Den stora ambitionen är avfallsplanen A2020, som GR nu jobbar om till A2018 eftersom det går lite fortare i vissa delar. Också på nationell nivå finns ambitionen att öka trycket på kommunerna.

Jag påminner också om att förpackningsinsamlingen inte är kommunens ansvar. I riksdagen har det beslutats att det inte ska vara kommunernas ansvar – det sista som hände förra mandatperioden, och vi har inte lyckats komma runt det riktigt ännu.

Ävenså har Renova avtalat med avfallsinsamlingen i vissa delar, det som man samlar in i villor, att ha fastighetsnära utsortering av plast och pappersförpackningar.

Så det görs en massa saker konkret. Men som du också sade mycket riktigt, utsorteringen är en sak – där är vi ganska duktiga. Hur man kan hantera det är svårt. Särskilt svårt är det, som jag var inne på i svaret, när det gäller det som inte är förpackningar utan kallas kommunplast, för det kan vara precis vad som helst – gamla grejer, grejer köpta i länder där man inte har särskilt tydlig lagstiftning om vad plast får innehålla – så det är inte konstigt att det inte är lätt att återvinna.

Men det är en jätteviktig fråga, det är jag helt enig med dig om.

36. Interpellation av Kristina Bergman Alme (L) till kommunstyrelsens ordförande angående kvinnor och mäns talartid

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Tack, fru ordförande, stadsfullmäktige, göteborgare! Kristina Bergman Alme har ställt en interpellation till kommunstyrelsens ordförande om mätningen av kvinnors och mäns talartid. Kommunstyrelsens ordförande har överlåtit åt mig att svara på interpellationen. Mitt svar är följande.

Det rödgröna styret har under lång tid arbetat målmedvetet för att jämställdhetsperspektivet ska genomsyra alla stadens verksamheter. Vi sätter jämställdhet mellan kvinnor och män i centrum och ser jämställdhet inte bara som ett mål, utan som ett tankesätt som ska påverka alla politiska beslut och budgetar. Till exempel har könsuppdelad statistik och kartläggningar hur resurser fördelas mellan gruppen kvinnor och män varit och är en viktig komponent för ett systematiskt och integrerat jämställdhetsarbete som staden jobbar med. Det är viktigt att understryka att

uppdraget om talarstatistiken innebär att enbart det juridiska könet mäts, det vill säga det kön som står registrerat i folkbokföringen, i pass eller legitimation.

Fråga 1: Anser du att den här typen av arbete ligger inom ramen för stadens kärnverksamhet?

Försöket att vid tre tillfällen mäta talartiden under stadens nämndsammanträden och styrelsemöten handlar om att undersöka det politiska styrets arbetssätt och göra oss politiker medvetna om den ofta skeva fördelningen i talartid mellan kvinnor och män. Stadens nämnder och styrelser utgör en viktig del av Göteborgs Stads styrning och ledning. Att undersöka om dessa arbetssätt behöver förändras och förbättras borde rimligen främja även stadens kärnverksamheter.

Fråga 2: Hur ska ni använda resultaten över hur mycket talartid biologiska kvinnor och män har i nämnder?

Syftet med att undersöka hur talartiden fördelar sig mellan kvinnor och män i stadens styrelser och nämnder är att öka medvetenheten om eventuella skillnader mellan dessa grupper. Det är relevant för varje nämnd och styrelse att reflektera över resultatet, men det är också bra att få en bild över staden som helhet. Nu gör vi ett försök i ett år, det återstår att se om några åtgärder behöver vidtas.

Fråga 3: Hur kommer denna undersökning bidra till den redan existerande forskningen på området?

Det finns en stor mängd forskning på området som visar att män ofta pratar mer än kvinnor, och att det vanligtvis uppfattas som att kvinnor pratar mer än de faktiskt gör. Det är delvis med bakgrund i denna forskning som vi vill undersöka vår egen verksamhet. Att upptäcka och motverka ojämställda mönster i talarutrymme i stadens nämnder och styrelser ser vi som en del i arbetet för att skapa en jämlik stad. Resultaten av undersökningen offentliggörs i protokollen, så kan de också användas för andra intresserade.

Kristina Bergman Alme (L)

Tack för svaret! Men med det vill jag ha sagt att det inte känns som att det är några raka svar jag har fått, vare sig vad kärnverksamheten ska ha för nytta av detta eller vad resultaten ska användas till.

Här tror jag att vi ser en tydlig skillnad mellan en liberal och en mer socialistisk feminism. Som liberal fokuserar jag på att komma med politiska förslag som verkligen i vardagen kan förändra för kvinnor och deras möjligheter, eller för andra som lever i förtryck. Ni i den styrande minoriteten vill i stället lägga forskningspengar på lokala små forskningsprojekt som i stället befäster könsnormer – för det är faktiskt det ni gör! I er välvilja att belysa de här strukturerna behandlar ni i stället de personer som i sin vardag verkligen kämpar för att *inte* bli sedda som vare sig kvinna eller man på ett väldigt sorgligt sätt. Det blir väldigt binärt.

Man kan fundera på de personer som finns i våra nämnder och styrelser som kanske inte ser sig som vare sig man eller kvinna – hur ska de ställa sig till detta, eftersom sättet på vilket man mäter är en app som bara kan höra om en röst är manlig eller kvinnlig?

Om man nu vill undersöka detta ordentligt, skulle man i stället kunna låta studenter använda C-uppsatsmomentet för att på plats studera vad som händer i våra styrelser och nämnder. Men vi har redan förstått utifrån andra motioner som ni har lagt att ni är inte intresserade av beforska verksamheten och just låta studenter komma in.

Vad jag har funderat mycket på är om skillnaden i talartid beror på vilken roll man har, vilken tradition man har inom partiet, partiets storlek, hierarkier och så. En del partier har ju en tendens att gå upp mangrant eller väldigt många, andra lite färre.

Och sedan är frågan: Varför uttalar vi oss i nämnder? Är det utifrån den roll vi har, eller är det som de personer vi är? Jag vet att jag står här i dag som interpellant. Jag råkar vara kvinna. Det får mig att fundera: Vad stod du här som? Stod du här som kommunalråd eller stod du här som kvinna? Vad är det som är det viktiga?

När jag uttalar mig i social resursnämnd, där jag sitter som andre vice ordförande, gör jag det utifrån min roll i presidiet. Nu råkar alla tre i presidiet vara just kvinnor. Ska vi hålla tyst då för att vi ska få lite jämnare könsstruktur? Eller ska vi i stället se till att skicka med nomineringskommittéer i alla våra partier att jobba med jämställdheten där?

Monika Djurner (V)

Tack, ordförande, fullmäktige och göteborgare! Det här är också en interpellation som jag har väntat på ganska länge – yes! Nu äntligen kommer den!

När jag läser texten finns det förutom dina frågor någonting som jag kan dela med dig, och det är att man inte alltid kan dela upp kön i bara man eller kvinna. Där är jag med dig.

Men med tanke på det som händer i samhället, med #metoo och annat – du håller säkert med mig om, Kristina, att vi lever i en patriarkal värld – är första steget att börja synliggöra problemet med att män ofta tar större utrymme och mer talartid. Jag håller med om mycket av det som du tog upp där – det är ett trubbigt verktyg som vi har valt att använda när vi mäter, och jag är den första att säga: Låt oss titta över det! Att börja synliggöra strukturer i samhället är bra, och det tycker jag vi ska fortsätta med.

Men gärna att vi utvecklar appen, och gärna fort!

Kristina Bergman Alme (L)

Ja, appen är mig veterligen inte utvecklad av kommunen, och det ska kanske inte heller kommunen syssla med.

Men vi måste fundera på vad vi gör och varför vi gör det, och då ska vi också använda oss av rätt sätt att göra det på. Det här blir så otroligt trubbigt, så jag tror inte man kan göra någonting med resultat.

Återigen: Varför står vi och talar i de respektive positioner som vi gör? Jag är nämligen övertygad om att vi talar utifrån de roller vi har.

Jag håller med dig, Mariya. När #metoo-debatten har kommit ännu längre kommer vi självklart in på de djupare detaljerna varför det anses fult att kvinnor tar plats. Jag tror att enda sättet att ta reda på det är att gräva betydligt djupare än vad den här appen kan ge oss hjälp att gräva.

Men framför allt undrar jag hur ni i majoriteten, som talar om vikten av ett icke-binärt synsätt, gör denna aktion på detta sätt.

Toni Orsulic (M)

Tack, ordförande, församling! Ja, det kan sägas mycket på detta område. En av de saker som är viktigt att säga och som har tagits upp lite här är att den information som samlas in är i stort sett menlös, av den enkla anledningen att den inte tar hänsyn till om det är tjänstemän, politiker eller föredragande. Appen mäter bara rakt av alltihopa, så ur studiesynpunkt är den i stort sett menlös.

Det andra som är viktigt att tänka på är att det finns kvinnor i denna församling som kan säga mer med två meningar än vad en del av herrarna kan säga på tre minuter. Det har jag sett här inne ett antal gånger, ska sägas! Det hänger på vem som talar – hur länge man talar är inte alltid det avgörande.

De tre viktigaste funktionerna är vad som sägs, vilka beslut vi tar och vilka beslut vi driver igenom i politiken. De tre faktorerna är de väsentliga, inte hur mycket tid någon råkar stå här och ta upp med att prata. Och det här mäter inget av de tre faktorerna.

I slutänden ger den här statistiken ingenting.

Bettan Andersson (V)

Tack, ordförande, fullmäktige och göteborgare! Kristina, jag kan hålla med om mycket av din kritik. Jag tycker inte att den här appen är bra, och den mäter kanske inte det som vi vill mäta fullt ut.

Däremot att mäta talartid i sig, både i antal inlägg utifrån kön och även hur lång tid man talar utifrån kön, tycker jag är viktigt, för det är ett av många sätt att möta de strukturer som vi faktiskt har inte bara i politiken utan i samhället i stort.

Vi lever ju i ett patriarkat, det är en könsmaktsordning, män har makt – politiskt, medialt, sexuellt, juridiskt, ekonomiskt – och det är någonting som i alla fall jag och mitt parti aktivt vill göra någonting åt.

Jag tycker också det som du tar upp med tre kön är ett problem. Återigen, appen är inte på något sätt optimal. Vi har jobbat mycket internfeministiskt i Vänsterpartiet med det här med talartid, och det har varit väldigt bra. Jag kan rekommendera er att göra det i de andra partierna.

Sedan tyckte jag det var lite intressant att någon använde ordet mangrant. Ja, det kan man verkligen säga – man-grant!

Mattias Tykesson (M)

Tack så mycket, ordförande, fullmäktige! Tack för en bra interpellation – en interpellation som jag aldrig trodde skulle behöva framföras, helt ärligt. Talarstatistik för att synliggöra könsskillnader – har inte politiken andra saker att fokusera på för att komma till rätta med jämställdhetsproblematik?

Ena stunden ska kön och könstillhörighet inte spela någon som helst roll, andra stunden ska de olika könen synliggöras. Mariya Voyvodova skriver i sitt svar: ”Det är viktigt att understryka att uppdraget om talarstatistiken innebär att enbart det juridiska könet mäts, det vill säga det kön som står registrerat i folkbokföringen, i pass eller legitimation.”

Men om jag som kvinna har en väldigt mörk röst, eller om jag som man har en väldigt ljus röst, blir det rätt så problematiskt – då slår ju statistiken helt fel! Kopplat till tidigare debatter i denna sal angående inkluderandedokument, som vi har haft uppe tidigare i år, förstår jag faktiskt ingenting!

Allt detta är återigen exempel på den identitetspolitik som de rödgröna sysslar med i sin kamp för ett jämlikt Göteborg.

Om man på allvar vill ta tag i jämställdhetsproblemen så kan man göra andra saker. Det handlar om arbete mot olika former av diskriminering och arbete för alla människors lika värde. Inte minst i dessa tider, då många runt om i vår stad och vårt land vittnar om förtryck ute i förorterna, om sexuella trakasserier på spårvagnen, om unga män som busvisslar på kvinnor på stan och framför allt den senaste #metoo-rörelsen som vittnar om fasansfulla berättelser – där, mina vänner, har vi riktig problematik! Låt oss fokusera på det i stället för meninglösa mätningar ute i nämnderna.

Catarina Pettersson (VägV)

Tack, ordförande, ledamöter och göteborgare! Nu ... tänkte ... jag ... bidra ... till ... lite utökad talartid så jämlikheten ökar. Att mäta talartid känns helt irrelevant, tycker jag, om syftet är att mäta och synliggöra könsskillnader, och dessutom endast använda det juridiska könet.

Jag vill gå ytterligare ett steg i resonemanget, precis som Kristinas delfrågor i interpellationen. Vilken nytta gör undersökningen? Det kan inte vara ett egenvärde att mäta talartid. Ju kortare, ju innehållsrikare tal, desto bättre – det måste vi väl ändå vara ense om? Med korta anföranden kan fler komma till tals, ärendet kan skyndsamt komma framåt och fler synpunkter kommer in i debatten. Så jag är helt enig med Toni om vad-perspektivet. Det är ju fråga om vad vi säger i talarstolen, inte hur lång eller kort tid det tar. Jag hoppas innerligt att det viktiga i fortsättningen är vad deltagarna säger i nämnderna, inte vilket kön de tillhör. Och jag hoppas att alla lyssnar, oavsett vilket kön vi har!

Jag vill också respondera på svaret, och jag undrar över en sak. På slutet står det, som svar på frågan hur ni ska använda resultaten: Nu gör vi ett försök i ett år, och sedan återstår att se om några åtgärder behöver vidtas. Vad är det för åtgärder som ska vidtas? Vad ska vi göra om det blir en skev fördelning? Scenario ett: män talar mer än kvinnor. Vad ska vi göra då? Scenario två: kvinnor talar mer än vad män gör. Vad ska vi göra då? Scenario tre: de talar lika mycket. Vad ska vi göra då?

Jag kan inte se vad den här appen ska tillföra för någonting!

Slutligen är det faktiskt så att kommunikation och kloka beslut sällan föregås av en mans röst – och då är betydelsen i begreppet ”man” människa.

Åse-Lill Törnqvist, förste vice ordförande (MP)

Innan jag släpper in Cecilia Dalman Eek vill jag påminna om att klockan är 21.51, så om det finns någon på talarlistan som känner att det redan har blivit sagt, kan man leta fram den där knappen.

Efter det här ärendet kommer klockan att vara mer än 22. Är det så att ni vill fortsätta efter klockan 22? Då kör vi färdigt detta ärende, och sedan kommer vi att behandla övriga ärenden på föredragningslistan och avsluta mötet.

Cecilia Dalman Eek (S)

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag finner det intressant men framför allt oroväckande, får jag säga, att det är så provocerande att se efter vad det är som skiljer mellan hur män och kvinnor talar i en nämnd. Vi har sett de senaste veckorna att det breder ut sig en tystnadskultur på tidningsredaktioner, i politiska partier, i kulturvärlden – överallt. Att i det sammanhanget säga att det inte är intressant att tala om hur kvinnor och män får utrymme i en nämnd är allvarligt.

Skälet är givetvis att det handlar om att jag som ordförande i park- och naturnämnden har förmåga att använda det som jag får till mig från den här statistiken. I min ledarroll måste jag reflektera över vilken kultur jag stödjer i min nämnd.

Den här appen ger en typ av information, som vi tidigare inte haft. Den är definitivt inte heltäckande. Men jag tycker det är väldigt bra att den har fått så många att reflektera över att vi behöver synliggöra ett tredje kön. Det borde vi jobba med på fler områden – som staden faktiskt också har skärpt upp sig på den sista tiden.

Att ta reda på saker om hur makten agerar är inget annat än ett verktyg för den som leder maktens arbete. Mina vänner, i en nämnd förvaltar man makt! Därför är det min roll som ordförande att ta hand om den här kunskapen. Att säga att den informationen är noll och intet värd, det är att frånsäga sig rollen att hantera den information man faktiskt får.

Jag skulle tycka att det var jättebra om vi kunde se att kvinnor och män ges ungefär samma utrymme, för att ta utrymme och ge utrymme är ungefär samma sak. Då gäller det för mig att förvalta den kunskapen. App-informationen är en av flera viktiga informationer. Förstår man inte det som ledare så har man ett litet kulturproblem, tror jag – och då är man en del av det problemet!

Kristina Bergman Alme (L)

Cecilia, jag kan säga att jag blev oerhört provocerad när jag såg den här skrivningen i budget – inte för att jag inte ser att det är ett problem att män talar mer än kvinnor, utan på grund av det otroligt klumpiga sätt på vilket ni närmar er detta. *Det* är provocerande för mig!

Det kommer inte att leda till några goda svar. Det kommer inte att leda till att vi verkligen förstår vad som är orsakerna bakom. Vi måste se på strukturerna i form av vilka roller som vi talar i.

Jag valde, när jag började engagera mig politiskt vid 22 års ålder, att ta nämnduppdrag inom kommunalteknisk sektor, för jag ville bryta mönster.

Vi har alla ett eget ansvar.

Cecilia Dalman Eek (S)

Vi har gjort precis samma erfarenhet, Kristina. Jag har också haft kommunaltekniska uppdrag ända sedan 1992. Jag tycker det är oerhört spännande och intressanta frågor. Jag har gjort det därför att det är intressant, inte i första hand för att bryta mönster. Det hänger ihop med min utbildning och det är de områdena som jag trivs inom.

Jag är dessutom en del av ett parti som har strukturerat varannan plats kvinna, varannan plats man. Det är någonting som har bidragit väldigt mycket till att vi i mitt parti har

bättre sätt, en bättre kultur, bättre förfaranden i dag än vad vi hade tidigare när det gäller att diskutera kvinnors och mäns utrymme. Det tycker jag alla borde tänka på. Du talade också om det – bättre hade varit att se till kvinnors och mäns platser i partier och på olika listor. Det har vi gjort för länge sedan!

Det här var kanske inte det absolut bästa, men det var ett första steg. Att kritisera det från alla de punkter som nu har gjorts gör att det för mig är tydligt att det handlar om en provokation att mäta kvinnors och mäns relation till hur man tar plats i en nämnd, i det politiska beslutsfattandet – och det är oroväckande!

Åse-Lill Törnqvist, förste vice ordförande (MP)

Jag ber er hålla er till tiden, för det är också respekt.

Catarina Pettersson (VägV)

Två saker.

1. #metoo-kampanjen tycker jag inte hör hemma i detta ämnesområde. Det är en helt annan fråga.
2. Om vi pratar om maktstrukturer så handlar det inte om talartid utan din förmåga att lyssna och hantera frågor som kommer upp.

Björn Tidland (SD)

Tack, fru ordförande! Ja, alla nämnder har ju en ordförande. Ordföranden fördelar ordet, man räcker upp handen och begär ordet. Alla får tala till punkt. Samma gäller här i KF, lika för alla: tryck in er och tala i tre minuter.

Hur man har fått sin plats däremot styrs ju av partiets sammansättning av kvinnor och män, och om det finns ett problem så ligger det här i så fall – *om* det finns ett problem. En meningslös app löser inte det på något sätt.

På tal om makt: Vi har sex män här i fullmäktige, och jag tycker inte vi har mer makt för det. Vi blir ju nerröstade hela tiden!

Mariya Voyvodova, kommunalråd (S)

Fru ordförande, stadsfullmäktige, göteborgare! Göteborgs Stad ska vara en förebild för jämställd utveckling – det kanske vi alla kan skriva under. Det här uppdraget finns i budgeten för 2017. I samband med budget för 2018 beslutade vi bland annat att detta arbetssätt får ses över för att eventuellt komma med förslag på vad som är nästa steg. Vad som är nästa steg kan jag inte svara på.

Jag kan hålla med om en del av kritiken som har framförts här. Appen som vi använder i dag är ett trubbigt verktyg som inte mäter likvärdigt, som inte mäter dem som varken identifierar sig som man eller kvinna. Här är jag helt överens med Kristina Bergman Alme. Inte minst med de ambitioner som vi har i staden är det väldigt viktigt att vi också hittar ett sätt att nå de grupperna. Vi vet att de finns i våra politiska nämnder och styrelser, och vi vet också att vi måste se till att alla kommer till tals.

För mig är det också viktigt att understryka, som jag anger i mitt svar på interpellationen, att det handlar om att synliggöra maktstrukturer. Det handlar om makt! Det handlar om att mäta det juridiska könet, män och kvinnor, som det gäller här.

Vi som politiker har ett ansvar. Jag sitter ju som ordförande i en nämnd, och det är också mitt ansvar att se till att alla kommer till tals. Alla vi politiker, som är gruppleddare i olika nämnder och styrelser, måste se till att alla kommer till tals. Det som Cecilia Dalman Eek redogjorde för håller jag också med om. Vi har ett ansvar som gruppleddare och som ordförande. I slutändan handlar det också om att synliggöra de maktstrukturer som finns även i politiken, även i de politiska styrelserna och nämnderna.

Men jag erkänner här att det finns en stor brist i denna app – vi mäter inte dem som varken identifierar sig som man eller kvinna, och det är problematiskt för mig.

Ulf Kamne, kommunalråd (MP)

Tack så mycket. Jag representerar det parti som först använde varvade listor. Vi har varit konsekventa med det. Vi mäter talartid, vi använder mycket formella regler för att hålla ordning på talartid, vi kvoterar upp underrepresenterat kön i debatter, och så vidare.

Det är många saker som vi kan bli mycket bättre på i nämnder och här i fullmäktige, men när den här interpellationen handlar om att mäta talartid så blir jag lite förvånad, Kristina, som brukar vara väldigt klok i de här frågorna – och många andra också – att du blir så provocerad av att man mäter. Det förstår jag inte riktigt, för här handlar det ju om att se en struktur och få svart på vitt hur den ser ut i allmänhet och i generella termer.

Det är klart att det viktiga är vad som sägs. Att vara bra på att lyssna och ta in och utveckla sina argument är jätteviktiga saker. Men det är ju någonting annat utöver frågan: Hur mycket plats tar de två könen respektive? Det går att mäta.

Att det här är genomfört i en första nivå är ju bara för att det är den första nivån. Budgetformuleringen hade ingen som helst inriktning på hur appen skulle användas, vilken app det skulle vara eller att det ens skulle vara en app. Det kunde också ha varit, höll jag på att säga, en underbetald student. Det viktiga är att börja titta och få svart på vitt. Det finns så många exempel på att man tror att det är på ett sätt, och så är det egentligen på ett annat. Vi upplever världen olika. Det är lätt att få för sig att jag är normal och alla andra är som jag, men vi är ganska olika i hur vi ser på saker, och det måste vi kunna se.

I den bästa av världar vill jag att vi skulle komma till ett läge där det är så att mina personliga kvaliteter är det som människor reagerar på, men jag vet att till exempel kön går före, etnicitet har också väldigt stor betydelse, och en massa andra saker. Det kan man inte blunda för.

Jag vill nu avsluta med att citera Maria-Pia Boëthius i en debatt om kvoterad föräldraledighet, där hon sade: att tillämpa en i sig jämställd regel på ett helt ojämnt förhållande blir inte bra. Det tänker jag att vi kan ta till oss här. Det handlar inte om individen som pratar utan om strukturen och genomsnittet.

Det är det första stapplande steget, och jag är väldigt nöjd med att vi har tagit det och vill gärna att vi tar fler steg.

Kristina Bergman Alme (L)

Ulf, jag kan lugna dig: jag har inte blivit galen på något sätt. Det var inte *att* det mäts som provocerade mig, utan *hur* det kom att mätas.

Därför känns det bra när Mariya säger att det inte blev så käckt på det sättet som det mättes, därför att det blir ett binärt synsätt. Respekt för att du kan stå här och säga: Det blev inte bra! Jag tolkar det som att det blir någon typ av omtag i det som kan komma.

När det gäller strukturer så finns det ju många strukturer att tänka på. Jag känner att jag måste säga detta igen: Det handlar om vilka roller vi har, och det är det som är det viktiga. Det fanns en tid när vi hade gruppleddarbatt här i fullmäktige då fyra partier hade kvinnliga gruppleddare. Hade vi mätt då så hade det sett annorlunda ut än när vi mäter i dag. Har vi därmed blivit mindre jämställda i fullmäktige? Nej, jag tror inte det!

Därför måste vi liksom titta på vad som är orsakerna, oavsett om vi använder oss av underbetalda studenter eller andra metoder. Vi måste göra det på ett klokt sätt. Jag hoppas verkligen att vi kan sluta att göra det på ett klumpigt sätt utan göra det klokt och icke-binärt.

Johan Zandin (V)

Ja, den app som stadsledningskontoret föreslog var ingen bra lösning. Mitt förslag är att vi byter till en app där man manuellt kan ange om det är en man eller kvinna – eller eventuellt en tredje kategori – som talar, bland annat för att ens röstläge inte nödvändigtvis stämmer överens med ett kön, bland annat för att man ska kunna hantera, på ett sätt som känns okej för den personen, transpersoner, icke-binära och så vidare ute i nämnder och styrelser. De kan ha helt olika åsikter om vilken kategori de ska räknas till. Men också för att man till exempel ska kunna filtrera bort mötesordförandens rent formella delar. Ibland vill man kanske skilja på föredragande och övriga debattinlägg, och så vidare. Appen ska vi absolut se över.

Det viktigaste inlägget i dag kom nog ändå från Cecilia Dalman Eek som tryckte på något som många av motståndarna verkar ha missat: Detta är inte ett forskningsprojekt för att ta reda på hur patriarkatet fungerar. Jag håller med er, det vet vi redan. Nej, detta är en del av den löpande utvärdering som varje styrelse, nämnd eller kommunfullmäktige bör göra av sitt eget arbete.

Är det ett trubbigt verktyg? Ja, det är det. Som många mätvärden, nyckeltal och liknande siffror ger det en väldigt grov bild. Den grova bilden är bara det första steget, det viktiga är den diskussion som kommer sedan.

Om det är väldigt många män som talar, vad beror det på? Det kan bero på att männen råkar sitta på vissa viktiga uppdrag, sitter på mycket information som man måste dela med sig av. Den situationen har Vänsterpartiet i sin fullmäktige-grupp, där vårt kommunalråd är man och därför pratar mycket för att bidra med information. Det kan man i sin tur ta vidare: Varför är det så? Varför har män sådana uppdrag? Är det något vi måste jobba med? Ibland kan det vara så i en nämnd, att vi har många kvinnor som pratar, men i förhållande till hur många kvinnor som sitter i församlingen är de ändå underrepresenterade.

Det viktiga är den diskussion man har efter att man har fått mätvärdena: Varför ser det ut så här? Är det ett problem? Vad kan vi i så fall göra åt det?

För att avsluta med det som Catarina Pettersson efterlyste, åtgärder – jag hinner bara ta upp ett av fallen, men det är ändå det vanligaste, att vi män pratar mer än kvinnor. De åtgärder vi då vidtar i Vänsterpartiet är att vi peppar kvinnor att ta mer plats, att våga gå

upp i talarstolen, att våga tro på att det jag har att säga är viktigt – samtidigt som vi män påminner varandra om det som mötesordföranden sade förut: Gå inte upp igen om det du ska säga redan är sagt. Och påminna om det som Toni Orsulic sade, kvinnor är bättre på att fatta sig kort – gör det vi också!

Stina Svensson (Fi)

Ja! Nu ska jag förlänga debatten ännu mer.

Först vill jag bara inleda med att här bortifrån säga att jag inte tycker vi tramsar i den här frågan. När man pratar bilar till exempel kan jag gå upp och säga: Men det där är väl inte så viktigt, vi kan väl prata om något annat, som är viktigare! Vi försöker hålla debatten lite sansad, tycker jag.

Sedan vill jag påpeka det som Mariya Voyvodova var inne på, att det här handlar om makt, att synliggöra, som Johan Zandin pratade om, vilka det är som pratar. Det här är ju förlängningen av hur samhället ser ut. Jag kan också hålla med om att vi behöver göra bättre, med appen eller utan, hur vi nu ska göra. Men vi måste synliggöra hur det ser ut.

Dessutom måste man få möjlighet att definiera sig själv och inte ha icke-binärt tänkande. Detta kan ju också flyt över tid, vet vi enligt forskning.

Det finns annan intressant forskning, att det i regeringar världen över finns ett samband mellan att det är färre kvinnor i maktens rum och ökat våld.

Så ja, detta har kopplingar med många maktstrukturer, som vi har pratat om i dag!

Maria Berntsson (KD)

Det är bra att vi har konstaterat att appen är trubbig. Därför tycker jag att man innan man lade det här uppdraget kanske skulle ha funderat på att bara lägga det till några nämnder och styrelser, inte alla. Då hade man kunnat utvärdera och kanske också hittat andra sätt att titta på mötesformerna som man har. Nu är det ett uppdrag till alla nämnder och styrelser. Det hade varit bättre att testa i några först, så kunde andra ha tittat på andra sätt att göra det här bättre. Det har ju stor betydelse om till exempel förvaltningsdirektören eller VD är kvinna eller man. I många nämnder och styrelser är det en person som pratar mycket, och det tar inte appen hänsyn till för den drar ju alla som pratar under ett möte.

Så det är bra att vi ska se över appen.

Sedan behöver man lyfta frågan, som flera talare har sagt – det är ju så att ordföranden har en stor roll i hur ordet fördelas och hur man informerar alla om nämndens eller styrelsens verksamhet. För att man ska kunna delta i debatter och fatta de beslut som krävs behöver man information.

**47. Val av ledamot i förbundsfullmäktige i kommunalförbundet
Räddningstjänsten i Storgöteborg efter Tord Karlsson (S) som av sagt sig**

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Fru ordförande! Då föreslår vi Endrick Schubert.

Åse-Lill Törnqvist, förste vice ordförande (MP)

Det ska också utses en ersättare.

Johan Nyhus, kommunalråd (S)

Då föreslår vi Tord Karlsson.